ओं नमः परमात्मने , श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमंकाण्डं

1.1 प्रथमकाण्डे प्रथम: प्रश्न: दर्शपूर्णमासौ

तै॰सं॰ 1.1.1.1

इषे त्वो,-र्जे त्वा, वायवः स्थोपायवः स्थ, देवो वः सविता प्रार्पयतु

श्रेष्ठंतमाय कर्मणे, आ प्यायद्ध्वमघ्निया देवभाग-मूर्जस्वतीः

पयस्वतीः प्रजावंती-रनमीवा अयक्ष्मा मा वः स्तेन ईशत

माऽघशंꣳसो, रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणक्तु, ध्रुवा अस्मिन्

गोपतौ स्यात बह्वीर्, यजमानस्य पशून् पाहि ॥ 1

(इषे-त्रिचत्वारिꣳशत्)(अ1)

तै॰सं॰ 1.1.2.1

यज्ञस्य घोषदसि, प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा अरातयः, प्रेयमगाद्द्विषणां

बर्.हिरच्छ मनुना कृता स्वधया वितष्टा त आ वहन्ति कवयः

पुरस्ताद् देवेभ्यो जुष्टमिह बर्.हिरासदे, देवानां परिषूतमसि

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

20

वर्.षवृद्धमसि, देवबर्.हिर्मा त्वाऽन्वङ् मा तिर्यक्, पर्व ते

राद्ध्यासमा,-च्छेत्ता ते मा रिषं, देवबर्.हिः शतवल्.शं ऽवि रोह,

स॒हस्र॑वल्.शा॒ [ ] 2

तै॰सं॰ 1.1.2.2

वि व॒यꣳ रु॑हेम, पृथि॒व्याः सं॒पृचः॑ पाहि, सुसं॒भृतां॑ त्वा॒ संभ॑रा॒म्य,-दि॑त्यै॒ रास्ना॑ऽसी,-न्द्रा॒ण्यै स॒न्नह॑नं, पू॒षा तें॑ ग्र॒न्थिं ग्र॑थ्नातु॒, स ते॒ माऽऽस्था॒,-दिन्द्र॑स्य त्वा बा॒हुभ्या॒मुद्य॑च्छे॒, बृह॒स्पतें॑र्मू॒र्द्ध्ना ह॑रा,-म्यु॒र्वन्तरि॑क्ष॒मन्वि॑हि, देवं ग॒ममं॑सि ॥ 3

(स॒हस्र॑वल्शा-अ॒ष्टात्रिं॑ꣳशच्च) (अ2)

तै॰सं॰ 1.1.3.1

शुन्ध॑द्ध्वं॒ दैव्या॑य॒ कर्म॑णे देवय॒ज्यायै॑, मात॒रिश्व॑नो घ॒र्मोऽसि॒ द्यौर॑सि पृथि॒व्यसि॑ वि॒श्वधा॑या असि पर॒मेण॒ धाम्ना॒ दृꣳह॑स्व॒ मा ह्वा॒र्,-वसू॑नां प॒वित्र॑मसि श॒तधा॑रं॒ ᳪवसू॑नां प॒वित्र॑मसि स॒हस्र॑धारꣳ, हु॒तः स्तो॒को हु॒तो द्र॒फ्सो॑ऽग्नये॑ बृह॒ते नाका॑य॒ स्वाहा॒ द्यावा॑-पृथि॒वीभ्या॒ꣳ,

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

21

सा वि॒श्वायुः॒, सा वि॒श्वव्य॑चाः॒, सा वि॒श्वक॑र्मा॒, सं पृ॑च्यद्ध्व-मृतावरी -रू॒र्मिणी॒-र्मधु॑मत्तमा म॒न्द्रा धन॑स्य सा॒तये॒, सोमे॑न॒ ( ) त्वा ऽऽतं॑न॒च्मीन्द्रा॑य॒ दधि॒, विष्णो॑ ह॒व्यꣳ र॑क्षस्व ॥ 4

(सोमे॑-ना॒ष्टौ च॑) (अ3)

तै॰सं॰ 1.1.4.1

कर्म॑णे वां दे॒वेभ्यः॑ शकेयं॒, ᳪवेषा॑य त्वा॒, प्रत्यु॑ष्टꣳ रक्षः॒ प्रत्यु॑ष्टा॒ अरा॑तयो॒, धूर॑सि॒ धूर्व॒ धूर्वन्तं॒ धूर्व॒ तं ᳪयो॑ऽस्मान् धूर्वति॒ तं धू॑र्व॒यं

ँवयं धूर्वामि,-स्त्वं देवानामसि सस्निंतमं पप्रिंतमं जुष्टंतमं ँवह्निंतमं देवहूतंम-महुंतमसि हविर्द्धानं, दृँहंस्व मा ह्वार्, मित्रस्यं त्वा चक्षुंषा प्रेक्षे मा भेर्मा सं ँविंक्था मा त्वां -[ ] 5

तै॰सं॰ 1.1.4.2

हिँसिष,-मुरु वातांय, देवस्यं त्वा सवितुः प्रंसवेंऽश्विनौं बाहुभ्यांं, पूष्णो हस्तांभ्या-मग्नये जुष्टं निर्वंपाम्यग्नीषोमांभ्या,-मिदं देवानां,-मिदमुं नः सह, स्फात्यै त्वा नारांत्यै, सुवंरभि वि ख्येंषं, ँवैश्वानरं

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

22

ज्योतिर्, दृँहंन्तां दुर्या द्यावांपृथिव्यो,-रुर्वंन्तरिंक्ष मन्वि,-ह्यदिंत्यास्त्वोपस्थें सादयाम्यग्नें हव्यँ रंक्षस्व ॥ 6

(मा त्वा-षट्चंत्वारिँशच्च) (अ4)

तै॰सं॰ 1.1.5.1

देवो वः सवितोत् पुंनात्वच्छिंद्रेण पवित्रेंण वसोः सूर्यंस्य रश्मिभि,-रापों देवीरग्रेपुवो अग्रेगुवोऽग्रं इमं ँयज्ञं नंयताग्रें यज्ञपंतिं धत्तयुष्मानिन्द्रों ऽवृणीत वृत्रतूर्ये, यूयमिन्द्रंमवृणीद्ध्वं ँवृत्रतूर्येप्रोक्षिंताः स्था,-ग्नयें वो जुष्टं प्रोक्षांम्यग्नीषोमांभ्याँ शुन्धदं्ध्वं दैव्यांय कर्मणे देवयज्याया, अवंधूतँ रक्षोऽवंधूता अरांतयो,ऽदिंत्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा -[ ] 7

तै॰सं॰ 1.1.5.2

पृथिवी वेंत्त्व,-धिषवंणमसि वानस्पत्यं प्रति त्वा ऽदिंत्यास्त्व,-

ग्वेंत्त्वग्ने-स्तनूरंसि वाचो विसर्जनं देववींतये त्वा गृह्णा,-म्यद्रिंरसि
वानस्पत्यः स इदं देवेभ्यों हव्यꣳ सुशमिं शमि,-ष्वेषमा वदोर्जमा
वंद द्युमद्वंदत वयꣳ सङ्घातं जेंष्म, वर्.षवृंद्धमसि, प्रतिं त्वा
प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:
23
वर्.षवृंद्धं ᳪवेत्तु, परांपूतꣳ रक्षः परांपूता अरांतयो, रक्षंसां
भागों ( ) ऽसि, वायुर्वो वि विंनक्तु, देवो वः सविता हिरंण्यपाणिः
प्रतिं गृह्णातु ॥ 8
(त्वा - भाग - एकांदश च) (अ5)
तै॰सं॰ 1.1.6.1
अवंधूतꣳ रक्षोऽवंधूता अरांतयो,ऽदिंत्यास्त्वगंसि प्रतिं त्वा पृथिवी
वेंत्तु, दिवः स्कंभनिरंसि प्रति त्वाऽदिंत्यास्त्वग्वेंत्तु, धिषणांऽसि पर्वत्या
प्रतिं त्वा दिवः स्कंभनिर्वेत्तु, धिषणांऽसि पार्वतेयी प्रतिं त्वा पर्वति
र्वेत्तु, देवस्यं त्वा सवितुः प्रंसवें-ऽश्विनों-र्बाहुभ्यां
पूष्णोहस्तांभ्यामधिं वपामि धान्यंमसि धिनुहि देवान्, प्राणायं त्वा,
( ) ऽपानायं त्वा, व्यानायं त्वा, दीर्घामनु प्रसिंतिमायुंषे धां, देवो वः
सविता हिरंण्यपाणिः प्रतिं गृह्णातु ॥ 9
(प्राणायं त्वा - पञ्चंदश च) (अ6)
प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:
24
तै॰सं॰ 1.1.7.1

धृष्टिरंसि ब्रह्मं यच्छा,-पाँग्ने ऽग्निमामादं जहि, निष्क्रव्यादंᳬ सेधा, ऽऽदेंवयजं ᳬवह, निर्दंग्धᳬ रक्षो निर्दंग्धा अरांतयो, ध्रुवमंसि पृथिवीं दृᳬहाऽऽ*युंर्दृᳬह प्रजां दृंᳬह सजातानस्मै यजंमानाय पर्यूंह, धर्त्रमंस्यन्तरिंक्षं दृᳬह प्राणं दृंᳬहापानं दृंᳬह सजातानस्मै यजंमानाय पर्यूंह, धरुणंमसि दिवं दृᳬह चक्षुः -[ ] 10

तै॰सं॰ 1.1.7.2

दृᳬह श्रोत्रं दृᳬह सजातानस्मै यजंमानाय पर्यूंह, धर्मांसि दिशों दृᳬह योनिं दृᳬह प्रजां दृंᳬह सजातानस्मै यजंमानाय पर्यूंह, चितः स्थ प्रजामस्मै रयिमस्मै संजातानस्मै यजंमानाय पर्यूंह, भृगूंणा मङ्गिंरसां तपंसा तप्यद्ध्वं, ᳬयानिं घर्मे कपालाँन्युप-चिन्वन्तिं वेधसः ।

पूष्णस्तान्यपिं व्रत इंन्द्रवायू वि मुंञ्चतां ॥ 11

(चक्षुं - रष्टाचंत्वारिᳬशच्च) (अ7)

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

25

तै॰सं॰ 1.1.8.1

सं ᳬवंपामि, समापों अद्भिरंग्मत समोषंधयो रसेंनसᳬ रेवती र्जगंतीभि र्मधुंमती र्मधुंमतीभिः सृज्यद्ध्व,-मद्भ्यः परि प्रजांताः स्थ समद्भिः पृंच्यद्ध्वं, जनंयत्यै त्वा सं ᳬयौंय,-ग्नयें त्वा,ऽग्नीषोमाँभ्यां, मखस्य शिरोंऽसि, घर्मोंऽसि विश्वायुं,-रुरु प्रंथस्वोरु तें यज्ञपंतिः प्रथतां, त्वचं गृह्णी,-ष्वान्तरिंतᳬ रक्षोऽन्तरिंता

अरांतयो, दे॒वस्त्वां सवि॒ता ( ) श्रंपयतु॒ वर्.षिंष्ठे॒ अधि॒ नाके॒, ऽग्निस्तें त॒नुवं॒ माऽतिं धा॒गग्नें ह॒व्यꣳ रंक्षस्व,ं सं ब्रह्मंणा पृच्य,-स्वैक॒ताय॒ स्वाहां, द्वि॒ताय॒ स्वाहां, त्रि॒ताय॒ स्वाहां ॥ 12

(स॒वि॒ता-द्वाविंꣳशतिश्च) (अ8)

तै॰सं॰ 1.1.9.1

आ दंद्व, इन्द्रंस्य बा॒हुरंसि॒ दक्षिंणः स॒हस्रंभृष्टिः श॒ततेंजावा॒युरंसि ति॒ग्मतेंजाः॒, पृथिंवि देवयज॒-न्योषंद्ध्यास्ते॒ मूलं॒ मा हिंꣳसिष॒,-मपंहतो॒ ऽररुः॑ पृथि॒व्यै, व्र॒जं गंच्छ गो॒स्थानं॒, ᳪवर्.षंतु ते॒ द्यौ,र्बंधा॒न देंव सवितः पर॒मस्यां॑ परा॒वतिं श॒तेन॒ पाशै॒र्यो॑ ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं चं व॒यं

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

26

द्वि॒ष्मस्तमतो॒ मा मौ॒,-गपंहतो॒ऽररुः॑ पृथि॒व्यै देंव॒यजंन्यै, व्र॒जं -[ ] 13

तै॰सं॰ 1.1.9.2

गंच्छ गो॒स्थानं॒, ᳪवर्.षंतु ते॒ द्यौ, र्बंधा॒न देंव सवितः पर॒मस्यां॑ परा॒वतिं श॒तेन॒ पाशै॒र्यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं चं व॒यं द्वि॒ष्मस्तमतो॒ मा मौ॒,-गपंहतो॒ऽररुः॑ पृथि॒व्या अदेंवयजनो, व्र॒जं गंच्छ गो॒स्थानं॒, ᳪवर्.षंतु ते॒ द्यौ, र्बंधा॒न देंव सवितः पर॒मस्यां॑ परा॒वतिं श॒तेन॒ पाशै॒र्यो॑ ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं चं व॒यं द्वि॒ष्मस्तमतो॒ मा -[ ] 14

तै॰सं॰ 1.1.9.3

मौं,-ग॒ररुंस्ते॒ दिवं॒ मा स्का॒न्॒, वसंवस्त्वा॒ परिं गृह्णन्तु गाय॒त्रेण॒

छन्दंसा, रुद्रास्त्वा॒ परिं गृह्णन्तु॒ त्रैष्टुं॑भेन॒ छन्दंसा, ऽऽदि॒त्यास्त्वा॒ परिं गृह्णन्तु॒ जागं॑तेन॒ छन्दंसा, दे॒वस्यं॑ सवि॒तुः स॒वे कर्मं॑ कृण्वन्ति वे॒धसं॑, ऋ॒तमं॑,-स्यृत॒सदं॑नम,-स्यृत॒श्रीरं॑सि॒, धा अं॑सि स्व॒धा अं॑स्यु॒र्वी चासि॒ वस्वीं॑ चासि पु॒रा क्रू॒रस्यं॑ वि॒सृपों॑ विरफ्शिन्, ( ) नुदा॒दायं॑ पृथि॒वीं

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

27

जी॒रदा॑नु॒र्यामैरं॑यं च॒न्द्रमं॑सि स्व॒धाभि॒स्तां धीरा॑सो

अनु॒दृश्यं॑ यजन्ते ॥ 15

(दे॒व॒यजं॑न्यै व्र॒जं - तमतो॒ मा - विं॑रफ्शि॒न् - नेका॑दश च) (अ9)

तै॰सं॰ 1.1.10.1

प्रत्यु॑ष्ट॒ꣳ रक्षः॒ प्रत्यु॑ष्टा॒ अरा॑तयो॒, ऽग्नेर्व॒स्तेजि॑ष्ठेन॒ तेज॑सा॒ निष्ट॑पामि, गो॒ष्ठं मा निर्मृ॑क्षं ᳪवा॒जिनं॑ त्वा सपत्नसा॒हꣳ सं मा॑ॅर्ज्मि॒, वाचं॑ प्रा॒णं, चक्षुः॒ श्रोत्रं॑, प्र॒जां ᳪयोनिं॒ मा निर्मृ॑क्षं ᳪवा॒जिनीं॑ त्वा सपत्नसा॒हीꣳ सं मा॑ॅज्म्या॒, शासा॑ना सौमन॒सं प्र॒जाꣳ सौभा॑ॅग्यं त॒नूं ।

अ॒ग्नेरनु॑व्रता भू॒त्वा सं न॑ह्ये सुकृ॒ताय॒ कं ॥

सु॒प्र॒जस॑स्त्वा व॒यꣳ सु॒पत्नी॒रुप॑ -[ ] 16

तै॰सं॰ 1.1.10.2

सेदिम । अग्नें॑ सपत्न॒दंभ॑न॒मद॑ब्धासो॒ अदा॑ॅभ्यं ॥

इ॒मं ᳪवि ष्या॑मि॒ वरु॑णस्य॒ पाशं॒ ᳪयमब॑द्ध्नीत सवि॒ता सु॒केतः॑ ।

धा॒तुश्च॒ योनौ॑ सुकृ॒तस्यं॑ लो॒के स्यो॒नं मे॑ स॒ह पत्यां॑ करोमि ॥

समायु॑षा॒ सं प्र॒जया॒ समग्ने॒ वर्च॑सा॒ पुनः॑ ।

सं पत्नी॒ पत्या॒ऽहं गंच्छे॒ समा॒त्मा त॒नुवा॒ ममं ॥
म॒ही॒नां पयो॒ ऽस्योषंधीना॒ꣳ रस॒स्तस्य॒ तेऽक्षीयमाणस्य॒ नि -[ ] 17
तै॰सं॰ 1.1.10.3
वंपामि, मही॒नां पयो॒ ऽस्योषंधीना॒ꣳ रसोऽदंब्धेन त्वा॒ चक्षु॒षाऽवेंक्षे
सुप्रजा॒स्त्वाय॒, तेजोंऽसि॒, तेजोऽनु॒ प्रे,-ह्य॒ग्निस्ते॒ तेजो॒ मा वि
नैं,-द॒ग्नेर्जि॒ह्वाऽसिं सु॒भूर्दे॒वानां॒ धाम्नेंधाम्ने दे॒वेभ्यो॒ यजुंषेयजुषे भव,
शु॒क्रमंसि॒, ज्योतिंरसि॒, तेजोंऽसि, दे॒वो वः॑ सवि॒तोत् पुंना॒त्वच्छिंद्रेण
प॒वित्रेंण॒ वसोः॒ सूर्यंस्य र॒श्मिभिः॑, शु॒क्रं ( ) त्वां शु॒क्रायां॒ धाम्नेंधाम्ने
दे॒वेभ्यो॒ यजुंषेयजुषे गृह्णामि॒, ज्योतिंस्त्वा॒ ज्योतिं,-ष्य॒र्चिस्त्वा॒ऽर्चिषि॒
धाम्नेंधाम्ने दे॒वेभ्यो॒ यजुंषेयजुषे गृह्णामि ॥ 18
(उप॒ - नि - र॒श्मिभिः॑ शु॒क्रꣳ - षोडंश च) (अ10)
तै॰सं॰ 1.1.11.1
कृष्णों॑ ऽस्याखरे॒ष्ठोंऽग्नयें॑ त्वा॒ स्वाहा॒, वेदिंरसि ब॒र्॒.हिषें॑ त्वा॒ स्वाहां,
ब॒र्.हिरंसि स्रु॒ग्भ्यस्त्वा॒ स्वाहां, दि॒वे त्वा॒, ऽन्तरिंक्षाय त्वा, पृथि॒व्यै
त्वां॑, स्व॒धा पि॒तृभ्य॒ ऊग्भिंव बर्.हि॒षद्भ्यं ऊ॒र्जा पृंथि॒वीं

गंच्छत॒विष्णोः॒ स्तूपो॒ ऽस्यूर्णांम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वास॒स्थं दे॒वेभ्यों
गन्ध॒र्वोंऽसि वि॒श्वावंसु॒ र्विश्वंस्मा॒दीषंतो॒ यजंमानस्य परि॒धिरि॒ड

ईड्ि॒तइन्द्र॑स्य बा॒हुर॑सि॒ -[ ] 19

तै॰सं॰ 1.1.11.2

दक्षि॑णो॒ यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड ईड्ि॒तो मि॒त्रावरु॑णौ त्वोत्तर॒तः परि॑ धत्तां ध्रु॒वेण॒ धर्म॑णा॒ यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड ईड्ि॒तः सूर्य॑स्त्वा पु॒रस्ता॑त् पातु॒ कस्या॑श्चिद॒भिश॑स्त्यावी॒तिहो॑त्रं त्वा कवे द्यु॒मन्त॒ꣳ समि॑धीम॒ह्यग्ने॑ बृ॒हन्त॑मद्ध्व॒रेवि॒शो य॒न्त्रे स्थो॒ वसू॑नाꣳ रु॒द्राणा॑मादि॒त्याना॒ꣳ सद॑सि सीद जु॒हूरु॑प॒भृद् ध्रु॒वाऽसि॑ घृ॒ताची॒ नाम्ना॑ प्रि॒येण॒ नाम्ना॑ प्रि॒ये सद॑सि ( ) सीदै॒ता अ॑सदन्थ् सुकृ॒तस्य॑ लो॒के ता विष्णो पाहि पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि य॒ज्ञप॑तिंपा॒हि मां ᳪय॑ज्ञ॒नियँ॑ ॥ 20

(बा॒हुर॑सि - प्रि॒ये सद॑सि॒ - पञ्च॑दश च) (अ11)

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

30

तै॰सं॰ 1.1.12.1

भुव॑नमसि॒ वि प्र॑थ॒स्वाग्ने॒ यष्ट॑रि॒दं नमः॑ ।

जुह्वे॒ह्य॒ग्निस्त्वा॑ ह्वयति देवय॒ज्याया॒ उप॑भृ॒देहि॑ दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता ह्व॑यति देवय॒ज्याया॒ अग्ना॑विष्णू॒ मा वा॒मव॑ क्रमिषं॒ ᳪवि जि॑हाथां॒ मा मा॒ सं ता॑प्तं ᳪलो॒कं मे॑ लोककृतौ कृणुतं॒ ᳪविष्णोः॒ स्थान॑मसी॒त इन्द्रो॑ अकृणोद् वी॒र्या॑णि समा॒रभ्यो॒र्द्ध्वो अ॑द्ध्व॒रो दि॑वि॒स्पृश॒मह्नु॑तो ( ) य॒ज्ञो य॒ज्ञप॑ते॒- रिन्द्रा॑वा॒न्थ् स्वाहा॑ बृ॒हद्भाः पा॒हि मा॑ऽग्ने॒ दुश्च॑रिता॒दा मा॒ सुच॑रिते भज म॒खस्य॒ शिरो॑ऽसि॒ सं ज्योति॑षा॒

ज्योतिंरङ्क्तां ॥ 21

(अह्रुंत - एकंविꣳशतिश्च)(अ12)

तै॰सं॰ 1.1.13.1

वाजंस्य मा प्रस॒वेनौं-द्ग्रा॒भेणो-दंग्रभीत् ।

अथां स॒पत्ना॒ꣳ इन्द्रों मे निग्रा॒भेणाधंराꣳ अकः ॥

उ॒द्ग्रा॒भं चं निग्रा॒भं च॒ ब्रह्मं दे॒वा अंवीवृधन्न् ।

अथां स॒पत्नांनिन्द्रा॒ग्नी में विषू॒चीना॒न् व्यंस्यतां ॥

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

31

वसुंभ्यस्त्वा रु॒द्रेभ्यंस्त्वाऽऽदि॒त्येभ्यंस्त्वा॒ ऽक्तꣳ रिहांणा वि॒यन्तु॒ वयः॑ ॥

प्र॒जां ᳪयोनिं॒ मा निर्मृ॑क्षि॒मा प्यांयन्ता॒मापु॒ ओषंधयो

म॒रुतां॒ पृषंतयः स्थ॒ दिवं॑ -[ ] 22

तै॰सं॰ 1.1.13.2

गच्छ॒ ततों नो॒ वृष्टि॒मेरंय ।

आ॒यु॒ष्पा अंग्ने॒ऽस्यायुंर्मे पाहि चक्षु॒ष्पा अंग्नेऽसि॒ चक्षुंर्मे पाहि

ध्रु॒वाऽसि॒यं पंरि॒धिं प॒र्यध॑त्था॒ अग्नें देव प॒णिभिं वी॒यमांणः ।

तं तं ए॒तमनु॒ जोषं भरामि॒ नेदे॒ष त्वदंपचे॒तयांतैय॒ज्ञस्य॒ पाथ॒

उप॒ समिंतꣳ सᳪस्रा॒वभांगाः स्थे॒षा बृ॒हन्तः॑ प्रस्तरे॒ष्ठा

बंर्.हि॒षदंश्च-[ ] 23

तै॰सं॰ 1.1.13.3

दे॒वा इ॒मां ᳪवाचंम॒भि विश्वें गृ॒णन्तं आ॒सद्या॒स्मिन् ब॒र्॒.हिषिं

मादयद्ध्व-म॒ग्ने वा॒मपं॑न्नगृहस्य॒ सदं॑सि सादयामि सु॑नायं सुंनिनी
सु॑ने मां धत्तं धु॒रि धु॒र्यौं॑पात॒मग्नें ऽदब्धायो ऽशीततनो पा॒हि मा॒ऽद्य
दि॒वः पा॒हि प्रसिं॑त्यै पा॒हि दुरिं॑ष्ट्यै पा॒हि दुं॑रद्म॒न्यै पा॒हि
प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:
32
दुश्चं॑रिता॒दविं॑षं नः पि॒तुं कृ॑णु सु॒षदा॒ योनि॒ꣳ स्वाहा॒ देवां गातुविदो
गा॒तुं ᳪवि॒त्त्वा गा॒तु ( ) मिं॑त॒ मनं॑सस्पत इ॒मं नों देव दे॒वेषु॑ य॒ज्ञꣳ
स्वाहां वा॒चि स्वाहा॒ वातें धाः ॥ 24
(दिवं॑ - च - वि॒त्त्वा गा॒तुं - त्रयोंदश च) (अ13)
तै॰सं॰ 1.1.14.1
उ॒भा वां॑मिन्द्राग्नी आहु॒वद्ध्यां उ॒भा राध॑सः स॒ह मां॑द॒यद्ध्यैं॑ ।
उ॒भा दा॒तारां॑वि॒षाꣳ रं॑यी॒णामु॒भा वाजं॑स्य सा॒तयें हुवे वां ॥
अश्रं॑व॒ꣳ हि भूं॑रि॒दावं॑त्तरा वां॒ ᳪविजां॑मातु॒रुत वां घा स्या॒लात् ।
अथा॒ सोमं॑स्य॒ प्रयं॑ती यु॒वभ्या॒मिन्द्रा॑ग्नी॒ स्तोमं॑ जनयामि॒ नव्यं॑ ॥
इन्द्रा॑ग्नी नव॒तिं पुरों दा॒सपं॑त्नीरधूनुतं । सा॒कमेकें॑न॒ कर्मं॑णा ॥
शुचिं॒ नु स्तोमं॒ नवं॑जात-म॒द्येन्द्रा॑ग्नी वृत्रहणा जु॒षेथां॑ । 25
तै॰सं॰ 1.1.14.2
उ॒भा हि वां॑ꣳ सु॒हवा॒ जोहं॑वीमि॒ ता वाजं॑ꣳ स॒द्य उं॑श॒ते धेष्ठां॑ ॥
व॒यमु॑ त्वा पथस्पते॒ रथं॒ न वाजं॑सातये । धि॒ये पू॑षन्नयुज्महि ॥
प॒थस्पं॑थः॒ परिं॑पतिं ᳪवच॒स्या कामें॑न कृ॒तो अ॒भ्यां॑नड॒र्कं ।
प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

33

सनो॑ रासच्छु॒रुध॑श्चन्द्राग्रा॒ धियं॑धियꣳ सीषधाति॒ प्र पू॒षा ॥

क्षेत्र॑स्य॒ पति॑ना व॒यꣳ हि॒तेने॑व जयामसि ।

गामश्वं॑ पोषयि॒त्न्वा स नो॑ -[ ] 26

तै॰सं॰ 1.1.14.3

मृडाती॒दृशे॑ ॥

क्षेत्र॑स्य पते॒ मधु॑मन्तमू॒र्मिं धे॒नुरि॑व॒ पयो॑ अ॒स्मासु॑ धुक्ष्व ।

म॒धु॒श्चुत॑ं घृ॒तमि॑व॒ सुपू॑तमृ॒तस्य॑ नः॒ पत॑यो मृडयन्तु ॥

अग्ने॒ नय॑ सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् विश्वा॑नि देव व॒युना॑नि वि॒द्वान् ।

यु॒यो॒द्ध्य॑स्म-ज्जु॑हुरा॒णमेनो॒ भूयि॑ष्ठां ते॒ नम॑ उक्तिं ᳪविधेम ॥

आ दे॒वाना॒मपि॒ पन्था॑मगन्म॒ यच्छ॒क्नवा॑म॒ तदनु॒ प्रवो॑ढुं ।

अ॒ग्निर्वि॒द्वान्थ्स य॑जा॒थ् - [ ] 27

तै॰सं॰ 1.1.14.4

सेदु॒ होता॒ सो अ॑द्ध्व॒रान्थ् स ऋ॒तून् क॑ल्पयाति ॥

यद्वाहि॑ष्ठं॒ तद॒ग्नये॑ बृ॒हद॑र्च विभावसो ।

महि॑षीव॒ त्वद्र॒यिस्त्वद्वाजा॒ उदी॑रते ॥

प्रथमकाण्डे - प्रथम: प्रश्न:

34

अग्ने॒ त्वं पा॑रया॒ नव्यो॑ अ॒स्मान्थ् स्व॒स्तिभि॒रति॑ दु॒र्गाणि॒ विश्वा॑ ।

पूश्च॑ पृ॒थ्वी ब॑हु॒ला न॑ उ॒र्वी भवा॑ तो॒काय॒ तन॑याय॒ शं ᳪयोः ॥

त्वम॑ग्ने व्रत॒पा अ॑सि दे॒व आ ( ) मर्त्ये॒ष्वा । त्वं ᳪय॒ज्ञेष्वीड्यः॑ ॥

यद्वो॑ व॒यं प्र॑मि॒नाम॑ व्र॒तानि॑ वि॒दुषां॑ देवा॒ अवि॑दुष्टरासः ।

अ॒ग्निष्टद् विश्व॒मा पृ॑णाति वि॒द्वान् येभि॑ र्दे॒वाꣳ ऋ॒तुभिः॑ क॒ल्पया॑ति ॥ 28

(जु॒षेथा॒मा - सा नो॑ - यजा॒ - दा - त्रयो॑विꣳशतिश्च) (अ14)

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 व्ळ्ब् 14 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(इ॒षे त्वा॑ - य॒ज्ञस्य॒ - शुन्ध॑ध्वं॒ - कर्म॑णे वां - दे॒वो -

ऽव॑धूतं॒ - धुष्टिः॒ - सं ᳪव॑पा॒- म्या द॑दे॒ - प्रत्यु॑ष्टं॒ - कृष्णो॑ऽसि॒ -

भुव॑नमसि॒ - वाज॑स्यो॒भा वां॒ - चतु॑र्दश ।)

ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :-

(इ॒षे - दृ॑ꣳह॒ - भुव॑न - म॒ष्टावि॑ꣳशतिः ।)

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् ऊत्य्ल्ळ् ठय्ग्ल्फग्प् :-

(इ॒षे त्वा॑ - क॒ल्पया॑ति ।)

प्रथमकाण्डे - प्रथमः प्रश्नः

35

॥ हरिः॑ ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

समाप्तः

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

36

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ह॒रिः॒ ओं

1.2 प्रथमकाण्डेद्वितीय: प्रश्न:अग्निष्टोमे क्रयः

तै॰सं॰ 1.2.1.1

आप॑ उन्दन्तु जी॒वसे॑ दीर्घायु॒त्वाय॒ वर्च॑स॒ ओष॑धे॒ त्राय॑स्वैन॒ꣳ स्वधि॑ते॒ मैन॑ꣳ हिꣳसी र्देव॒श्रूरे॒तानि॒ प्र व॑पे स्व॒स्त्युत्त॑राण्यशी॒याऽऽपो॑ अ॒स्मान् मा॒तरः॑ शुन्धन्तु घृ॒तेन॑ नो घृत॒पुवः॑ पुनन्तु॒ विश्व॑म॒स्मत् प्र व॑हन्तु रि॒प्रमुदा॑भ्यः॒ शुचि॒रा पू॒त ए॑मि॒ सोम॑स्य त॒नूर॑सि त॒नुवं॑ मे पाहि मही॒नां पयो॑ऽसि वर्चो॒धा अ॑सि॒ वर्चो॒ - [ ] 1

तै॰सं॰ 1.2.1.2

मयि॑ धेहि वृ॒त्रस्य॑ क॒नीनि॑काऽसि चक्षु॒ष्पा अ॑सि॒ चक्षु॑र्मे पाहि चि॒त्पति॑स्त्वा पुनातु वा॒क्पति॑स्त्वा पुनातु दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण प॒वित्रे॑ण॒ वसोः॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिभि॒स्तस्य॑ ते पवित्रपते प॒वित्रे॑ण॒ यस्मै॒ कं पु॒ने तच्छ॑केय॒मा वो॑ देवास ईमहे॒ सत्य॑धर्माणो अद्ध्व॒रे यद्वो॑ देवास आगु॒रे यज्ञि॑यासो॒ हवा॑मह॒ इन्द्रा॑ग्नी॒ द्यावा॑

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्न:

37

पृथिवी॒ आप॑ ओषधी॒ ( ) स्त्वं दी॒क्षाणा॒-मधि॑पतिरसी॒ह मा॒ सन्तं॑ पाहि ॥ 2

(वर्च॑ - ओषधीर॒ष्टौ च॑) (अ1)

तै॰सं॰ 1.2.2.1

आकूँत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहां मेधायै मनंसेऽग्नये स्वाहां दीक्षायै
तपंसेऽग्नये स्वाहा सरंस्वत्यै पूष्णेंऽग्नये स्वाहाऽऽपों देवीर्बृहती
र्विश्वशंभुवो द्यावांपृथिवी उर्वन्तरिंक्षं बृहस्पतिंर्नो हविषां वृधातु
स्वाहा विश्वें देवस्यं नेतुर्मर्तो वृणीत सख्यं ᳪविश्वें राय इंषुद्ध्यसि
द्युम्नं ᳪवृंणीत पुष्यसे स्वाहंर्ख्-सामयोः शिल्पें स्थस्ते वामा
रंभे ते मां - [ ] 3
तै॰सं॰ 1.2.2.2
पातमास्य यज्ञस्योदृचं इमां धियꣳ शिक्षंमाणस्य देव क्रतुं
दक्षं ᳪवरुण सꣳशिंशाधि ययाऽति विश्वां दुरिता तरेंम सुतर्माणमधि
नावंꣳ रुहेमोर्गंस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ऊर्जं मे यच्छ पाहि मा मा मां
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्ा्रश्नः
38
हिꣳसी-र्विष्णोः शर्मांसि शर्म यजंमानस्य शर्मं मे यच्छ
नक्षंत्राणां माऽतीकाशात् पाहीन्द्रंस्य योनिंरसि - [ ] 4
तै॰सं॰ 1.2.2.3
मा मां हिꣳसीः कृष्यै त्वां सुसस्यायैं सुपिप्पलाभ्य-स्त्वौषंधीभ्यः
सूपस्था देवो वनस्पतिंरूर्ध्वो मां पाह्योदृचः स्वाहां यज्ञं मनंसा
स्वाहा द्यावांपृथिवीभ्याᳪ स्वाहोरो-रन्तरिंक्षाथ् स्वाहां यज्ञं
ᳪवाताद रंभे ॥ 5
(मा - योनिंरसि - त्रिꣳशच्चं) (अ2)
तै॰सं॰ 1.2.3.1

दैवीं॒ धियं॑ मनामहे सुमृडी॒का-म॒भिष्ट॑ये वर्चो॒धां ᳪय॒ज्ञवा॑हसᳪ सुपा॒रा नो॑ अस॒द् वशे॑ । ये दे॒वा मनो॑जाता मनो॒युजः॑ सु॒दक्षा॒ दक्ष॑पितार॒स्ते नः॑ पान्तु॒ ते नो॑ऽवन्तु॒ तेभ्यो॒ नम॒स्तेभ्यः॒ स्वाहाऽग्ने॒ त्वᳪ सु जा॑गृहि व॒यᳪ सु म॑न्दिषीमहि गोपा॒य नः॑ स्व॒स्तये॑ प्र॒बुधे॑ नः॒ पुन॑र्ददः ।

त्वम॑ग्ने व्रत॒पा अ॑सि दे॒व आ मर्त्ये॒ष्वा ।

त्वं - [ ] 6

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

39

तै॰सं॰ 1.2.3.2

ᳪय॒ज्ञेष्वीड्यः॑ ॥

विश्वे॑ दे॒वा अ॒भि मामाऽव॑वृत्रन् पू॒षा स॒न्या सोमो॒ राध॑सा दे॒वः स॑वि॒ता वसो॑र्वसु॒दा वा॒ रास्वेय॑थ् सो॒मा ऽऽ*भूयो॑ भर॒ मा पृ॒णन् पू॒र्त्या वि रा॑धि॒ माऽहमायु॑षा च॒न्द्रम॑सि॒ मम॒ भोगा॑य भव॒ वस्त्र॑मसि॒ मम॒ भोगा॑य भवो॒स्राऽसि॒ मम॒ भोगा॑य भव॒ हयो॑ऽसि॒ मम॒

भोगा॑य भव॒-[ ] 7

तै॰सं॰ 1.2.3.3

छागो॑ऽसि॒ मम॒ भोगा॑य भव मे॒षो॑ऽसि॒ मम॒ भोगा॑य भव वा॒यवे॑ त्वा॒ वरु॑णाय त्वा॒ निर्.ऋ॑त्यै त्वा रु॒द्राय॑ त्वा॒ देवी॑रापो अपां नपा॒द्य ऊ॒र्मिर्.ह॑वि॒ष्य॑ इन्द्रि॒यावा॑न्-म॒दिन्त॑म॒स्तं ᳪवो॒ माऽव॑ क्रमिष॒मच्छि॑न्नं॒ तन्तुं॑ पृथि॒व्या अनु॑ गेषं भ॒द्राद॒भि श्रेयः॒ प्रेहि॒ बृह॒स्पतिः॑ पुर ए॒ता ते॑ अ॒स्त्वथे॒मव॑ स्य॒ ( ) वर॒ आ पृ॑थि॒व्या आ॒रे शत्रू॑न् कृणुहि॒ सर्व॑वीर॒

एदमंगन्म देव॒यजंनं पृथि॒व्या विश्वे॑ दे॒वा यदजु॑षन्त॒ पूर्व॑ ऋख्
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
40
सा॒माभ्यां॒ ᳪयजु॑षा स॒न्तरं॑न्तो रा॒यस्पोषे॑ण॒ समि॒षा मंदेम ॥ 8
(आ त्वᳪ-हयोंऽसि॒ मम॒ भोगांय भव-स्य॒-पञ्चंविᳪशतिश्च) (अ3)
तै॰सं॰ 1.2.4.1
इ॒यं ते॑ शुक्र त॒नूरि॒दं ᳪवर्च॒स्तया॒ सं भ॑व॒ भ्राजं॑ गच्छ॒ जूर॑सि धृ॒ता
मन॑सा॒ जुष्टा॒ विष्णं॑वे॒ तस्यां॑स्ते स॒त्यसं॑वसः प्रस॒वे वा॒चो य॒न्त्रमंशीय॒
स्वाहां॑ शु॒क्रमंस्य॒-मृतं॑मसि वैश्वदे॒वᳪ ह॒विः सूर्यं॑स्य॒ चक्षु॒राऽरु॑हम॒ग्ने
र॒क्षणः क॒नीनिं॑का॒ ᳪयदेतं॑ शेभि॒रीयं॑से॒ भ्राज॑मानो विप॒श्चिता॒ चिदं॑सि
म॒नाऽसि॒ धीर॑सि॒ दक्षि॑णा - [ ] 9
तै॰सं॰ 1.2.4.2
ऽसि य॒ज्ञियां॑ऽसि क्ष॒त्रिया॒ ऽस्यदि॑ति-रस्युभ॒यतः॑ शीर्.ष्णी॒ सा नः॒
सुप्रां॑ची॒ सुप्र॑तीची॒ सं भ॑व मि॒त्रस्त्वां प॒दि बं॑द्ध्नातु पू॒षाऽद्ध्वंनः
पा॒त्विन्द्रा॒या-द्ध्यं॑क्षा॒यानु॑ त्वा मा॒ता मं॑न्यता॒मनु॑ पि॒ताऽनु॒ भ्राता॒
सग॒र्भ्योऽनु॒ सखा॒ सयू॑थ्यः॒ सा दे॑वि दे॒वमच्छे॒हीन्द्रां॑य॒ सोमं॑ᳪ
रु॒द्रस्त्वा ऽऽ*वं॑तयतु मि॒त्रस्यं प॒था स्व॒स्ति सोमं सखा॒ ( )
पुन॒रेहिं स॒ह र॒य्या ॥ 10 (दक्षि॑णा॒-सोमंसखा॒-पञ्च॑ च) (अ4)
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
41
तै॰सं॰ 1.2.5.1

वस्व्यंसि रुद्राऽस्यदिंति-रस्यादित्याऽसिं शुक्राऽसिं चन्द्राऽसि बृहस्पतिंस्त्वा सुम्ने रंण्वतु रुद्रो वसुंभिरा चिंकेतु पृथिव्यास्त्वां मूर्द्धन्ना जिंघर्मि देवयजंन इडांयाः पदे घृतवंति स्वाहा परिंलिखितꣳ रक्षः परिंलिखिता अरांतय इदमहꣳ रक्षंसो ग्रीवा अपिं कृन्तामि योंऽस्मान् द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्म इदमंस्य ग्रीवा - [ ] 11

तै॰सं॰ 1.2.5.2

अपिं कृन्ताम्यस्मे रायस्त्वे रायस्तोते रायः सं देंवि देव्योर्वश्यां पश्यस्व त्वष्टींमती ते सपेय सुरेता रेतो दधांना वीरं ᳪविंदेय तवं संदृशिमाऽहꣳ रायस्पोषेंण वि योंषं ॥ 12

(अस्य ग्रीवा-एकान्न त्रिꣳशच्चं) (अ5)

तै॰सं॰ 1.2.6.1

अꣳशुनां ते अꣳशुः पृंच्यतां परुंषा परुंर्गन्धस्ते कामंमवतु मदांय रसो अच्युंतो ऽमात्योंऽसि शुक्रस्ते ग्रहोऽभि त्यं देवꣳ संविताररंमूण्योः कविक्रंतुमर्चामि सत्यसंवसꣳ रत्नधामभि प्रियं मतिमूर्द्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिंद्युतत् सवींमनि हिरंण्य पाणिरमिमीत

सुक्रतुः कृपा सुवः । प्रजाभ्यंस्त्वा प्राणायं त्वा व्यानायं त्वा प्रजास्त्वमनु ( ) प्राणिंहि प्रजास्त्वामनु प्राणंन्तु ॥ 13

(अनुं - सप्त चं)(अ6)

तै॰सं॰ 1.2.7.1

सोमं ते क्रीणा॒म्यूर्जस्वन्तं॒ पय॑स्वन्तं ᳪवी॒र्य॑वन्तमभि माति॒षाहं॑ᳪ
शु॒क्रं तें शु॒क्रेणं क्रीणामि च॒न्द्रं च॒न्द्रेणा॒-मृतं॑म॒मृतेंन स॒म्यत्ते॒
गोर॒स्मे च॒न्द्राणि॒ तप॑सस्त॒नूर॑सि प्र॒जाप॑ते॒ वर्ण॒स्तस्या॑स्ते सहस्रपो॒षं
पुष्य॑न्त्याश्चर॒मेणं प॒शुनां॑ क्रीणाम्य॒स्मे ते॒ बन्धु॒र्मयि॑ ते॒ रायः॑
श्रयन्ताम॒स्मे ज्योतिः॑ सोमविक्र॒यिणि॒ तमो॑ मि॒त्रो न॒ एहि॒ सुमि॑त्रधा॒
इन्द्र॑स्यो॒रु ( ) मा विश॒ दक्षि॑ण-मु॒शन्नु॒शन्तं॑ᳪ स्यो॒नः स्यो॒नᳪ
स्वान॒ भ्राजाङ्घा॑रे॒ बंभा॑रे॒ हस्त॒ सुह॑स्त॒ कृशा॑नवे॒ते वः॑ सोम॒
क्रय॑णा॒स्तान् र॑क्षध्वं॒ मा वो॑ दभन्न् ॥ 14
(ऊ॒रुं-द्वाविं॑ᳪशतिश्च) (अ7)
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
43
तै॰सं॰ 1.2.8.1
उदायु॑षा स्वा॒युषोदोष॑धीना॒ᳪ रसे॒नोत् प॒र्जन्य॑स्य॒ शुष्मे॒णो
द॑स्थाम॒मृता॒ᳪ अनु॑ । उ॒र्वन्त॑रिक्ष॒मन्वि॒ह्यदि॑त्याः॒ सदो॒ऽस्यदि॑त्याः॒ सद॒
आ सी॒दास्त॑भ्ना॒द्-द्यामृ॑ष॒भो अ॒न्तरि॑क्ष॒ममि॑मीत वरि॒माणं॑ पृथि॒व्या
आऽसी॑द॒द् विश्वा॒ भुव॑नानि स॒म्राड् विश्वे॑त्तानि॒ वरु॑णस्य व्र॒तानि॒ वनें॑षु॒
व्य॑न्तरिक्षं तताम॒ वाज॒मर्व॑त्सु॒ पयो॑ अघ्नि॒यासु॑ ह॒त्सु - [ ] 15
तै॰सं॰ 1.2.8.2
क्रतु॑ᳪवरु॑णो वि॒क्ष्वग्निं दि॒वि सूर्य॑मदधा॒थ् सोम॒मद्रा॒वुदु॒ त्यं जा॒तवे॑दसं
दे॒वं ᳪव॑हन्ति के॒तवः॑ । दृ॒शे विश्वा॑य॒ सूर्यं॑ ॥ उस्रा॒वेतं॑ धूर्.षाहावन॒श्रू
अवी॑रहणौ ब्रह्म॒चोद॑नौ॒ वरु॑णस्य॒ स्कंभ॑नमसि॒ वरु॑णस्य

स्कंभ॒सर्जनमसि॒ प्रत्यंस्तो॒ वरु॑णस्य॒ पाशः॑ ॥ 16

(ह॒थ्सु-पञ्चंत्रिꣳशच्च) (अ8)

तै॰सं॰ 1.2.9.1

प्र च्यंवस्व भुवस्पते॒ विश्वा॑न्य॒भि धामांनि॒ मा त्वां परिप॒री विं॑द॒न्मा त्वां परिप॒न्थिनों विद॒न्मा त्वा॒ वृकां अघा॒यवो॒ मा गंन्ध॒र्वो वि॒श्वावंसु॒रा दंघच्छ्ये॒नो भू॒त्वा परां पत॒ यजंमानस्य नो गृ॒हे दे॒वैः संꣳस्कृ॒तं

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

44

ँयजंमानस्य स्व॒स्त्ययंन्य॒स्यपि॒ पन्थांमगस्महि स्वस्ति॒ गामंने॒हसं॒ ँयेन॒ विश्वाः॒ परि॒ द्विषों वृ॒णक्तिं वि॒न्दते॒ वसु॒ नमों मि॒त्रस्य॒ ( ) वरु॑णस्य॒ चक्षंसे म॒हो दे॒वाय॒ तदृ॒तꣳ संपर्यत दू॒रे॒दृशें दे॒वजांताय के॒तवें दि॒वस्पु॒त्राय॒ सूर्यांय शꣳसत॒ वरु॑णस्य॒ स्कंभंनमसि॒ वरु॑णस्य स्कंभ॒सर्जंन-म॒स्युन्मुंक्तो॒ वरु॑णस्य॒ पाशः॑ ॥ 17

(मि॒त्रस्य॒-त्रयोंविꣳशतिश्च) (अ9)

तै॰सं॰ 1.2.10.1

अ॒ग्ने-रांति॒थ्यमंसि॒ विष्णंवे त्वा॒ सोमंस्याऽऽ*ति॒थ्यमंसि॒ विष्णंवे॒ त्वाऽतिंथेराति॒थ्यमंसि॒ विष्णंवे त्वा॒ऽग्नयें॑ त्वा रायस्पोष॒दाव्ने॒ विष्णंवे त्वा श्ये॒नायं त्वा सोम॒भृते॒ विष्णंवे त्वा॒ या ते॒ धामांनि ह॒विषा॒ यजंन्ति॒ ता ते॒ विश्वां परि॒भूरंस्तु य॒ज्ञं गंय॒स्फानः॑ प्र॒तरंणः सु॒वीरोऽवीं॑रहा॒ प्रचंरा सोम॒ दुर्या॒नदिंत्याः॒ सदो॒ऽस्यदिंत्याः॒ सद॒ आ - [ ] 18

तै॰सं॰ 1.2.10.2

सींद्र वरुणोऽसि धृतव्रतो वारुणमसि शम्योर्देवानांᳬ सख्यान्मा
देवानां-मपसंश्छिथ्स्मह्यापतये त्वागृह्णामि परिपतये त्वा गृह्णामि
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
45
तनूनप्त्रे त्वागृह्णामि शाक्रराय त्वा गृह्णामि शक्मन्-नोजिष्ठाय त्वा
गृह्णाम्य -नाधृष्टमस्य-नाधृष्यं देवानामोजोऽभिशस्तिपा अनभिशस्ते
ऽन्यमनु मे दीक्षां दीक्षापति र्मन्यतामनु तपस्तपस्पतिरङ्गसा सत्यमुप
गेषᳬ सुविते मा ( ) धाः ॥ 19
(अमै-कं च) (अ10)
तै॰सं॰ 1.2.11.1
अᳬशुरᳬशुस्ते देव सोमाऽऽ*प्यायता-मिन्द्रायैकधनविद आ
तुभ्यमिन्द्रः प्यायतामा त्वमिन्द्राय प्यायस्वाऽऽ*प्यायय सखीन्थ्
सन्या मेधया स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामशीयेष्टा रायः प्रेषे
भगायर्तमृतवादिभ्यो नमो दिवे नमः पृथिव्या अग्ने व्रतपते त्वं
ᳬव्रतानां व्रतपतिरसि या ममं तनूरेषा सा त्वयि - [ ] 20
तै॰सं॰ 1.2.11.2
या तवं तनूरियᳬ सा मयि सह नौ व्रतपते व्रतिनोर्व्रतानि
या ते अग्ने रुद्रिया तनूस्तयां नः पाहि तस्यास्ते स्वाहा
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
46
या ते अग्नेऽयाशया रंजाशया हंराशया तनूर्वर्.षिष्ठा गह्वरेष्ठोऽग्रं

ँवचो॒ अपांवधीं त्वे॒षं ँवचो॒ अपांवधी॒ꣳ स्वाहा॑ ॥ 21

(त्वयिं-चत्वारि॒ꣳशच्च॑) (अ11)

तै॰सं॰ 1.2.12.1

वि॒त्तायंनी मेऽसि ति॒क्तायंनी मे॒ऽस्यवंतान्मा नाथि॒तमवंतान्मा व्यथि॒तं ँवि॒देर॒ग्निर्नभो॒ नामाग्नें अङ्गिरो॒ यौंऽस्यां पृंथि॒व्यामस्यायुंषा॒ नाम्नेहि॒ यत्तेऽनांधृष्टं॒ नामं य॒ज्ञियं॒ तेन॒ त्वाऽऽ*द॒धेऽग्नें अङ्गिरो॒ यो द्वि॒तीयंस्यां तृ॒तीयंस्यां पृथि॒व्या-मस्यायुंषा॒ नाम्नेहि॒ यत्तेऽनांधृष्टं॒ नामं - [ ] 22

तै॰सं॰ 1.2.12.2

य॒ज्ञियं॒ तेन॒ त्वाऽऽ*दंधे सि॒ꣳहीरंसि महि॒षीरंस्यु॒रु प्रंथस्वो॒रु तें य॒ज्ञपंतिः प्रथतां ध्रु॒वाऽसिं दे॒वेभ्यः॑ शुन्धस्व दे॒वेभ्यः॑ शुंभस्वेन्द्रघो॒षस्त्वा॒ वसुं॑भिः पु॒रस्ता॑त् पातु॒ मनोंजवास्त्वा पि॒तृभिं॑र्दक्षिण॒तः पांतु॒ प्रचेंतास्त्वा रु॒द्रैः प॒श्चात् पांतु वि॒श्वकंर्मा त्वाऽऽदि॒त्यैरुंत्तर॒तः पांतु॒ सि॒ꣳहीरंसि सपत्नसा॒ही स्वाहां सि॒ꣳहीरंसि सुप्रजा॒वनिः॒ स्वाहां सि॒ꣳही - [ ] 23

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

47

तै॰सं॰ 1.2.12.3

रंसि रायस्पोष॒वनिः॒ स्वाहां सि॒ꣳहीरंस्या-दित्य॒वनिः॒ स्वाहां सि॒ꣳहीर॒स्या वंह दे॒वान्देंवय॒ते यजंमानाय॒ स्वाहां भू॒तेभ्यंस्त्वा वि॒श्वायुंरसि पृथि॒वीं दृं॑ꣳह ध्रुव॒क्षिदंस्य॒न्तरिंक्षं दृꣳहाच्युत॒क्षिदंसि॒ दिवं॑ दृꣳहा॒ग्ने र्भस्मां॑स्य॒ग्नेः पुरीं॑षमसि ॥ 24

(नामं-सुप्रजा॒वनिः॒ स्वाहां सि॒ꣳहिः-पञ्चंत्रिꣳशच्च)(अ12)

तै॰सं॰ 1.2.13.1

यु॒ञ्जते॒ मनं उ॒त युं॒ञ्जते॒ धियो॒ विप्रा॒ विप्रं॑स्य बृह॒तो विं॑प॒श्चितः॑ ।

वि होत्रां दधे वयुना॒ विदेक॒ इन्म॒ही दे॒वस्यं सवि॒तुः परिं॑ष्टुतिः ॥

सु॒वाग्देंव॒ दुर्या॒ꣳ आ वंद देव॒श्रुतौं दे॒वेष्वा घोंषेथा॒मा नों

वी॒रो जांयतां कर्म॒ण्यों यꣳ सर्वेऽनु॒ जीवांम॒ यो बंहू॒नामसंद्वशी ।

इ॒दं ᳪविष्णु॒ र्विचंक्रमे त्रे॒धा नि दं॑धे प॒दं ।

स मूंढमस्य - [ ] 25

तै॰सं॰ 1.2.13.2

पाꣳसु॒र इरां॑वती धेनु॒मती॒ हि भू॒तꣳ सूंयव॒सिनी॒ मनंवे

यश॒स्यें॑ । व्यंस्कभ्ना॒द्रोदंसी॒ विष्णु॑रे॒ते दा॒धारं पृथि॒वीम॒भितों म॒यूखैः॑ ॥

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

48

प्राची॒ प्रेतंमद्ध्व॒रं क॒ल्पयंन्ती ऊ॒र्द्ध्वं ᳪय॒ज्ञं नंयतं॒ मा जीं॑ह्वरत॒मत्रं॑

रमेथां॒ ᳪवर्.ष्मंन् पृथि॒व्या दि॒वो वां विष्णवु॒त वां पृथि॒व्या म॒हो वां

विष्णवु॒त वा॒ऽन्तरिं॑क्षा॒द्धस्तौं पृणस्व ब॒हुभिंर्वस॒व्यैंरा

प्र यंच्छ॒ - [ ] 26

तै॰सं॰ 1.2.13.3

दक्षिं॑णा॒दोत स॒व्यात् ।

विष्णो॒र्नुकं॑ ᳪवी॒र्याणि॒ प्र वों॑चं॒ ᳪयः पार्थिं॑वानि विम॒मे रजां॑ꣳसि॒ यो

अस्कं॑भाय॒दुत्त॑रꣳ स॒धस्थं॑ ᳪविचक्रमा॒ण स्त्रे॒धोरु॑गा॒यो

विष्णों र॒राटंमसि॒ विष्णोः॑ पृ॒ष्ठमंसि॒ विष्णोः॒ श्नप्त्रे॑ स्थो॒
विष्णोः॒ स्यूरंसि॒ विष्णों॑ ध्रु॒वमंसि वैष्ण॒वमंसि॒ विष्णंवे त्वा ॥ 27
(अ॒स्य॒-य॒च्छै-का॒न्न चंत्वारि॒ꣳशच्चं) (अ13)
तै॰सं॰ 1.2.14.1
कृ॒णु॒ष्व पाजः॒ प्रसिंति॒न्न पृ॒थ्वीं ँ॰या॒हि राजे॒ वामंवा॒ꣳ इभें न ।
तृ॒ष्वीमनु॒ प्रसिंतिं-द्रूणा॒नोऽस्तांऽसि॒ विद्ध्यं र॒क्षस॒ स्तपिंष्ठैः ॥
तवं भ्र॒मासं आशु॒या पंत॒न्त्यनुं स्पृश-धृष॒ता शोशुंचानः ।
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
49
तपूं॑ष्यग्ने जु॒ह्वां पत॒ङ्गानसंन्दितो॒ विसृंज॒ विष्वं गु॒ल्काः ॥
प्रति॒स्पशो॒ विसृंज॒-तूर्णितमो॒ भवां पा॒युर्वि॒शो अ॒स्या अदंब्धः ।
यो नों दू॒रे अ॒घशंꣳसो॒ - [ ] 28
तै॰सं॰ 1.2.14.2
यो अन्त्यग्ने॒ मार्किष्टे॒ व्यथि॒रा दंधर्.षीत् ॥
उदंग्ने तिष्ठ॒ प्रत्या *ऽऽतंनुष्व॒ न्यंमित्रांꣳ ओषतात् तिग्महेते ।
यो नो॒ अरांतिꣳ समिधान च॒क्रे नी॒चा तं धंक्ष्यत॒सं न शुष्कं॑ ॥
ऊ॒र्द्ध्वो भंव॒ प्रतिंवि॒द्ध्या-ऽद्ध्य॒स्मदा॒ विष्कृंणुष्व॒ दैव्यां॑न्यग्ने ।
अवंस्थि॒रा तंनुहि यातु॒ जूनां॑ जा॒मिमजांमिं॒ प्रमृंणीहि॒ शत्रून्॑ ॥
स तें - [ ] 29
तै॰सं॰ 1.2.14.3
जानाति सुम॒तिं ँ॰यंविष्ठ॒य ईवंते॒ ब्रह्मंणे गा॒तुमैरंत् ।

विश्वा॑न्यस्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्र्यु॒म्नान्य॒र्यो विदुरो॑ अ॒भि द्यौ॑त् ॥
सेदं॑ग्ने अस्तु सु॒भगः॑ सु॒दानु॒-र्यस्त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॒य उ॒क्थैः ।
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
50
पिप्री॑षति॒ स्व आयु॑षि दुरो॒णे विश्वे॑दस्मै सु॒दिना॒ साऽसं॑दृ॒ष्टिः ॥
अर्चा॑मि ते सुम॒तिं घोष्य॒र्वाख्-सन्ते॑ वा॒ वा तां जरता - [ ] 30
तै॰सं॰ 1.2.14.4
मि॒यंगीः । स्वश्वा॑स्त्वा सु॒रथां मर्जये-मा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑ धारये॒रनु॒ द्र्यून् ॥
इ॒ह त्वा॒ भूर्या च॑रे॒ दुप॒त्मन्-दोषा॑वस्त र्दीदि॒वाꣳस॒मनु॒ द्र्यून् ।
क्रीड॑न्तस्त्वा सु॒मन॑सः सपेमा॒भि द्र्यु॒म्ना त॑स्थि॒वाꣳ सो॒ जना॑नां ॥
यस्त्वा॒-स्वश्वः॑ सुहिर॒ण्यो अ॑ग्न उप॒याति॒ वसु॑मता॒ रथे॑न ।
तस्य॑ त्रा॒ता-भ॑वसि॒ तस्य॒ सखा॒ यस्तं आति॒थ्य मा॑नु॒षग् जुजो॑षत् ॥
म॒हो रु॑जामि - [ ] 31
तै॰सं॰ 1.2.14.5
ब॒न्धुता॒ वचो॑भि॒स्तन्मा॑ पि॒तुर्गोत॑मा॒द-न्वि॑याय ।
त्वन्नो॑ अ॒स्य वच॑स-श्चिकिद्धि॒ होत॑र्यविष्ठ सुक्रतो॒ दमू॑नाः ॥
अस्व॑प्नज स्त॒रण॑यः सु॒शेवा॒ अत॑न्द्रा सोऽवृ॒का अश्र॑मिष्ठाः ।
ते पा॒यवः॑ स॒द्ध्रियं॑ञ्चो नि॒षद्याऽग्ने॒ तव॑नः पान्त्वमूर ॥
प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः
51
ये पा॒यवो॑ मामते॒यंते॑ अग्ने॒ पश्य॑न्तो अ॒न्धं दु॑रि॒ताद र॑क्षन् ।

र॒रक्ष॒तान्थ् सु॒कृतो॑ वि॒श्ववे॑दा॒ दिफ्स॑न्त॒ इद्रि॒पवो॒ ना ह॑ - [ ] 32

तै॰सं॰ 1.2.14.6

देभुः ॥

त्वया॑ व॒यꣳ स॑ध॒न्य॑-स्त्वोता॒-स्तव॒ प्रणी॑त्य श्याम॒ वाजान्॑ ।

उ॒भा शꣳसा॑ सूदय सत्यताते-ऽनुष्ठु॒या कृ॑णुह्य-ह्रयाण ॥

अ॒या ते॑ अग्ने स॒मिधा॑ विधेम॒ प्रति॒स्तोम॑ꣳ श॒स्यमा॑नं गृभाय ।

दहा॒शसो॑ र॒क्षसः॑ पा॒ह्य॑स्मान् द्रु॒हो नि॒दो मि॑त्रमहो अव॒द्यात् ॥

र॒क्षो॒हणं॑ ᳪवा॒जिन॒माजि॑ घर्मि मि॒त्रं प्रथि॑ष्ठ॒-मुप॑यामि॒ शर्म॑ ।

शिशा॑नो अ॒ग्निः क्रतु॑भिः॒-समि॑द्धः॒-सनो॒ दिवा॒ - [ ] 33

तै॰सं॰ 1.2.14.7

सरि॒षः पा॑तु॒नक्तं॑ ॥

विज्योति॑षा बृह॒ता भा॑त्य॒ग्निरा॒वि-र्विश्वा॑नि कृणुतेमहि॒त्वा ।

प्रादे॑वी-र्मा॒याः स॑हते-दु॒रेवाः॒ शिशी॑ते॒ शृङ्गे॒ रक्ष॑से वि॒निक्षे॑ ॥

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

52

उ॒त स्वा॒नासो॑ दि॒विष॑न्त्व॒ग्ने स्ति॒ग्मायु॑धा॒ रक्ष॑से॒ हन्त॒ वा उ॑ ।

मदे॑ चिदस्य॒ प्ररु॑जन्ति॒ भामा॒ न व॑रन्ते परि॒बाधो॒ अदे॑वीः ॥ 34

(अ॒घश॑ꣳसः॒-स ते॑-जरताꣳ-रुजामि-ह॒ - दिवैक॑चत्वारिꣳशच्च)(अ14)

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल्ब्झ् 1 ळ्ब् 14 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(उन्द॒न्त्वा-कू॑त्यै॒-दैवी॑-मि॒यन्ते॒-वस्व्य॑स्य॒-ꣳशुना॑ते॒-

सोम॑न्त॒-उदायु॑षा॒ प्र च्य॑वस्वा॒-ऽग्नेरा॑ति॒थ्य-म॒ꣳशुर॑ꣳ शुर्-वि॒त्ताय॑नी

मेऽसि - यु॒ञ्चते॑ - कृणु॒ष्व पाज॒-श्चतु॑र्दश ।)

ऍब्य्श्गत् ष्त्ळ्ण् ल्ळग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :- (आपो॒

-वस्व्य॑सि॒ या तवे॒-यङ्गी-श्चतु॑स्त्रिꣳशत् ।)

प्रथमकाण्डे - द्वितीयः प्रश्नः

53

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् दज्च्ब्फ्छ् ठय्ग्ल्फग्प् :-

(आप॑ उन्द॒न्-त्वदे॑वीः ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

द्वितीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः

54

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ह॒रिः॒ ओं

1.3 प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः अग्निष्टोमे पशुः

तै॰सं॰ 1.3.1.1

दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वे॑ऽश्विनो॑ र्बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो हस्ता॑भ्या॒मा

द॒देऽभ्रि॑रसि॒ नारि॑रसि॒ परि॑लिखित॒ꣳ रक्षः॒ परि॑लिखिता॒ अरा॑तय

इ॒दम॒हꣳ रक्ष॑सो ग्री॒वा अपि॑ कृन्तामि॒ यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्म

इ॒दमंस्य ग्री॒वा अपिं कृन्तामि दि॒वे त्वा॒ऽन्तरिंक्षाय त्वा पृथि॒व्यै त्वा॒
शुन्धंतां ᳪलो॒कः पिंतृ॒षदंनो॒ यवोंऽसि य॒वया॒स्मद्द्वेषों - [ ] 1
तै॰सं॰ 1.3.1.2
य॒वयारांतीः पितृ॒णाᳪ सदंनम॒स्युद्दिवंᳪ स्तभा॒नाऽन्तरिंक्षं पृण पृथि॒वीं
दृंᳪह दृ॒युता॒नस्त्वां मारु॒तो मिंनोतु मि॒त्रावरुंणयो र्ध्रु॒वेण॒ धर्मंणा
ब्रह्म॒वनिं त्वा क्षत्र॒वनिंᳪ सुप्रजा॒वनिंᳪ रायस्योष॒वनिं॒ पर्यूंहामि॒ ब्रह्मं
दृᳪह क्षत्रं दृंᳪह प्र॒जां दृंᳪह रा॒यस्पोषं दृᳪह घृ॒तेनं द्यावापृथिवी॒
आ पृंणेथा॒मिन्द्रंस्य॒ सदोंऽसि विश्वज॒नस्यं छा॒या परिं त्वा गिर्वणो॒ गिरं
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
55
इ॒मा ( ) भवंन्तु वि॒श्वतों वृ॒द्धायु॒मनु॒ वृद्धंयो॒ जुष्टां भवन्तु॒ जुष्टंय॒
इन्द्रंस्य॒ स्यूर॒सीन्द्रंस्य ध्रु॒वमंस्यै॒न्द्रम॒सीन्द्रांय त्वा ॥ 2
(द्वेषं - इ॒मा - अ॒ष्टादंश च) (अ1)
तै॰सं॰ 1.3.2.1
र॒क्षो॒हणों वलग॒हनों वैष्ण॒वान् खंनामी॒दम॒हं तं ᳪवंल॒गमुद्वंपामि॒
यं नः॑ समा॒नो यमसंमानो निच॒खाने॒दमेंन॒मधंरं करोमि॒ यो नः॑ समा॒नो
योऽसंमानोऽराती॒यतिं गाय॒त्रेण॒ छन्द॒साऽवंबाढो वल॒गः किमंत्र भ॒द्रं
तन्नौं स॒ह वि॒राडंसि सपत्न॒हा स॒म्राडंसि भ्रातृव्य॒हा
स्व॒राडंस्यभिमाति॒हा विंश्वा॒राडंसि॒ विश्वांसां ना॒ष्ट्राणांᳪ ह॒न्ता - [ ] 3
तै॰सं॰ 1.3.2.2
रंक्षो॒हणों वलग॒हनः॒ प्रोक्षांमि वैष्ण॒वान् रंक्षो॒हणों वलग॒हनोऽवं नयामि

वैष्ण॒वान् यवोंऽसि य॒वया॒स्मद्द्वेषों य॒वयारांती रक्षो॒हणों वलग॒हनोऽवं स्तृणामि वैष्ण॒वान् रंक्षो॒हणों वलग॒हनो॒ऽभि जुंहोमि वैष्ण॒वान् रंक्षो॒हणौं वलग॒हना॒वुपं दधामि वैष्ण॒वी रंक्षो॒हणौं वलग॒हनौ॒ पर्यूंहामि वैष्ण॒वी

रंक्षो॒हणौं वलग॒हनौ॒ परिं स्तृणामि वैष्ण॒वी रंक्षो॒हणौं वलग॒हनौं वैष्ण॒वी बृ॒हन्नंसि बृ॒हद्ग्रांवा बृह॒तीमिन्द्रांय॒ ( ) वाचं ᳪवद ॥ 4

(ह॒न्ते-न्द्रांय॒ द्वे चं) (अ2)

तै॰सं॰ 1.3.3.1

वि॒भूरंसि प्र॒वाहंणो॒ वह्निंरसि हव्य॒वाहंनः श्वा॒त्रोंऽसि॒ प्रचेंतास्तु॒थोंऽसि वि॒श्ववेंदा उ॒शिगंसि क॒विरङ्घांरिरसि॒ बंभांरिरव॒स्युरंसि॒ दुवंस्वाञ्छु॒न्ध्यूरंसि मार्जा॒लीयः॑ सं॒राडंसि कृ॒शानुः॑ परि॒षद्योंऽसि॒ पवंमानः प्र॒तक्कांऽसि॒ नभंस्वा॒नसंमृष्टोऽसि हव्य॒सूदं ऋ॒तधांमाऽसि॒ सुवंर्ज्योति॒ ब्रह्मंज्योतिरसि॒ सुवंर्द्धामा॒ऽजोंऽस्येकंपा॒दहिंरसि बु॒द्ध्नियो॒ रौद्रे॒णानींकेन ( ) पा॒हि मांऽग्ने पिपृ॒हि मा॒ मा मां हिꣳसीः ॥ 5

(अनींकेना॒-ष्टौ चं) (अ3)

तै॰सं॰ 1.3.4.1

त्वꣳ सोंम तनू॒कृद्भ्यो॒ द्वेषों॑भ्यो॒ऽन्यकृंतेभ्य उ॒रु य॒न्ताऽसि॒ वरूंथ॒ᳪ स्वाहां जुषा॒णो अ॒प्तुराज्यंस्य वेतु॒ स्वाहा॒ऽयन्नों अ॒ग्निर्विरंवः कृणोत्व॒यं मृधः॑ पु॒र एंतु प्रभि॒न्दन्न् ।

57

अ॒यꣳ शत्रूँ॒ञ्जय॑तु॒ जर्.हृ॑षाणो॒ऽ यं ᳪवाजं॑ जयतु॒ वाज॑सातौ ॥

उ॒रु विं॑ष्णो॒ वि क्र॑मस्वो॒रु क्षया॑य नः कृधि ॥

घृ॒तं घृ॑तयोने पिब॒ प्रप्र॑ य॒ज्ञप॑तिं तिर ॥

सोमो॑ जिगाति गातु॒वि - [ ] 6

तै॰सं॰ 1.3.4.2

दे॒वाना॑मेति निष्कृ॒तमृ॒तस्य॒ योनि॑मा॒सद॒मदि॑त्याः॒ सदो॒ऽस्यदि॑त्याः॒ सद॒

आ सी॑दै॒ष वो॑ देव सवितः॒ सोम॒स्तꣳ र॑क्षद्ध्वं॒ मा वो॑ दभ दे॒तत्त्वꣳ

सो॑म दे॒वो दे॒वानुपा॑गा इ॒दम॒हं म॑नु॒ष्यो॑ मनु॒ष्या॑न्थ् स॒ह प्र॒जया॑ स॒ह

रा॒यस्पोषे॑ण॒ नमो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्व॒धा पि॒तृभ्य॑ इ॒दम॒हं निर्वरु॑णस्य॒ पाशा॒थ्

सुव॑र॒भि-[ ] 7

तै॰सं॰ 1.3.4.3

वि ख्ये॑षं ᳪवैश्वान॒रं ज्योति॒रग्नै॑ व्रतपते॒ त्वं ᳪव्र॒तानां॑ ᳪव्र॒तप॑तिरसि॒या मम॑

त॒नूस्त्वय्यभू॑द्वि॒यꣳ सा मयि॒ या तव॑ त॒नू र्मय्यभू॑द्वे॒षा सा त्वयि॑यथाय॒थं

नौ॑ व्रतपते व्र॒तिनौ॑ व्र॒तानि॑ ॥ 8

(गा॒तु॒विद॒-भ्ये-क॑त्रिꣳशच्च) (अ4)

प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः

58

तै॰सं॰ 1.3.5.1

अत्य॒न्यानगा॒ नान्यानुपा॑ गाम॒र्वाक्त्वा॒ परै॑रविदं प॒रोऽव॑रै॒स्तं त्वा॑ जुषे

वैष्ण॒वं दे॑वय॒ज्यायै॑ दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता मद्ध्वा॑ऽन॒क्त्वोषं॑धे॒ त्राय॑स्वैन॒ᳪ

स्वधिंते मैनं॑ꣳ हिꣳसी॒र्दिव॒मग्रे॑ण॒ मा लेंखीर॒न्तरिं॑क्षं॒ मद्ध्ये॑न॒ मा
हिं॑ꣳसीः पृथि॒व्या सं भ॑व॒ वन॑स्पते श॒तव॑ल्.शो॒ वि रो॑ह
स॒हस्र॑वल्.शा॒ वि व॒यꣳ रु॑हेम॒ यं ( ) त्वा॒ ऽयꣳ स्वधिंति॒स्तेतिंजानः
प्रणि॒नाय॑ महृ॒ते सौभ॑गा॒याच्छिं॑न्नो॒ रायः॑ सु॒वीरः॑ ॥ 9
(यं-दश॑ च) (अ5)
तै॰सं॰ 1.3.6.1
पृ॒थि॒व्यै त्वा॒न्तरिं॑क्षाय त्वा दि॒वे त्वा॒ शुन्ध॑तां ᳪलो॒कः पिंतृ॒षद॑नो॒
यवो॑ऽसि य॒वया॒स्मद्द्वेषो॑ य॒वयारा॑तीः पितृ॒णाꣳ सद॑नमसि
स्वावे॒शो॑ऽस्यग्रे॒गा ने॑तृ॒णां ᳪवन॒स्पति॒रधि॑ त्वा स्थास्यति॒ तस्यं
वित्ताद्दे॒वस्त्वां सवि॒ता मद्ध्वा॑ऽनक्तु सुपिप्प॒लाभ्य॒स्त्वौष॑धीभ्य॒
उद्दिवं॑ꣳ स्तभा॒नाऽन्तरिं॑क्षं पृण पृथि॒वीमुप॑रेण दृꣳह॒ ते ते॒
धामा॑न्युश्मसि - [ ] 10
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
59
तै॰सं॰ 1.3.6.2
ग॒मद्ध्ये॒ गावो॒ यत्र॒ भूरि॑शृङ्गा अ॒यासः॑ ॥
अत्राह॒ तदु॑रुगा॒यस्य॒ विष्णोः॑ प॒रमं प॒दमव॑ भाति॒ भूरेः॑ ॥
विष्णोः॒ कर्माणि पश्यत॒ यतो॑ व्र॒तानि॑ पस्प॒शे ॥
इन्द्र॑स्य॒ युज्यः॒ सखा॑ ॥
तद्-विष्णोः॑ पर॒मं प॒दꣳ सदा॑ पश्यन्ति सू॒रयः॑ ।
दि॒वीव॒ चक्षु॒राततं॑ ॥

ब्र॒ह्म॒वनिं॑ त्वा क्षत्र॒वनिं॑ꣳ सुप्रजा॒वनिं॑ꣳ रायस्पोष॒वनि॒ं पर्यू॑हामि॒
ब्रह्म॑ दꣳह क्ष॒त्रं दं॑ꣳह प्र॒जां दं॑ꣳह रा॒यस्पोषं॑ ( ) दꣳह परि॒वीर॑सि॒
परिं॑ त्वा॒ दैवी॒र्विशो॑ व्ययन्तां॒ परी॒मꣳ रा॒यस्पोषो॒ यज॑मानं मनु॒ष्यां
अ॒न्तरि॑क्षस्य त्वा॒ साना॒वव॑ गूहामि ॥ 11
(उ॒श्म॒सी॒-पोष॒मे-का॒न्न विं॑ꣳश॒तिश्च॑) (अ6)
तै॰सं॰ 1.3.7.1
इ॒षे त्वोप॒वीर॒स्युपो॑ दे॒वान् दैवी॒र्विशः॒ प्रागु॒ र्वह्वी॑रु॒शिजो॒ बृह॑स्पते
धा॒रया॒ वसू॑नि ह॒व्या ते॑ स्वदन्तां॒ देव॑ त्वष्ट॒र्वसु॑ रण्व॒ रेव॑ती॒ रम॑द्ध्व-
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
60
म॒ग्ने र्ज॒नित्र॑मसि॒ वृष॑णौ स्थ उ॒र्वश्य॑स्या॒युर॑सि पुरू॒रवा॑ घृ॒तेना॒क्ते
वृष॑णं दधाथां गाय॒त्रं छन्दोऽनु॒ प्र जा॑यस्व॒ त्रैष्टु॑भं॒ जाग॑तं॒ छन्दोऽनु॒
प्र जा॑यस्व॒ भव॑तं- [ ] 12
तै॰सं॰ 1.3.7.2
नः॒ सम॑नसौ॒ समो॑कसावरे॒पसौ॑ ।
मा य॒ज्ञꣳ हिं॑ꣳसिष्टं॒ मा य॒ज्ञप॑तिं जातवेदसौ शि॒वौ भ॑वतम॒द्य नः॑ ॥
अ॒ग्नाव॒ग्निश्च॑रति॒ प्रविष्ट॒ ऋषी॑णां पु॒त्रो अ॑धिरा॒ज ए॒षः ।
स्वा॒हा॒कृत्य॒ ब्रह्म॑णा ते जुहोमि॒ मा दे॒वानां॑ मिथु॒या क॑र्भाग॒धेयं॑ ॥ 13
(भव॑त॒-मेक॑त्रिꣳशच्च) (अ7)
तै॰सं॰ 1.3.8.1
आ द॑द ऋ॒तस्य॑ त्वा देवहविः॒ पाशे॒नाऽऽर॑भे॒ धर्.षा॒

मानुंषानुद्भ्यस्त्वौषंधीभ्यः प्रोक्षाँम्यपां पेरुरंसि स्वात्तं चित्थ् सदेंवꣳ हव्यमापों देवीः स्वदंतैनꣳ सं तेँ प्राणो वायुनां गच्छताꣳ सं ᳪयजंत्रैरङ्गांनि सं ᳪयज्ञपंतिराशिषां घृतेनाक्तौ पशुं त्रांयेथाꣳ रेवंतीर्यज्ञपंतिं प्रियधाऽऽ* विंशतोरों अन्तरिक्ष सजूर्देवेन - [ ] 14

प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः

61

तै॰सं॰ 1.3.8.2

वातेंनास्य हविषस्त्मनां यज समंस्य तनुवां भव वर्.षींयो वर्.षींयसि यज्ञे यज्ञपतिं धाः पृथिव्याः संपृचः पाहि नमंस्त आतानाऽनर्वा प्रेहिं घृतस्यं कुल्यामनुं सह प्रजयां सह रायस्पोषेणाऽऽपों देवीः शुद्धायुवः शुद्धा यूयं देवाꣳ ऊँढ्वꣳ शुद्धा वयं परिंविष्टाः परिवेष्टारों वो भूयास्म ॥ 15

(देवन-चतुंश्चत्वारिꣳशच्च) (अ8)

तै॰सं॰ 1.3.9.1

वाक्त आ प्यांयतां प्राणस्त आ प्यांयतां चक्षुंस्त आ प्यांयताᳪ श्रोत्रं त आ प्यांयतां ᳪयातेँ प्राणाञ्छुग्जगाम या चक्षुर्या श्रोत्रं ᳪयत्तेँ क्रूरं ᳪयदास्थिंतं तत्त आ प्यांयतां तत्तं एतेनं शुन्धतां नाभिंस्त आ प्यांयतां पायुस्त आ प्यांयताꣳ शुद्धाश्चरित्राः शमद्भ्यः - [ ] 16

तै॰सं॰ 1.3.9.2

शमोषंधीभ्यः शं पृंथिव्यै शमहोंभ्या-मोषंधे त्रायंस्वैनᳪ स्वधिंते मैनंꣳ हिꣳसी रक्षंसां भागोंऽसीदमहꣳ रक्षोंऽधमं तमों नयामि

योंऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं चं व॒यं द्वि॒ष्म इ॒दमेंनमध॒मं तमों नयामी॒षे त्वां घृ॒तेनं
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
62
द्यावापृथिवी॒ प्रोण्वांथा॒-मच्छिंन्नो॒ रायः॑ सु॒वीरं उ॒र्वन्तरिंक्ष॒मन्विंहि॒
वायो॒ वीहिं ( ) स्तो॒काना॒ᳬ स्वाहो॒र्द्ध्वनंभसं मारु॒तं गंच्छतं ॥ 17
(अ॒द्भ्यो-वीहि॒-पञ्च॑ च) (अ9)
तै॰सं॰ 1.3.10.1
सं ते॒ मनंसा॒ मनः॒ सं प्रा॒णेनं प्रा॒णो जुष्टं॑ दे॒वेभ्यों ह॒व्यं
घृ॒तव॒थ् स्वाहै॒न्द्रः प्रा॒णो अङ्गे॑अङ्गे॒ नि दें॑द्ध्यदै॒न्द्रो ऽपा॒नो अङ्गे॑अङ्गे॒
वि बों॑भुव॒द्देवं त्वष्टु॒र्भूरिं ते॒ सꣳसंमेतु॒ विषु॑रूपा॒ यथ् सलं॑क्ष्माणो॒
भवंथ देव॒त्रा यन्त॒मवंसे॒ सखा॒योऽनु॑ त्वा मा॒ता पि॒तरों मदन्तु॒
श्रीरंस्य॒ग्निस्त्वाँ श्रीणा॒त्वापः॒ समंरिण॒न् वातंस्य - [ ] 18
तै॰सं॰ 1.3.10.2
त्वा॒ ध्रज्यैं पू॒ष्णो रᳬह्यां अ॒पामोषंधीना॒ꣳ रोहिंष्यै घृ॒तं घृ॑तपावानः
पिबत॒ वसाँ॑ ॰वसापावानः पिबता॒-ऽन्तरिंक्षस्य ह॒विरंसि॒ स्वाहाँ॑
त्वा॒ऽन्तरिंक्षाय॒ दिशः॑ प्र॒दिशं आ॒दिशों वि॒दिशं उ॒द्दिश॒ः स्वाहां दि॒ग्भ्यो
नमों दि॒ग्भ्यः ॥ 19
(वांतस्या॒-ष्टाविंꣳशतिश्च) (अ10)
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
63
तै॰सं॰ 1.3.11.1

स॒मु॒द्रं गं॑च्छ॒ स्वाहा॒ऽन्तरि॑क्षं गच्छ॒ स्वाहां॑ दे॒वꣳ सं॑वि॒तारं॑ गच्छ॒ स्वाहां॑ ऽहोरा॒त्रे गं॑च्छ॒ स्वाहां॑ मि॒त्रावरु॑णौ गच्छ॒ स्वाहा॒ सोमं॑ गच्छ॒ स्वाहां॑ य॒ज्ञं गं॑च्छ॒ स्वाहा॒ छन्दां॑ꣳसि गच्छ॒ स्वाहा॒ द्यावा॑पृथि॒वी गं॑च्छ॒ स्वाहा॒ नभो॑ दि॒व्यं गं॑च्छ॒ स्वाहा॒ऽग्निं ᳪवै॑श्वान॒रं गं॑च्छ॒ स्वाहा॒ ऽद्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यो॒ मनो॑ मे॒ हार्दि॑ यच्छ त॒नूं त्वचं॑ पु॒त्रं नप्ता॑रमशीय॒ शुगं॑सि॒ ( ) तम॒भि शोंच॒ यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मो धाम्नो॑ धाम्नो राजन्नि॒तो व॑रुण नो मुञ्च॒ यदापो॒ अग्निं॑या॒ वरु॒णेति॒ शपा॑महे॒ ततो॑ वरुण नो मुञ्च ॥ 20

(अ॒सि॒-षड्विं॑ꣳशतिश्च)(अ11)

तै॰सं॰ 1.3.12.1

ह॒विष्म॑तीरि॒मा आपो॑ ह॒विष्मा॑न् दे॒वो अ॑द्ध्व॒रो ह॒विष्मा॒ꣳ आ विवासति ह॒विष्मा॑ꣳ अस्तु॒ सूर्यः॑ ॥

अ॒ग्नेर्वो ऽपन्नगृहस्य॒ सद॑सि सादयामि सु॒म्नाय॑ सुम्निनीः सु॒म्ने मा॑ धत्तेन्द्राग्नि॒यो भाग॑ि॒धेयीः॑ स्थ मि॒त्रावरु॑णयो भाग॒धेयीः॑ स्थ॒ विश्वे॑षां

दे॒वानां॑ भाग॒धेयीः॑ स्थ य॒ज्ञे जा॑गृत ॥ 21

(ह॒विष्म॑ती॒-श्चतु॑स्त्रिꣳशत्) (अ12)

तै॰सं॰ 1.3.13.1

हृ॒दे त्वा॒ मन॑से त्वा दि॒वे त्वा॒ सूर्या॑य त्वो॒र्द्ध्वमि॒ममद्ध्व॒रं कृ॑धि दि॒वि दे॒वेषु॒ होत्रां॑ यच्छ॒ सोमं॑ राज॒न्नेह्यव॑ रोह॒ मा भेर्मा सं ᳪवि॑क्था॒ मा त्वा॑

हिꣳसिषं प्र॒जास्त्वमु॒पाव॑रोह प्र॒जास्त्वामु॒पाव॑रोहन्तु शृ॒णोत्व॒ग्निः
स॒मिधा॒ हवं॑ मे शृ॒ण्वन्त्वापो॑ धि॒षणा॑श्च दे॒वीः ॥
शृ॒णोतं ग्रावाणो वि॒दुषो॒ नु - [ ] 22
तै॰सं॰ 1.3.13.2
य॒ज्ञꣳ शृ॒णोतु॑ दे॒वः सं॑वि॒ता हवं॑ मे ।
देवी॑रापो अपां नपा॒द्य ऊ॒र्मिर्.हं॑वि॒ष्यं इन्द्रि॒यावा॑न्-म॒दिन्त॑म॒स्तं दे॒वेभ्यो॑
देव॒त्रा ध॑त्त शु॒क्रꣳ शु॑क्र॒पेभ्यो॒ येषां॑ भा॒गः स्थ स्वाहा॒
कार्.षिं॑र॒स्यपा॒ऽपां मृ॒द्ध्रꣳ स॑मु॒द्रस्य॒ वोऽक्षि॑त्या॒ उन्न॑ये ॥
यम॑ग्ने पृ॒त्सु मर्त्य॒मावो॒ वाजे॑षु॒ यं जु॒नाः ।
स यन्ता॒ शश्व॑ती॒रिषः॑ ॥ 23 (नु - स॒प्तच॑त्वारिꣳशच्च) (अ13)
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
65
तै॰सं॰ 1.3.14.1
त्वम॑ग्ने रु॒द्रो असु॑रो म॒हो दि॒वस्त्वꣳ शर्द्धो॒ मारु॑तं पृ॒क्ष ईशिषे ।
त्वं ᳪवातैररु॒णैर्यासि शंग॒यस्त्वं पू॒षा वि॑ध॒तः पा॑सि॒ नुत्मना॑ ॥
आ वो॒ राजा॑नमद्ध्व॒रस्य॑ रु॒द्रꣳ होता॑रꣳ सत्य॒यजं॒ रोद॑स्योः ।
अ॒ग्निं पु॒रा त॑नयि॒त्नो र॒चित्ता॒-द्धिर॑ण्यरूप॒मव॑से कृणुद्ध्वं ॥
अ॒ग्निर्होता॒ नि ष॑सादा॒ यजी॑यानु॒पस्थे॑ मा॒तुः सु॑र॒भावु॑ लो॒के ।
युवा॑ क॒विः पु॑रुनि॒ष्ठ - [ ] 24
तै॰सं॰ 1.3.14.2
ऋ॒तावा॑ ध॒र्ता कृ॑ष्टी॒नामु॒त मद्ध्य॑ इ॒द्धः ॥

सा॒द्ध्वीमंक र्दे॒ववीं॑तिं नो अ॒द्य य॒ज्ञस्यं जि॒ह्वामंविदाम॒ गुह्यां॑ ।
स आयु॒रा ऽगाँ॑थ्सुर॒भि र्वसांनो भ॒द्रामंक र्दे॒वहूं॑तिं नो अ॒द्य ॥
अक्रं॑न्ददु॒ग्निः स्त॒नयंन्निव॒ द्यौः क्षामा॒ रेरिंहद्वी॒रुधः॑ सम॒ञ्जन्न् ।
स॒द्यो जंज्ञा॒नो वि हीमि॒द्धो अख्य॒दा रोदंसी भा॒नुनां भात्य॒न्तः ॥
त्वे वसूंनि पुर्वणीक - [ ] 25
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
66
तै॰सं॰ 1.3.14.3
होतर्दो॒षा वस्तो॒रेरिंरे य॒ज्ञियांसः ।
क्षामेंव॒ विश्वा॒ भुवंनानि॒ यस्मि॒न्थ्सꣳ सौभंगानि दधि॒रे पांव॒के ॥
तुभ्यं॒ ता अंङ्गिरस्तम॒ विश्वाः॑ सुक्षि॒तयः॒ पृथंक् । अग्ने॒ कामांय येमिरे ॥
अ॒श्याम॒ तं कामंमग्ने॒ तवो॒ त्यंश्यामं र॒यिꣳ रंयिवः सु॒वीरं॑ ।
अ॒श्याम॒ वाजंम॒भि वा॒जयंन्तो॒ ऽश्यामं द्यु॒म्नमंजरा॒जरं॑ ते ॥
श्रेष्ठं॑ ᳪयविष्ठ भार॒ताग्नें॑ द्यु॒मन्त॒मा भंर । 26
तै॰सं॰ 1.3.14.4
वसो॑ पुरु॒स्पृहंꣳ र॒यिं ॥
स श्चिंता॒नस्तंन्य॒तू रो॑चन॒स्था अ॒जरेंभि॒र् नानंदद्भि॒र्यविंष्ठः ।
यः पांव॒कः पुंरु॒तमः॑ पु॒रूणिं पृ॒थून्य॒ग्निरंनु॒याति॒ भर्वन्नं् ॥
आयुंष्टे वि॒श्वतो॑ दधद॒यम॒ग्नि र्वरे॑ण्यः ।
पुनंस्ते प्रा॒ण आऽयंति॒ परा॒ यक्ष्मंꣳ सुवामि ते ॥
आ॒यु॒र्दा अंग्ने ह॒विषो॑ जुषा॒णो घृ॒तप्रंतीको घृ॒तयो॑निरेधि ॥

घृ॒तं पी॒त्वा मधु॒ चारु॒ गव्यं॑ पि॒तेवं॑ पु॒त्रम॒भि - [ ] 27

प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः

67

तै॰सं॰ 1.3.14.5

रं॑क्षताद्वि॒मं ।

तस्मै॑ ते प्रति॒हर्य॑ते॒ जातं॑वेदो॒ विच॑र्.षणे । अग्ने॒ जना॑मि सुष्टु॒तिं ॥

द्वि॒वस्परि॑ प्रथ॒मं ज॑ज्ञे अ॒ग्निर॒स्मद् द्वि॒तीयं॒ परि॑ जा॒तवे॑दाः ।

तृ॒तीय॑म॒फ्सु नृ॒मणा॒ अज॑स्र॒मिन्धा॑न एनं जरते स्वा॒धीः ॥

शुचिः॑ पावक॒ वन्द्योऽग्ने॑ बृ॒हद्वि रो॑चसे । त्वं घृ॒तेभि॒राहु॑तः ॥

दृ॒शा॒नो रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौद्-दु॒र्मर्.ष॒मायुः॑ श्रि॒ये रु॑चा॒नः ॥

अ॒ग्निर॒मृतो॑ अभव॒द्वयो॑भि॒ - [ ] 28

तै॰सं॰ 1.3.14.6

र्यदे॑नं॒ द्यौरज॑नयथ्सु॒रेताः॑ ॥

आ यद्वि॒षे नृ॒पतिं॒ तेज॒ आन॒ट्छुचि॒ रेतो॒ निषि॑क्तं॒ द्यौर॒भीके॑ ।

अ॒ग्निः शर्द्ध॑मनव॒द्यं ᳪयुवा॑नᳪ स्वा॒धियं॑ जनयथ्सू॒दय॑च्च ॥

स तेजी॑यसा॒ मन॑सा॒ त्वोतं॑ उ॒त शि॑क्ष स्वप॒त्यस्य॑ शि॒क्षोः ।

अग्ने॑ रा॒यो नृत॑मस्य॒ प्रभू॑तौ भू॒याम॑ ते सुष्टु॒तय॑श्च॒ वस्वः॑ ॥

अग्ने॒ सह॑न्त॒मा भ॑र द्यु॒म्नस्य॑ प्रा॒सहा॑ र॒यिं ॥ विश्वा॒ य - [ ] 29

प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः

68

तै॰सं॰ 1.3.14.7

श्च॑र्.ष॒णीर॒भ्या॑सा वाजे॑षु सा॒सह॑त् ॥
तम॑ग्ने पृतना॒सह॑ꣳ र॒यिꣳ स॑हस्व॒ आ भ॑र ।
त्वꣳ हि स॒त्यो अद्भु॑तो दा॒ता वाज॑स्य॒ गोम॑तः ॥
उ॒क्षान्ना॑य व॒शान्ना॑य॒ सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे॑ ।
स्तोमै॑र्विधेमा॒ऽग्नये॑ ॥ व॒द्मा हि सू॑नो॒ अस्य॑द्म॒सद्वा॑ च॒क्रे अ॒ग्नि
र्ज॒नुषा ऽज्माऽन्नं॑ । स त्वं न॑ ऊर्जसन॒ ऊर्जं॑ धा॒ राजे॑व जेरवृ॒के
क्षे॑ष्य॒न्तः ॥
अग्न॒ आयू॑ꣳषि - [ ] 30
तै॰सं॰ 1.3.14.8
पवस॒ आ सु॒वोर्ज॒मिषं॑ च नः । आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुनां॑ ॥
अग्ने॒ पव॑स्व॒ स्वपा॑ अ॒स्मे वर्चः॑ सु॒वीर्यं॑ । दध॒त्पोष॑ꣳ र॒यिं मयि॑ ॥
अग्ने॑ पावक रो॒चिषा॑ म॒न्द्रया॑ देव जि॒ह्वया॑ । आ दे॒वान् व॑क्षि॒ यक्षि॑ च ॥
स नः॑ पावक दीदि॒वोऽग्ने॑ दे॒वाꣳ इ॒हा व॑ह । उप॑ य॒ज्ञꣳ ह॒विश्च॑ नः ॥
अ॒ग्निः शुचि॑ व्रततमः॒ शुचि॒र्विप्रः॒ शुचिः॑ ( ) क॒विः ।
प्रथमकाण्डे-तृतीयः प्रश्नः
69
शुची॑ रोचत॒ आहु॑तः ॥ उद॑ग्ने॒ शुच॑य॒स्तव॑ शु॒क्रा भ्राज॑न्त ईरते ।
तव॒ ज्योती॑ꣳष्य॒र्चयः॑ ॥ 31
(पु॒रु॒नि॒ष्ठः - पु॑र्वणीक - भरा॒ - ऽभि - वयो॑भि॒ा - र्य -
आयु॑ꣳषि - विप्रः॒ शुचि॒ -श्चतु॑र्दश च) (अ14)
ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 ळ्ब् 14 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(दे॒वस्य॑-रक्षो॒हणो॑ -वि॒भू-स्त्वꣳ सो॒मा- ऽत्य॒न्यानगां॑ - पृथि॒व्या -

इ॒षे त्वा - ऽऽद॑दे॒ वाक्त॒-संते॑- समु॒द्रꣳ- ह॒विष्म॑ती- र्हृ॒देत्वम॑ग्नेरु॒द्र-श्चतु॑र्दश ।)

ऍब्य्श्गत् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फ्ञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :-

(दे॒वस्य॑-ग॒मध्ये॑-ह॒विष्म॑तीः-पवस॒-एक॑त्रिꣳशत्।)

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् फण्त्य्छ् ठय्ग्ल्फग्प्:-

(दे॒वस्या॒-ऽर्चयः॑।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

70

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ह॒रिः॒ ओं

1.4 प्रथमकाण्डेचतुर्थः प्रश्नः सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः

तै॰सं॰ 1.4.1.1

आ द॑दे॒ ग्रावा॑स्यद्ध्वर॒कृद् दे॒वेभ्यो॑-गंभी॒रमि॒म-म॑द्ध्व॒रं

कृ॑द्ध्युत्त॒मेन॑ प॒विनेन्द्रा॑य॒ सोम॒ꣳ सुषु॑तं॒ मधु॑मन्तं॒ पय॑स्वन्तं

ꣳवृष्टि॒वनि॒मिन्द्रा॑य त्वा वृत्र॒घ्न इन्द्रा॑य त्वा वृत्र॒तुर॒ इन्द्रा॑य त्वाऽभिमाति॒घ्न

इन्द्रा॑य त्वाऽऽदि॒त्यव॑त॒ इन्द्रा॑य त्वा वि॒श्वदे॑व्यावते श्वा॒त्राः स्थ॑ वृत्र॒तुरो॒

राधोंगूर्ता अ॒मृतंस्य॒ पत्नी॒स्ता देंवीर्देव॒त्रेमं ᳪयज्ञं ध॒त्तोपंहूताः॒ सोमंस्य पिब॒तो पंहूतो यु॒ष्माक॒ᳪ - [ ] 1

तै॰सं॰ 1.4.1.2

सोमः॑ पिबतु॒ यत्तें सोम दि॒वि ज्योति॒र्यत् पृंथि॒व्यां ᳪयदु॒राव॒न्तरिंक्षे॒ तेना॒स्मै यजंमानायो॒रु रा॒या कृ॒द्ध्यधिं दा॒त्रे वोंचो॒ धिषंणे वी॒डू स॒ती वींडयेथा॒ - मूर्जं॑ दधाथा॒मूर्जं॑ मे धत्तं॒ मा वांᳪ हिᳪसिषं॒ मा मां

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

71

हिᳪसिष्टं॒ प्रागपा॒गुदंगध॒राक्तास्त्वा॒ दिश॒ आ धांव॒न्त्वंब॒ नि ष्वंर ।
यत्तें ( ) सो॒मादां॑भ्यं॒ नाम॒ जागृंवि॒ तस्मैं ते सोम॒ सोमांय॒ स्वाहां॑ ॥ 2

(यु॒ष्माकं॑ᳪ - स्वर॒ यत्ते॒ - नवं च) (अ1)

तै॰सं॰ 1.4.2.1

वा॒चस्पतंये पवस्व वाजि॒न् वृषा॒ वृष्णों अ॒ᳪशुभ्यां॒ गभंस्तिपूतो दे॒वो दे॒वानां॑ प॒वित्रंमसि॒ येषां॑ भा॒गोऽसि॒ तेभ्यंस्त्वा॒ स्वांकृंतोऽसि॒ मधुंमतीर्न॒ इषंस्कृधि॒ विश्वें॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यों दि॒व्येभ्यः॒ पार्थिवेभ्यो॒ मनंस्त्वा ऽष्टू॒र्वन्तरिंक्ष॒ - मन्विंहि॒ स्वाहां॑ त्वा सुभ॒वः सूर्यांय दे॒वेभ्यंस्त्वा मरीचि॒पेभ्यं ए॒ष ते॒ योनिः॑ प्रा॒णायं त्वा ॥ 3

(वा॒चः - स॒प्तचंत्वारिᳪशत्) (अ2)

तै॰सं॰ 1.4.3.1

उ॒प॒या॒मगृंहीतो ऽस्य॒न्तर्यंच्छ मघवन् पा॒हि सोमंमुरु॒ष्य रायः॒ समिषों यजस्वा॒ऽन्तस्तें दधामि॒ द्यावांपृथि॒वी अ॒न्तरु॒र्वन्तरिंक्षᳪ स॒जोषां

दे॒वैरव॑रै॒: परै॑श्चाऽन्तर्या॒मे मं॑घवन् मादयस्व॒ स्वांकृ॑तोऽसि॒ मधु॑मतीर्न॒
इषं॑स्कृधि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यो॑ दि॒व्येभ्य॒: पार्थि॑वेभ्यो॒ मन॑स्त्वा
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
72
ऽष्टू॒र्वन्तरि॑क्ष॒मन्विं॑हि॒ स्वाहा॑ त्वा सुभव॒: सूर्या॑य दे॒वेभ्यं॑ ( )
स्त्वा मरीचि॒पेभ्यं॑ ए॒ष ते॒ योनि॑रपा॒नाय॑ त्वा ॥ 4
(दे॒वेभ्यः॑ - स॒प्त च॑) (अ3)
तै॰सं॰ 1.4.4.1
आ वा॑यो भूष शुचिपा॒ उप॑ नः स॒हस्रं॑ ते नि॒युतो॑ विश्ववार ।
उपो॑ ते॒ अन्धो॒ मद्य॑मयामि॒ यस्य॑ देव दधि॒षे पू॑र्व॒पेय॑ं ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि वा॒यवे॒ त्वेन्द्र॑वायू इ॒मे सु॒ताः ।
उप॒ प्रयो॑भि॒रा ग॑त॒मिन्द॑वो वामु॒शन्ति॒ हि ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसीन्द्रवा॒युभ्या॑ं त्वै॒ष ते॒ योनि॑: स॒जोषा॑भ्यां त्वा ॥ 5
(आ वा॑यो॒ - त्रिच॑त्वारिꣳशत्) (अ4)
तै॰सं॰ 1.4.5.1
अ॒यं ᳪवां॑ मित्रावरुणा सु॒तः सोमं॑ ऋतावृधा । ममेदि॒ह श्रु॑त॒ꣳ हवं॑ ।
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसि मि॒त्रावरु॑णाभ्यां त्वै॒ष ते॒ योनि॑र्
ऋता॒युभ्या॑ं त्वा ॥ 6
(अ॒यं ᳪवां॑ - ᳪविꣳशा॒तिः) (अ5)
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
73

तै॰सं॰ 1.4.6.1

या वां॒ कशा॒ मधु॑म॒त्यश्वि॑ना सू॒नृता॑वती । तया॑ य॒ज्ञं मि॑मिक्षतं ।

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽस्य॒श्विभ्यां॑ त्वै॒ष ते॒ योनि॒र्माद्ध्वीं॑भ्यां त्वा ॥ 7

(या वां॑ - म॒ष्टाद॑श) (अ6)

तै॰सं॰ 1.4.7.1

प्रा॒त॒र्युजौ॒ वि मु॑च्येथा॒-मश्वि॑ना॒वेह ग॑च्छतं । अ॒स्य सोम॑स्य पी॒तये॑ ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽस्य॒श्विभ्यां॑ त्वै॒ष ते॒ योनि॑र॒श्विभ्यां॑ त्वा ॥ 8

(प्रा॒त॒र्युजा॒वे - का॒न्न विं॑ꣳश॒तिः) (अ7)

तै॰सं॰ 1.4.8.1

अ॒यं ᳪवे॒नश्चो॑दय॒त् पृश्नि॑गर्भा॒ ज्योति॑र्जरायू॒ रज॑सो वि॒मानें॑ ।

इ॒मम॒पाꣳ सं॑ग॒मे सूर्य॑स्य॒ शिशुं॒ न विप्रा॑ म॒तिभी॑ रिहन्ति ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसि॒ शण्डा॑य त्वै॒ष ते॒ योनि॑र्वी॒रतां॑ पाहि ॥ 9

(अ॒यं ᳪवे॒नः - पञ्च॑विꣳशतिः) (अ8)

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

74

तै॰सं॰ 1.4.9.1

तं प्र॒त्नथा॑ पू॒र्वथा॑ वि॒श्वथे॒मथा॑ ज्ये॒ष्ठता॑तिं बर्.हि॒षद॑ꣳ सुव॒र्विद॑ं

प्रतीची॒नं ᳪवृ॒जनं॑ दोहसे गि॒राऽऽशुं जय॑न्त॒मनु॒ यासु॒ वर्द्ध॑से ।

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसि॒ मर्का॑य त्वै॒ष ते॒ योनिः॑ प्र॒जाः पा॑हि ॥ 10

(तं प्र॒त्नथा॒ - षट्वि॑ꣳशतिः) (अ9)

तै॰सं॰ 1.4.10.1

ये देंवा दि॒व्येकांदश॒ स्थ पृंथि॒व्या-मद्ध्येकांदश॒ स्थाऽफ्सु॒षदों

महि॒नैकांदश॒ स्थ ते देंवा य॒ज्ञमि॒मं जुंषद्ध्व-मुपया॒मगृंहीतोऽस्याग्रय॒णोंऽसि॒ स्वाँग्रयणो॒ जिन्वं य॒ज्ञं जिन्वं य॒ज्ञपंतिम॒भि सवंना

पाहि॒ विष्णु॒स्त्वां पांतु॒ विशं॒ त्वं पांहीन्द्रि॒येणै॒ष ते॒ योनि॒

र्विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ ॥ 11

(ये देंवा॒ - स्त्रिचंत्वारिꣳशत्) (अ10)

तै॰सं॰ 1.4.11.1

त्रि॒ꣳशत्त्रयंश्च गा॒णिनों रु॒जन्तो॒ दिवंꣳ रु॒द्राः पृंथि॒वीं चं सचन्ते ।

ए॒का॒द॒शासों अफ्सु॒षदः॑ सु॒तꣳ सोमं॑ जुषन्ता॒ꣳ सवंनाय॒ विश्वे॑ ॥

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

75

उ॒प॒या॒मगृंहीतो-ऽस्याग्रय॒णोंऽसि॒ स्वाँग्रयणो॒ जिन्वं य॒ज्ञं जिन्वं

य॒ज्ञपंतिम॒भि सवंना पाहि॒ विष्णु॒स्त्वां पांतु॒ विशं॒ त्वं पांहीन्द्रि॒येणै॒ष

ते॒ योनि॒र्विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ ॥ 12

(त्रि॒ꣳशत्त्रयो॒ - द्विचंत्वारिꣳशत्) (अ11)

तै॰सं॰ 1.4.12.1

उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒-ऽसीन्द्रांय त्वा बृ॒हद्वंते॒ वयंस्वत उक्था॒युवे॒ यत्तं

इन्द्र बृ॒हद्वय॒स्तस्मै॑ त्वा॒ विष्णंवे त्वै॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय

त्वोक्था॒युवे॑ ॥ 13 (उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒ऽसीन्द्रांय॒ - द्वाविंꣳशतिः) (अ12)

तै॰सं॰ 1.4.13.1

मू॒र्द्धानं दि॒वो अ॑र॒तिं पृंथि॒व्या वैश्वान॒रमृ॒तायं जा॒तम॒ग्निं ।

क॒विꣳ स॒म्राज॒-मतिंथिं॒ जनांनामा॒सन्ना पात्रं॑ जनयन्त दे॒वाः ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो-ऽस्य॒ग्नयें॑ त्वा वैश्वान॒रायं ध्रु॒वोंऽसि ध्रु॒वक्षिंति
र्ध्रु॒वाणां॑ ध्रु॒वत॒मोऽच्युंताना-मच्युत॒क्षित्तंम ए॒ष ते॒ योनिं॑र॒ग्नयें॑ त्वा
वैश्वान॒रायं ॥ 14 (मू॒र्द्धानं॒ - पञ्चंत्रिꣳशत्) (अ13)
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
76
तै॰सं॰ 1.4.14.1
मधुंश्च॒ माधंवश्च शु॒क्रश्च॒ शुचिंश्च॒ नभंश्च नभ॒स्यंश्चे॒षश्चो॒र्जश्च॒
सहंश्च सह॒स्यंश्च॒ तपंश्च तप॒स्यंश्चो-पया॒मगृंहीतोऽसि
स॒ꣳ सर्पोंऽस्यꣳहस्प॒त्यायं त्वा ॥ 15
(मधुंश्च - त्रि॒ꣳशत्) (अ14)
तै॰सं॰ 1.4.15.1
इन्द्रा॑ग्नी॒ आ गंतꣳ सु॒तं गी॒र्भिर्नभो॒ वरे॑ण्यं । अ॒स्य पांतं धि॒येषि॒ता ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो - ऽसीन्द्रा॒ग्निभ्यां॑ त्वै॒ष ते॒ योनिंरिन्द्रा॒ग्निभ्यां॑ त्वा ॥ 16
(इन्द्रा॑ग्नी॒ विꣳशतिः) (अ15)
तै॰सं॰ 1.4.16.1
ओमांसश्चर्.षणीधृतो॒ विश्वे॑ देवास॒ आगंत ।
दा॒श्वाꣳसो॑ दा॒शुषः॑ सु॒तं ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो-ऽसि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यं ए॒ष ते॒ योनि॒र्विश्वे॑भ्यस्त्वा
दे॒वेभ्यः॑ ॥ 17 (ओमांसो विꣳशतिः) (अ16)
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

77

तै॰सं॰ 1.4.17.1

म॒रुत्व॑न्तं ᳪवृष॒भं ᳪवा॑वृधा॒नमक॑वारिं दि॒व्यᳪ शा॒समिन्द्रँ॑ ।

वि॒श्वा॒साह॒मव॑से॒ नूत॑नायो॒ग्रᳪ सं॑हो॒दामि॒ह तᳪ हु॑वेम ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒-ऽसीन्द्रा॑य त्वा म॒रुत्व॑त ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य

त्वा म॒रुत्व॑ते ॥ 18 (म॒रुत्व॑न्त॒ᳪ - षट्त्रिᳪशतिः) (अ17)

तै॰सं॰ 1.4.18.1

इन्द्र॑ मरुत्व इ॒ह पा॑हि सोमं॒ ᳪयथा॑ शार्या॒ते अपि॑बः सु॒तस्य॑ ।

तव॒ प्रणी॑ती॒ तव॑ शूर॒ शर्म॒न्ना-वि॑वासन्ति क॒वयः॑ सुय॒ज्ञाः ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒-ऽसीन्द्रा॑य त्वा म॒रुत्व॑त ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य

त्वा म॒रुत्व॑ते ॥ 19 (इन्द्रै॒का॒न्न त्रि॒ᳪशत्) (अ18)

तै॰सं॰ 1.4.19.1

म॒रुत्वा॑ᳪ इन्द्र वृष॒भो रणा॑य॒ पिबा॒ सोम॑मनुष्व॒धं मदा॑य ।

आ सि॑ञ्चस्व ज॒ठरे॒ मद॑ध्वं ऊ॒र्मिं त्वᳪ राजा॑ऽसि प्र॒दिवः॑ सु॒तानाँ॑ ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒-ऽसीन्द्रा॑य त्वा म॒रुत्व॑त ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य

त्वा म॒रुत्व॑ते ॥ 20 (म॒रुत्वा॒नेका॒न्न त्रि॒ᳪशत्) (अ19)

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

78

तै॰सं॰ 1.4.20.1

म॒हाᳪ इन्द्रो॒ य ओज॑सा प॒र्जन्यो॑ वृष्टि॒माᳪ इ॑व ।

स्तोमै॑र्व॒त्स्यस्य॑ वावृधे ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसि महे॒न्द्राय॑ त्वै॒ष ते॒ योनिं॑ महे॒न्द्राय त्वा ॥ 21

(म॒हानेका॒न्न - विं॑शतिः) (अ20)

तै॰सं॰ 1.4.21.1

म॒हाꣳ इन्द्रो॑ नृ॒वदा च॑र्.षणि॒प्रा उ॒त द्वि॒बर्.हा॑ अमि॒नः सहो॑भिः ।

अ॒स्म॒द्रिय॑ग्वावृधे वी॒र्या॑यो॒रुः पृ॒थुः सुकृ॑तः क॒र्तृभि॑र्भूत् ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो - ऽसि महे॒न्द्राय॑ त्वै॒ष ते॒ योनि॑र्महे॒न्द्राय॑ त्वा ॥ 22

(म॒हान् नृ॒वथ् - षड्विं॑शतिः) (अ21)

तै॰सं॰ 1.4.22.1

क॒दा च॒न स्त॒रीर॑सि॒ नेन्द्र॑ सश्चसि दा॒शुषे॑ ।

उपो॒पेन्नु मघव॒न् भूय॒ इन्नु ते॒ दानं॑ दे॒वस्य॑ पृच्यते ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्या-दि॒त्येभ्य॑स्त्वा ॥

क॒दा च॒न प्र यु॑च्छस्यु॒भे नि पा॑सि॒ जन्म॑नी ।

तु॒रीया॑दित्य॒ सव॑नं त इन्द्रि॒यमा त॑स्था-व॒मृतं॑ दि॒वि ॥

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

79

य॒ज्ञो दे॒वानां॒ प्रत्ये॑ति सु॒म्नमादि॑त्यासो॒ भव॑ता मृड॒यन्तः॑ ॥

आ वो॒ ( ) ऽर्वाचीं॑ सुम॒ति-र्व॑वृत्याद॒ꣳ होश्चि॒द्या व॑रिवो॒वित्त॒राऽसं॑त् ॥

विव॑स्व आदित्यै॒ष ते॑ सोमपी॒थस्तेन॑ मन्दस्व॒ तेन॑ तृप्य तृ॒प्यास्म॑

ते व॒यं त॑र्पयि॒तारो॒ या दि॒व्या वृष्टि॒स्तया॑ त्वा श्रीणामि ॥ 23

(वः॒ - स॒प्तविं॑शतिश्च) (अ22)

तै॰सं॰ 1.4.23.1

वा॒मम॒द्य संवितर्वा॒ममु॒ श्वो दि॒वेदि॑वे वा॒मम॒स्मभ्यं॑ꣳ सावीः ।
वा॒मस्य॒ हि क्षय॑स्य देव॒ भूरे॑र॒या धि॒या वा॑म॒भाजः॑ स्याम ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो - ऽसि दे॒वाय॑ त्वा सवि॒त्रे ॥ 24
(वा॒मं - चतु॑र्विꣳशतिः) (अ23)
तै॰सं॰ 1.4.24.1
अद॑ब्धेभिः सवितः पा॒युभि॒ष्ट्वꣳ शि॒वेभि॑र॒द्य परि॑ पाहि नो॒ गय॑म् ।
हिर॑ण्यजिह्वः सुवि॒ताय॒ नव्य॑से॒ रक्षा॒ माकि॑र्नो अ॒घशं॑ꣳस ईशत ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि दे॒वाय॑ त्वा सवि॒त्रे ॥ 25
(अद॑ब्धेभि॒ - स्त्रियो॑विꣳशतिः) (अ24)
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
80
तै॰सं॰ 1.4.25.1
हिर॑ण्यपाणिमू॒तये॑ सवि॒तार॒मुप॑ ह्वये । स चेत्ता॑ दे॒वता॑ प॒दं ॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो-ऽसि दे॒वाय॑ त्वा सवि॒त्रे ॥ 26
(हिर॑ण्यपाणिं॒ - चतु॑र्दश) (अ25)
तै॰सं॰ 1.4.26.1
सु॒शर्मा॑ऽसि सुप्रतिष्ठा॒नो बृ॒हदु॒क्षे नम॑ ए॒ष ते॒ योनि॒
र्विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ ॥ 27 (सु॒शर्मा॒ - द्वाद॑श) (अ26)
तै॰सं॰ 1.4.27.1
बृह॒स्पतिं-सुतस्य त इन्दो इन्द्रि॒याव॑तः॒ पत्नी॑वन्तं॒ ग्रहं॑
गृह्णा॒म्यग्रा(3)इ पत्नी॒वा(3) स्स॒जूर्दे॒वेन॒ त्वष्ट्रा॒ सोमं॑ पिब॒ स्वाहा॑ ॥ 28

(बृह॒स्पतिंसुतस्य॒ - पञ्चंदश) (अ27)

तै॰सं॰ 1.4.28.1

हरिंरसि हारियोज॒नो हर्योः॑ स्था॒ता वज्रंस्य भ॒र्ता पृश्नेः॑ प्रे॒ता तस्यं ते देव सोमे॒ष्टयंजुषः स्तु॒तस्तोंमस्य श॒स्तोक्थंस्य॒ हरिंवन्तं॒ ग्रहं॑ गृह्णामि ह॒रीः स्थ॒ हर्यो॑र्द्धा॒नाः स॒हसोंमा॒ इन्द्रांय॒ स्वाहा॑ ॥ 29

(हरिंरसि॒ - षड्विं॑शतिः) (अ28)

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

81

तै॰सं॰ 1.4.29.1

अग्न॒ आयूं॑षि पवस॒ आ सु॒वोर्ज॒मिषं॑ च नः ।

आ॒रे बांधस्व दु॒च्छुनां॑ ॥

उ॒प॒या॒मगृंहीतो-ऽस्य॒ग्नयें॑ त्वा॒ तेजंस्वत एष ते॒ योनिं॑र॒ग्नयें॑ त्वा॒ तेजंस्वते ॥ 30 (अग्न॒ आयूं॑षि॒ - त्रयोंविं॑शतिः) (अ29)

तै॰सं॰ 1.4.30.1

उ॒त्तिष्ठ॒न्नोजंसा स॒ह पी॒त्वा शिप्रें॑ अवेपयः । सोमंमिन्द्र च॒मू सु॒तं ॥

उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒-ऽसीन्द्रांय॒ त्वौजंस्वत एष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय॒ त्वौजंस्वते ॥ 31 (उ॒त्तिष्ठ॒न्नेकंविं॑शतिः) (अ30)

तै॰सं॰ 1.4.31.1

त॒रणिं वि॒श्वदं॑र्.शतो ज्योति॒ष्कृदं॑सि सूर्य । विश्व॒मा भां॑सि रोच॒नं ॥

उ॒प॒या॒मगृंहीतो - ऽसि॒ सूर्यां॑य त्वा॒ भ्राजंस्वत एष ते॒ योनिः॒ सूर्यां॑य त्वा॒ भ्राजंस्वते ॥ 32 (त॒रणिं - विं॑श॒तिः) (अ31)

तै॰सं॰ 1.4.32.1

आ प्यायस्व मदिन्तम॒ सोम॒ विश्वांभि-रू॒तिभिः॑ ।

भवा॑ नः स॒प्रथ॑स्तमः ॥ 33 (आ प्या॑यस्व॒ - नव॑) (अ32)

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

82

तै॰सं॰ 1.4.33.1

ई॒युष्टे ये पूर्व॑तरा॒मप॑श्यन् व्यु॒च्छन्तीं॑मु॒षसं॒ मर्त्या॑सः ।

अ॒स्माभि॑रू॒ नु प्र॑ति॒चक्ष्या॑ऽभू॒दो ते य॑न्ति॒ ये अ॑प॒रीषु॒ पश्या॑न् ॥ 34

(ई॒यु - रेका॒न्न िव॑ꣳशतिः) (अ33)

तै॰सं॰ 1.4.34.1

ज्योति॑ष्मतीं त्वा सादयामि ज्योति॒ष्कृतं॑ त्वा सादयामि

ज्योति॒र्विदं॑ त्वा सादयामि॒ भास्व॑तीं त्वा सादयामि॒

ज्वल॑न्तीं त्वा सादयामि मल्मला॒भव॑न्तीं त्वा सादयामि॒

दीप्य॑मानां त्वा सादयामि॒ रोच॑मानां त्वा सादया॒म्यज॑स्रां

त्वा सादयामि बृ॒हज्ज्यो॑तिषं त्वा सादयामि

बो॒धय॑न्तीं त्वा सादयामि॒ जाग्र॑तीं त्वा सादयामि ॥ 35

(ज्योति॑ष्मती॒ꣳ - षट्त्रिं॑ꣳशत्) (अ34)

तै॰सं॰ 1.4.35.1

प्र॒या॒साय॒ स्वाहा॑ ऽऽया॒साय॒ स्वाहा॑ विया॒साय॒ स्वाहा॑ सं॒या॒साय॒

स्वाहो॑द्या॒साय॒ स्वाहा॑ऽवया॒साय॒ स्वाहा॑ शु॒चे स्वाहा॒ शोका॑य॒ स्वाहा॑

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

83

तप्य॒त्वै स्वाहा॒ तपं॑ते॒ स्वाहाँ॑ ब्रह्महु॒त्यायै॒ स्वाहा॒ सर्वं॑स्मै॒ स्वाहाँ॑ ॥ 36

(प्र॒या॒साय॒ - चतु॑र्विꣳशतिः) (अ35)

तै॰सं॰ 1.4.36.1

चि॒त्तꣳ सं॑ता॒नेनं॑ भ॒वं ᳪय॒क्ना रु॒द्रं तनिं॑म्ना पशु॒पतिं॑ᳪस्थूल-

हृद॒येना॒ग्निꣳ हृद॑येन रु॒द्रं ᳪलोहि॑तेन श॒र्वं मत॑स्नाभ्यां महादे॒वम॒न्तः

पाँर्श्वेनौषिष्ठ॒हनं॑ꣳ शिङ्गी-निको॒श्याँ॑भ्यां ॥ 37

(चि॒त्त - म॒ष्टाद॑श) (अ36)

तै॰सं॰ 1.4.37.1

आ तिं॑ष्ठ वृत्रहु॒न् रथं॑ ᳪयु॒क्ता ते॒ ब्रह्म॑णा॒ हरीँ॑ ।

अ॒र्वा॒चीन॒ꣳ सु ते॒ मनो॒ ग्रावा॑ कृणोतु व॒ग्नुनाँ॑ ॥

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒ऽसीन्द्रा॑य त्वा षोडु॒शिनं॑ ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य

त्वा षोडु॒शिनेँ॑ ॥ 38 (आ तिं॑ष्ट॒ - षट्टिं॑ꣳशतिः) (अ37)

तै॰सं॰ 1.4.38.1

इन्द्र॒मिद्धरी॑ वहतो-ऽप्र॑तिधृष्ट-शवस॒मृषी॑णां च स्तु॒तीरुप॑

य॒ज्ञं च॒ मानु॑षाणां ॥

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

84

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒ऽसीन्द्रा॑य त्वा षोडु॒शिनं॑ ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य

त्वा षोडु॒शिनेँ॑ ॥ 39 (इन्द्र॒मित् - त्रयोँविꣳशतिः) (अ38)

तै॰सं॰ 1.4.39.1

असांवि॒ सोमं इन्द्र ते॒ शविंष्ठ धृष्ण॒वा गंहि ।
आ त्वां पृणक्त्विन्द्रि॒यꣳ रजः॒ सूर्यं॒ न र॒श्मिभिः॑ ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒ऽसीन्द्रांय त्वा षोड॒शिनं ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय
त्वा षोड॒शिनें ॥ 40 (असांवि - स॒प्तविंꣳशतिः) (अ39)
तै॰सं॰ 1.4.40.1
सर्वंस्य प्रति॒शीवंरी॒ भूमिंस्त्वो॒पस्थ॒ आऽधिंत ।
स्यो॒नाऽस्मैं सु॒षदां भव॒ यच्छाँऽस्मै॒ शर्मं स॒प्रथाः॑ ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒ऽसीन्द्रांय त्वा षोड॒शिनं ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय
त्वा षोड॒शिनें ॥ 41 (सर्वंस्य॒ षड्विंꣳशतिः) (अ40)
तै॰सं॰ 1.4.41.1
म॒हाꣳ इन्द्रो॒ वज्रं बाहुः षोड॒शी शर्मं यच्छतु ।
स्व॒स्ति नों म॒घवां करोतु॒ हन्तुं पा॒प्मानं॒ ᳪयोंऽस्मान् द्वेष्टिं ॥
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
85
उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒ऽसीन्द्रांय त्वा षोड॒शिनं ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय
त्वा षोड॒शिनें ॥ 42 (म॒हान् - षड्विंꣳशतिः) (अ41)
तै॰सं॰ 1.4.42.1
स॒जोषां इन्द्रः॒ सगंणो म॒रुद्भिः॒ सोमं पिब वृत्रहञ्छूर वि॒द्वान् ।
ज॒हि शत्रूँ॒ रप॒ मृधों नुद॒स्वाऽथा भंयं कृणुहि वि॒श्वतों नः ॥
उ॒प॒या॒मगृंहीतो॒ऽसीन्द्रांय त्वा षोड॒शिनं ए॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रांय त्वा
षोड॒शिनें ॥ 43 (स॒जोषाँ - त्रिꣳशत्) (अ42)

तै॰सं॰ 1.4.43.1

उदु॒ त्यं जा॒तवे॑दसं दे॒वं ᳪवंहन्ति के॒तवः॑ । दृ॒शे विश्वा॑य॒ सूर्यं॑ ॥

चि॒त्रं दे॒वाना॒-मुद॑गा॒दनी॑कं॒ चक्षु॑र्मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्या॒ऽग्नेः ।

आऽप्रा॒ द्यावा॑पृथि॒वी अ॒न्तरि॑क्ष॒ᳪ सूर्य॑ आ॒त्मा जग॑तस्त॒स्थुष॑श्च ॥

अग्ने॒ नय॑ सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् विश्वा॑नि देव व॒युना॑नि वि॒द्वान् ।

यु॒यो॒द्ध्य॑स्म-ज्जुहुरा॒ण मेनो॒ भूयि॑ष्ठां ते॒ नम॑ उक्तिं विधेम ॥

दिवं॑ गच्छ॒ सुवः॑ पत रू॒पेण॑ - [ ] 44

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

86

तै॰सं॰ 1.4.43.2

वो रू॒पम॒भ्यैमि॒ वय॑सा॒ वयः॑ ।

तु॒थो वो॑ वि॒श्व वे॑दा॒ वि भ॑जतु॒ वर्.षि॑ष्ठे॒ अधि॒ नाके॑ ॥

ए॒तत्ते॑ अग्ने॒ राध॒ ऐति॒ सोम॑च्युतं॒ तन्मि॒त्रस्य॑ प॒था न॑य॒र्तस्य॑ प॒था प्रेत॑

च॒न्द्रद॑क्षिणा य॒ज्ञस्य॑ प॒था सु॑वि॒ता नय॑न्ती ब्रा॑ह्म॒णम॒द्य

रा॑द्ध्यास॒मृषि॑मार्.षे॒यं पि॑तृ॒मन्तं॑ पैतृम॒त्यᳪ सु॒धातु॑दक्षिणं॒ ᳪवि सुवः॒

पश्य॒ व्य॑न्तरि॑क्षं॒ ᳪयत॑स्व सद॒स्यै॑ ( ) र॒स्मद्दा॑त्रा देव॒त्रा ग॑च्छत॒

मधु॑मतीः प्रदा॒तार॒मा वि॑श॒ताऽन॑वहाया॒ऽस्मान् दे॑व॒यानेन॑ प॒थेत॑ सु॒कृता॑

ᳪलो॒के सी॑द॒त तन्नः॑ सᳪस्कृ॒तं ॥ 45

(रू॒पेण॑ - सद॒स्यै॑ - र॒ष्टाद॑श च) (अ43)

तै॰सं॰ 1.4.44.1

धा॒ता रा॒तिः सवि॒तेदं जु॑षन्तां प्र॒जाप॑ति र्निधि॒पतिर्नो॑ अ॒ग्निः ।

त्वष्टा॒ विष्णुः॑ प्र॒जया॑ सꣳ रराणो॒ यज॑मानाय॒ द्रवि॑णं दधातु ॥
समि॑न्द्र णो॒ मन॑सा नेषि॒ गोभिः॒ सꣳ सू॒रिभि॑र्मघव॒न्थ् सꣳ स्व॒स्त्या ।
सं ब्रह्म॑णा दे॒व कृ॑तं॒ ᳪयदस्ति॒ सं दे॒वानां॑ᳪ सुम॒त्या य॒ज्ञिया॑नां ॥
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
87
सं ᳪवर्च॑सा॒ पय॑सा॒ सं त॒नूभि॒ - रग॑न्महि॒ मन॑सा॒ सꣳ शि॒वेन॑ ॥
त्वष्टा॑ नो॒ अत्र॒ वरि॑वः कृणो॒ - [ ] 46
तै॰सं॰ 1.4.44.2
त्वनु॑ मार्ष्टु त॒नुवो॒ यद्विलि॑ष्टं ॥
यद॒द्य त्वा॑ प्रय॒ति य॒ज्ञे अ॒स्मिन्नग्ने॒ होता॑र॒मवृ॑णीमही॒ह ।
ऋध॑गया॒ड्ऋध॑गु॒ताऽशं॑मिष्ठाः प्रजा॒नन् य॒ज्ञमुप॑ याहि वि॒द्वान् ॥
स्व॒गा वो॑ देवाः॒ सद॑नमकर्म॒ य आ॑ज॒ग्म सव॑ने॒दं जु॑षा॒णाः ।
ज॒क्षि॒वाᳪसः॑ पपि॒वाᳪसं॑श्च॒ विश्वे॒ऽस्मे ध॑त्त वसवो॒ वसू॑नि ॥
यानाऽव॑ह उश॒तो दे॑व दे॒वान् तान् - [ ] 47
तै॰सं॰ 1.4.44.3
प्रेर॑य॒ स्वे अ॑ग्ने स॒धस्थे॑ ।
वह॑माना॒ भर॑माणा ह॒वीᳪषि॒ वसु॑ घ॒र्मं दिव॒मा ति॑ष्ठ॒तानु॑ ॥
यज्ञं॑ य॒ज्ञं ग॑च्छ य॒ज्ञप॑तिं गच्छ॒ स्वां ᳪयोनिं॑ गच्छ॒ स्वाहै॒ष ते॑ य॒ज्ञो
य॑ज्ञपते स॒हसू॑क्तवाकः सु॒वीरः॒ स्वाहा॒ देवा॑ गातु॒विदो गा॒तुं ᳪवि॒त्त्वा
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
88

गा॒तुमिं॑त॒ मनं॑सस्पत इ॒मं नो॑ देव दे॒वेषु॑ य॒ज्ञꣳ स्वाहा॑ वा॒चि स्वाहा॒
वातें धाः ॥ 48 (कृ॒णो॒तु॒ - तान॒ - ष्टाचं॑त्वारिꣳशच्च)(अ44)
तै॰सं॰ 1.4.45.1
उ॒रुꣳ हि राजा॒ वरु॑णश्च॒कार॒ सूर्या॑य॒ पन्था॒मन्वे॑त॒वा उ॑ ।
अ॒पदे॒ पादा॒ प्रति॑धातवे - ऽकरु॒ता - ऽप॑व॒क्ता हृ॑दया॒विध॑श्चित् ॥
श॒तं ते॑ राजन् भि॒षजः॑ स॒हस्र॑मु॒र्वी ग॑भी॒रा सु॑म॒तिष्टे॑ अस्तु ।
बाध॑स्व॒ द्वेषो॒ निर्.ऋ॑तिं परा॒चैः कृ॒तं चि॒देनः॒ प्र मु॑मुग्ध्य॒स्मत् ॥
अ॒भिष्ठि॑तो॒ वरु॑णस्य॒ पाशो॒ऽग्नेरनी॑कम॒प आ वि॑वेश ।
अपा॑न्नपात् प्रति॒रक्ष॑न्न सु॒र्यं॑ दमे॑दमे - [ ] 49
तै॰सं॰ 1.4.45.2
स॒मि्धं॑ ᳪयक्ष्यग्ने ।
प्रति॑ ते जि॒ह्वा घृ॒तमुच्च॑रण्येथ् समु॒द्रे ते॒ हृद॑यम॒फ्स्व॑न्तः ।
सं त्वा॑ विश॒न्त्वोष॑धी-रु॒ताऽऽपो॑ य॒ज्ञस्य॑ त्वा यज्ञपते हु॒विर्भिः॑ ।
सू॒क्त॒वा॒के न॑मोवा॒के विं॑धे॒माऽव॑भृथ नि चङ्कुण निचे॒रुर॑सि नि
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
89
चङ्कु॒णाऽव॑ दे॒वैर्दे॒व-कृ॑त॒मेनो॑ऽया॒डव॒ मर्त्यै॒र्मर्त्य॑-कृतमु॒रोरा नो॑ देव
रि॒षस्पा॑हि सुमि॒त्रा न॒ आप॒ ओष॑धयः - [ ] 50
तै॰सं॰ 1.4.45.3
सन्तु दुर्मि॒त्रास्तस्मै॑ भूयासु॒ यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मो
देवी॑राप ए॒ष वो॒ गर्भ॒स्तं ᳪव॒ः सुप्री॑त॒ꣳ सुभृ॑तमकर्म

दे॒वेषु॑ नः सु॒कृतौ॑ ब्रूता॒त्-प्रति॑युतो॒ वरु॑णस्य॒ पाशः॒ प्रत्य॑स्तो॒
वरु॑णस्य॒ पाश॒ एधौ॑ऽस्येधिषी॒महि॑ स॒मिद॑सि॒ तेजो॑ऽसि तेजो॒ मयि॑
धेह्य॒पो अन्व॑चारिष॒ꣳ रसे॑न॒ समसृक्ष्महि ।
पय॑स्वाꣳ अग्न॒ आ ( ) ऽग॑म॒ं तं मा॒ सꣳ सृ॑ज॒ वर्च॑सा ॥ 51
(दमे॑दम॒ - ओष॑धय॒ - आ - षट्च॑) (अ45)
तै॰सं॰ 1.4.46.1
यस्त्वा॑ ह॒दा की॒रिणा॒ मन्य॑मा॒नो ऽम॑र्त्य॒ं मर्त्यो॒ जोह॑वीमि ।
जात॑वेदो॒ यशो॑ अ॒स्मासु॑ धेहि प्र॒जाभि॑रग्ने अमृत॒त्वम॑श्यां ॥
यस्मै॒ त्वꣳ सु॒कृते॑ जातवेद॒ उ लो॒कम॑ग्ने कृ॒णवः॑ स्यो॒नं ।
अ॒श्विन॒ꣳ स पु॒त्रिणं॑ वी॒रव॑न्तं॒ गोम॑न्तꣳ र॒यिं न॑शते स्व॒स्ति ॥
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
90
त्वे सु पु॑त्र शव॒सोऽवृ॑त्र॒न् काम॑ं कातयः । न त्वामि॒न्द्राति॑ रिच्यते ॥
उ॒क्थ-उ॑क्थे॒ सोम॒ इन्द्रं॑ ममाद नी॒थेनी॑थे म॒घवा॑नꣳ - [ ] 52
तै॰सं॰ 1.4.46.2
सु॒तासः॑ ।
यदीं॑ꣳ स॒बाधः॑ पि॒तरं॒ न पु॒त्राः सम॑मा॒नद॑क्षा॒ अव॑से॒ हव॑न्ते ॥
अग्ने॒ रसे॑न॒ तेज॑सा॒ जात॑वेदो॒ वि रो॑चसे । र॒क्षो॒हाऽमीं॑व॒चात॑नः ॥
अ॒पो अन्व॑चारिष॒ꣳ रसे॑न॒ समसृक्ष्महि ।
पय॑स्वाꣳ अग्न॒ आऽग॑म॒ं तं मा॒ सꣳ सृ॑ज॒ वर्च॑सा ॥
वसु॒र्वसु॑पति॒र्. हिक॒मस्य॑ग्ने वि॒भाव॑सुः । स्याम॑ं ते सुम॒तावपि॑ ॥

त्वामंग्ने॒ वसुं॑पतिं॒ ᳪवसू॑नाम॒भि प्र मं॑न्दे - [ ] 53

तै॰सं॰ 1.4.46.3

अद्ध्व॒रेषु॑ राजन् ।

त्वया॒ वाजं॑ ᳪवाज॒यन्तो॑ जयेमा॒ऽभि ष्या॑म पृथ्सु॒ती र्मर्त्या॑नां ।

त्वामंग्ने वाज॒सातं॑मं॒ ᳪविप्रा॑ वर्द्धन्ति॒ सुष्टु॑तं । स नो॑ रास्व सु॒वीर्यं॑ ॥

अ॒यं नो॑ अ॒ग्निर्वरि॑वः कृणोत्व॒यं मृधः॑ पु॒र एं॑तु प्रभि॒न्दन्न् ।

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

91

अ॒यᳪ शत्रूँ॑ञ्जयतु॒ जर्.हृ॑षाणो॒ऽयं ᳪवाजं॑ जयतु॒ वाज॑सातौ ॥

अ॒ग्निना॒ऽग्निः समि॑द्ध्यते क॒वि र्गृ॒हप॑ति॒ र्युवा॑ ।

ह॒व्य॒वाड्-जु॒ह्वा॑स्यः ॥

त्वᳪ ह्य॑ग्ने ( ) अ॒ग्निना॒ विप्रो॒ विप्रे॑ण॒ सन्थ्स॒ता ।

सखा॒ सख्या॑ समि॒द्ध्यसे॑ ॥

उद॑ग्ने॒ शुच॑य॒स्तव॒ >

1

, वि ज्योति॑षा >

2

॥ 54

(म॒घवा॑नं - मन्दे॒ - ह्य॑ग्ने॒ - चतु॑र्दश च) (अ46)

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

92

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 ळ्ब् 46 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

आ द॑दे-वा॒चस्पत॑ये-उपया॒मगृ॑हीतो॒ऽस्या वा॑यो - अ॒यं ᳪवां॒ -

ᳪयावँ॑-प्रात॒र्युजा॑-व॒यं-तं -ᳪये दे॑वा-स्त्रि॒ᳪश- दु॑पया॒मगृ॑हीतोऽसीमू॒र्द्धानं॒-
मधु॒श्चे-न्द्राँ॑ग्नि॒ ओमा॑सो-म॒रुत्व॑न्त॒-

मिन्द्र॑ मरुत्वो-म॒रुत्वाँ॑न्-म॒हान्-म॒हान्नु॒वत्-क॒दा-वा॒म-मद॑ब्धेभि॒

र्हिर॑ण्यपाणिᳪ-सु॒शर्मा॒-बृह॒स्पति॑ सुतस्य॒ - हरि॑र॒स्य-ग्न॑- उ॒

त्तिष्ठ॑न्-त॒रणि॒-राप्या॑यस्वे॒-युष्टे ये- ज्योति॑ष्मतीं- प्रया॒साय॑- चि॒त्तमाति॒ष्ठे-न्द्र॒-
मसा॑वि॒-सर्व॑स्य-म॒हान्थ्-स॒जोषा॒-

उदु॒त्यं-धा॒तो-रुᳪ हि-य-स्त्वा॒ षट्च॑त्वारिᳪशत् ।

दभ्ज्द्ग्न् ऍब्य्श्ग्त् इब्य् ळ्ण्त्ल् ठय्ग्ल्फग्प्:-

वा॒च प्रा॒णाय॑ त्वा । उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्यपा॒नाय॑ त्वा ।

आ वा॑यो वा॒यवे॑ स॒जोषाँ॑भ्यां त्वा । अ॒यमृ॑ता॒युभ्याँ॑ त्वा ।

या वा॑म॒श्विभ्यां॒ माध्वीँ॑भ्यां त्वा । प्रा॒त॒र्युजा॑व॒श्विभ्या॑म॒श्विभ्याँ॑ त्वा ।

अ॒यᳪ शण्डा॑य वी॒रताँ॑ पाहि । तं मर्का॑य प्र॒जाः पा॑हि ।

ये दे॑वा स्त्रि॒ᳪशदाँ॑ग्रय॒णो॑ऽसि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ ।

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

93

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतो॒-ऽसीन्द्रा॑य त्वोक्था॒युवे॑ । मू॒र्द्धान॑म॒ग्नये॑ त्वा

वैश्वान॒राय॑ । मधु॑श्च स॒ᳪ सर्पो॑ऽसि । इन्द्राँ॑ग्नी इन्द्रा॒ग्निभ्याँ॑ त्वा ।

ओमा॑सो॒ विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ । म॒रुत्वं॑ त॒न्त्रीणीन्द्रा॑य त्वा म॒रुत्व॑ते ।

म॒हान्द्वे म॑हे॒न्द्राय॑ त्वा । क॒दा च॒नाऽऽदि॒त्येभ्य॑त्वा । क॒दा च॒न स्त॒री

र्विवंस्व आदित्य । इद्र॒ꣳ शुचिं॑र॒पः । वा॒मन्त्रीणीं॑ दे॒वायं॑ त्वा सवि॒त्रे ।
सु॒शर्मा॑ऽसि॒ विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑ । बृह॒स्पतिं-सुतस्य॒ त्वष्ट्रा॒ सोमं॑
पिब॒ स्वाहा॑ । हरि॑रसि स॒हसो॑मा॒ इन्द्रा॑य॒ स्वाहा॑ । अग्न॒ आयूं॑ꣳष्य॒
ग्नये॑ त्वा॒ तेजं॑स्वते । उ॒त्तिष्ठ॒न्निन्द्रा॑य॒ त्वौजं॑स्वते । त॒रणि॒ः सूर्या॑य त्वा॒
भ्राजं॑स्वते । आ तिं॑ष्ठाद्या॒ष्षटिन्द्रा॑य त्वा षोड॒शिने॑ ।
उदु॒ त्यं चि॒त्रं । अग्ने॒ नय॒ दिवं॑ गच्छ । उ॒रूमायुं॑ष्टे॒ यद्दे॑वा मुमुग्धि ।
अग्ना॑विष्णू सुक्रतू मुमुक्तं । परा॒ वै प॒ङ्क्त्यः॑ । दे॒वा वै ये दे॒वाः
प॒ङ्क्त्यो॑ । परा॒ वै स वाचं॑ । भूमि॒र्व्यं॑तृष्यन्न् ।
प्र॒जापं॑ति॒ र्व्यं॑क्षुध्यन्न् । भूमि॑रादि॒या वै । अ॒ग्निहो॒त्रमा॑दि॒त्यो वै ।
भूमि॒ र्लेकः॒ सलेंकः सु॒लेकः॑ । विष्णो॒रुदु॑त्त॒मं ।
प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः
94
अन्न॑पते॒ पुन॑स्वाऽऽदि॒त्याः । उ॒रुꣳ सꣳ सृ॑ज॒ वर्च॑सा ।
यस्त्वा॒ सुष्टु॑तं । त्वम॑ग्ने यु॒क्ष्वा हि सु॑ष्टि॒तिं ।
त्वम॑ग्ने॒ विच॑र्.षणे । यत्वा॒ वि रो॑चसे ।
ऍब्श्गत् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्ळ्त्फ्ञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्ळ्ग्ग्ळ्ल् :-
(आ दं॑दे॒-ये दे॑वा-म॒हा-नु॒त्तिष्ठ॒न्थ्-सर्व॑स्य-सन्तु दुर्मि॒त्रा-
श्चतु॑ष्पञ्चा॒शत् ।)
ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् ऊब्व्ळ्ण् ठय्ल्फ्ग्प् :-
(आ दं॑दे॒-वि ज्योति॑षा ।)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे - चतुर्थः प्रश्नः

95

1.4.1 अफ्फज्स्व्ग्ज् इब्य् 1.4

1.4.46.3 उदग्ने शुचयस्तव >

1

उदग्ने शुचयस्तवं शुक्रा भ्राजन्त ईरते । तव ज्योतींꣳष्यर्चयः ।

(फद 1-3-14-8)

1.4.46.3 -वि ज्योतिंषा>

2

विज्योतिंषा बृहता भात्यग्निराविर्विश्वानि कृणुतेमहित्वा ।

प्रादेवीर्मायाः सहते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे ।

(फद 1-2-14-7)

==========

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

96

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.5 प्रथमकाण्डेपञ्चम: प्रश्न: पुनराधानं

तै॰सं॰ 1.5.1.1

दे॒वा॒सु॒राः सं᳚य॑त्ता आस॒न्ते दे॒वा वि॑ज॒यमु॑प॒यन्तो॒ऽग्नौ वा॒मं ᳚वसु॒ सं न्य॑दधते॒दमु॑ नो भविष्यति॒ यदि॑ नो जे॒ष्यन्तीति॒ तद॒ग्निर्न्य॑कामयत॒ तेनापा॑*क्राम॒त् तद्दे॒वा वि॒जित्या॑*व॒रुरु॑थ्समाना॒ अन्वा॑य॒न् तद॑स्य॒ सह॒साऽऽ*दि॑थ्सन्त॒ सो॑ऽरोदी॒द्यदरो॑दी॒त् तद् रु॒द्रस्य॑ रुद्र॒त्वं ᳚यदश्र्वशी॑यत॒ तद् - [ ] 1

तै॰सं॰ 1.5.1.2

र॑ज॒तꣳ हिर॑ण्यमभव॒त् तस्मा॑द्-रज॒तꣳ हिर॑ण्यमदक्षि॒ण्यम॑श्रु॒जꣳ हि यो ब॒र्.हिषि॒ ददा॑ति पु॒राऽस्य॑ सं᳚ँवथ्स॒राद् गृ॒हे रु॑दन्ति॒ तस्मा॑द्ब॒र्.हिषि॒ न देय॒ꣳ सो॑ऽग्निर॑ब्रवीद्-भा॒ग्य॑सा॒न्यथ॑ व इ॒दमिति॑ पुनरा॒धेयं॑ ते॒ केव॑ल॒मित्य॑ब्रुवन्-नृ॒द्ध्नव॒त् खलु॒ स इत्य॑ब्रवी॒द्यो म॑द्देव॒त्य॑म॒ग्निमा॒दधा॑ता॒ इति तं पू॒षाऽऽध॑त्त॒ तेन॑ - [ ] 2

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

97

तै॰सं॰ 1.5.1.3

पू॒षाऽऽर्द्ध्नो॒त् तस्मा॑त् पौ॒ष्णाः प॒शव॑ उच्यन्ते॒ तं त्वष्टाऽऽध॑त्त॒ तेन॒ त्वष्टा॑ऽऽर्द्ध्नो॒त् तस्मा॑त् त्वा॒ष्ट्राः प॒शव॑ उच्यन्ते॒ तं मनु॒राऽध॑त्त॒ तेन॒ मनु॑रार्द्ध्नोत् तस्मा॑न्मान॒व्यः॑ प्र॒जा उ॑च्यन्ते॒ तं धा॒ताऽऽ*ध॑त्त॒ तेन॑ धा॒ताऽऽ*र्द्ध्नो॑थ् सं᳚वथ्स॒रो वै धा॒ता तस्मा॑थ् सं᳚᳚वथ्स॒रं प्र॒जाः प॒शवोऽनु॒ प्र जा॑यन्ते॒ य ए॒वं पु॑नरा॒धेय॒स्यर्द्धिं॒ ᳚वेद॒ - [ ] 3

तै॰सं॰ 1.5.1.4

ध्र्नोत्ये॒व यो॑ऽस्यै॒वं ब॒न्धुतां॒ ᳪवेद॒ बन्धु॑मान् भवति भाग॒धेयं॒ ᳪवा अ॒ग्निराहि॑त इ॒च्छमा॑नः प्र॒जां प॒शून् यज॑मान॒स्योप॑ दोद्रावो॒द्वास्य॒ पुन॒रा द॑धीत भाग॒धेये॑नै॒वैन॒ᳪ सम॑र्द्धय॒त्यथो॒ शान्ति॑रे॒वास्यै॒षा पुन॑र्वस्वो॒रा द॑धीतै॒तद्वै पु॑नरा॒धेय॑स्य॒ नक्ष॑त्रं॒ ᳪयत् पुन॑र्वसू॒ स्वाया॑मे॒वैनं॑ दे॒वता॑यामा॒धाय॑ ब्रह्मवर्च॒सी भ॑वति द॒र्भै ( ) रा द॑धा॒त्यया॑तयामत्वाय द॒र्भैरा द॑धात्य॒द्भ्य ए॒वैन॒मोष॑धीभ्यो ऽव॒रुद्ध्या ऽऽ*ध॑त्ते॒ पञ्च॑कपालः पुरो॒डाशो॑ भवति॒ पञ्च॒ वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुभ्य॑ ए॒वैन॑मव॒रुद्ध्याऽऽ*ध॑त्ते ॥ 4

(अशी॑यत॒ तत्- तेन॒-वेद॑- द॒र्भैः पञ्च॑विᳪशतिश्च) (अ1)

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

98

तै॰सं॰ 1.5.2.1

परा॒ वा ए॒ष य॒ज्ञं प॒शून् व॑पति॒ यो॑ऽग्निमु॑द्वा॒सय॑ते॒ पञ्च॑कपालः पुरो॒डाशो॑ भवति॒ पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः पाङ्क्ताः॑ प॒शवो॑ य॒ज्ञमे॒व प॒शूनव॑ रुन्धे वीर॒हा वा ए॒ष दे॒वानां॒ ᳪयो॑ऽग्निमु॑द्वा॒सय॑ते॒ न वा ए॒तस्य॑ ब्राह्म॒णा ऋ॑ता॒यवः॑ पु॒रान्न॑मक्षन् प॒ङ्क्त्यो॑ याज्यानुवा॒क्या॑ भवन्ति॒ पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञः पाङ्क्तः॒ पुरु॑षो दे॒वाने॒व वी॒रं नि॑रव॒दाया॒ग्निं पुन॒रा - [ ] 5

तै॰सं॰ 1.5.2.2

ध॑त्ते॒ श॒ताक्ष॑रा भवन्ति श॒तायुः॒ पुरु॑षः श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॒ये प्रति॑ तिष्ठति॒ यद्वा अ॒ग्निराहि॑तो॒ नर्द्ध्यते॒ ज्यायो॑ भाग॒धेयं॑ निका॒मय॑मानो॒ यदा॑ग्ने॒यᳪ सर्वं॒ भव॑ति॒ सैवास्यर्द्धिः॒ सं ᳪवा ए॒तस्य॑

गृ॒हे वाक्सृ॑ज्यते॒ यौँऽग्निमु॑द्वा॒सय॑ते॒ स वाच॒ꣳ सꣳ सृ॑ष्टां॒ ᳪयज॑मान ईश्व॒रोऽनु॒ परा॑भवितो॒ र्विभ॑क्तयो भवन्ति वा॒चो विधृ॑त्यै॒ यज॑मान॒स्या-प॑राभावाय॒ - [ ] 6

तै॰सं॰ 1.5.2.3

विभ॑क्तिं करोति॒ ब्रह्मै॒व तद॑करु पा॒ꣳशु य॑जति॒ यथा॑ वा॒मं ᳪवसु॑ विविदा॒नो गूह॑ति ता॒दृगे॒व तद॒ग्निं प्रति॑ स्विष्ट॒कृतं॒ निरा॑ह॒ यथा॑ वा॒मं

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

99

ᳪवसु॑ विविदा॒नः प्र॑का॒शं जिग॑मिषति ता॒दृगे॒व तद्विभ॑क्तिमु॒क्त्वा प्र॑या॒जेन॒ वषट्करोत्या॒यत॑नादे॒व नैति॒ यज॑मानो॒ वै पु॑रो॒डाशः॑ प॒शव॑ ए॒ते आहु॑ती॒ यद॒भितः॑ पुरो॒डाश॑मे॒ते आहु॑ती - [ ] 7

तै॰सं॰ 1.5.2.4

जु॒होति॒ यज॑मानमे॒वोभ॒यतः॑ प॒शुभिः॒ परि॑ गृह्णातिकृ॒तय॑जुः॒ सं भृ॑तसंभार॒ इत्या॑हु॒र्न सं॒भृत्याः॑ संभा॒रा न यजुः॑ कर्त॒व्य॑मित्यथो॒ खलु॑ सं॒भृत्या॑ ए॒व सं॑भा॒राः क॑र्त॒व्यं ᳪयजु॑ र्य॒ज्ञस्य॒ समृ॑द्ध्यैपुनर्निष्कृ॒तो रथो॒ दक्षि॑णा पुनरुथ्स्यू॒तं ᳪवासः॑ पुनरुथ्सृ॒ष्टोँऽन॒ड्वान् पु॑नरा॒धेय॑स्य॒ समृ॑द्ध्यै स॒प्त ते॑ अग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वा इत्य॑ग्निहो॒त्रं जु॑होति॒ यत्र॑यत्रै॒वास्य॒ न्य॑क्तं॒ तत॑ - [ ] 8

तै॰सं॰ 1.5.2.5

ए॒वैन॒मव॑ रुन्धे वीर॒हा वा ए॒ष दे॒वानां॒ ᳪयौँऽग्निमु॑द्वा॒सय॑ते॒ तस्य॒ वरु॑ण ए॒वर्ण॒यादाँग्निवारु॒ण-मेका॑दशकपाल॒मनु॒ निर्व॑पे॒द्यं चै॒व हन्ति॒

यश्चाँस्यर्ण॒यात्तौ भांग॒धेयेंन प्रीणाति॒ नाऽऽर्ति॒माच्छ्रींति॒ यजंमानः ॥ 9

(आ-ऽपंराभावाय-पुरो॒डाशंमे॒ते-आहुंती॒-ततः॒-षट्त्रिंꣳशच्च)(अ2)

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

100

तै॰सं॰ 1.5.3.1

भूमिं भूम्ना द्यौ वंरि॒णाऽन्तरिंक्षं महि॒त्वा ।

उ॒पस्थें ते देव्यदिते॒ ऽग्निमंन्ना॒दम॒न्नाद्या॒या ऽऽदंधे ॥

आऽयं गौः पृश्निंरक्रमी॒दसंनन् मा॒तरं॒ पुनः॑ ।

पि॒तरं॑ च प्र॒यन्थ्सुवः॑ ॥

त्रि॒ꣳशद्धाम॒ वि रांजति॒ वाक् पंत॒ंगायं शिश्रिये । प्रत्यंस्य वह॒ द्युभिः॑ ॥

अ॒स्य प्रा॒णादंपान॒त्यंन्तश्चंरति रोच॒ना । व्यंख्यन् महि॒षः सुवः॑ ॥

यत्त्वाँ-[ ] 10

तै॰सं॰ 1.5.3.2

क्रु॒द्धः पंरो॒वपं म॒न्युना॒ यदवंर्त्या ।

सु॒कल्पंमग्ने॒ तत्तव॒ पुन॒स्त्वोद्दींपयामसि ॥

यत्तें म॒न्युपंरोप्तस्य पृथि॒वीमनुं ददृध्व॒से ।

आ॒दि॒त्या विश्वे॒ तद्दे॒वा वसंवश्च स॒माभंरन्न् ॥

मनो॒ ज्योतिं र्जुषता॒माज्यं॒ ᳪविच्छिंन्नं ᳪय॒ज्ञꣳ समि॒मं दंधातु ।

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

101

बृह॒स्पतिंस्तनुतामि॒मं नो॒ विश्वें दे॒वा इ॒ह मांदयन्तां ॥

स॒प्त ते अग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वाः स॒प्तर्. - [ ] 11

तै॰सं॰ 1.5.3.3

षंयः स॒प्त धामं प्रि॒याणिं ।

स॒प्त होत्राः॑ सप्त॒धा त्वां यजन्ति स॒प्त योनी॒रा पृंणस्वा घृ॒तेनं ॥

पुनंरू॒र्जा नि वंर्तस्व॒ पुनंरग्न इ॒षाऽऽ*युंषा । पुनंर्नः पाहि वि॒श्वतः॑ ॥

स॒ह र॒य्या नि वंर्त॒स्वाग्ने॒ पिन्वंस्व॒ धारंया ।

वि॒श्वप्स्न्यं॑या वि॒श्वत॒स्परिं ॥

लेकः॒ सलेंकः सु॒लेक॒स्ते नं आदि॒त्या आज्यं॑ जुषा॒णा विंयन्तु॒ केतः॒

सकेंतः सु॒केत॒स्ते नं ( ) आदि॒त्या आज्यं॑ जुषा॒णा विंयन्तु॒ विवंस्वा॒ꣳ

अदिंति॒ र्देवंजूति॒स्ते नं आदि॒त्या आज्यं॑ जुषा॒णा विंयन्तु ॥ 12

(त्वा॒-जि॒ह्वाः स॒प्त-सु॒केत॒स्ते न॒-स्त्रयों दश च) (अ3)

तै॰सं॰ 1.5.4.1

भूमिं भू॒म्ना द्यौ वंरि॒णेत्यांहा॒-ऽऽशिषै॒वैन॒मा धंत्तेस॒र्पा वै जीर्यंन्तो

ऽमन्यन्त॒ स एतं कंस॒र्णीरः॑ काद्रवे॒यो मन्त्रंमपश्य॒त् ततो॒ वै ते

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

102

जी॒र्णास्त॒नूरपांघ्नत सर्परा॒ज्ञियां ऋ॒ग्भि र्गार्.हंपत्य॒मा दंधाति

पुनर्न॒वमे॒वैनंम॒जरं॑ कृ॒त्वा ऽऽ*ध॒त्तेऽथों॑ पू॒तमे॒व पृंथि॒वीम॒न्नाद्यं॒

नोपांनम॒थ्सैतं - [ ] 13

तै॰सं॰ 1.5.4.2

मन्त्रंमपश्य॒त् ततो॒ वै ताम॒न्नाद्य॒मुपांनम॒द्यथ्-संर्परा॒ज्ञियां ऋ॒ग्भिर्

गार्.हंपत्य-मा॒दधा॑त्य॒न्नाद्य॒स्या वंरुद्ध्या॒ अथों अ॒स्यामे॒वैनं॒
प्रतिंष्ठित॒माधं॑त्ते॒ यत्त्वां॑ क्रु॒द्धः पंरो॒वपेत्या॒हापं ह्नुत ए॒वास्मै॒ तत्
पुन॒स्त्वोद्दीं॑पयाम॒सीत्यां॑ह॒ समिंन्ध ए॒वैनं॒ ᳪयत्तें म॒न्युपंरोप्त॒स्येत्यां॑ह
दे॒वतां॑भिरे॒वै - [ ] 14

तै॰सं॰ 1.5.4.3

न॒ᳪ सं भं॑रति॒ वि वा ए॒तस्यं य॒ज्ञश्छिं॑द्यते॒ यो॑ऽग्निमुं॑द्वा॒सयं॑ते॒
बृह॒स्पतिं॑वत्य॒र्चोपं तिष्ठते॒ ब्रह्म॒ वै दे॒वानां॒ बृह॒स्पति॒ र्ब्रह्मं॑णै॒व
य॒ज्ञᳪ सं दं॑धाति॒ विच्छिं॑न्नं ᳪय॒ज्ञᳪ समि॒मं दं॑धा॒त्वित्यां॑ह॒ संतं॑त्यै॒
विश्वे॑ दे॒वा इ॒ह मां॑दयन्ता॒मित्यां॑ह स॒न्तत्यै॒व य॒ज्ञं दे॒वेभ्योऽनुं दिशति
स॒प्त तें अग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वा - [ ] 15

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

103

तै॰सं॰ 1.5.4.4

इत्यां॑ह स॒प्तसंप्त॒ वै संप्त॒धाऽग्नेः प्रि॒यास्त॒नुव॒स्ता ए॒वावं रुन्धे॒
पुनंरू॒र्जा स॒ह र॒य्येत्य॒भितः॑ पुरो॒डाश॒माहुं॑ती जुहोति॒ यजंमानमे॒वोर्जा
चं र॒य्या चोंभ॒यतः॒ परिं गृह्णात्यादि॒त्या वा अ॒स्माल्लो॒कादु॒मुं
ᳪलो॒कमांय॒न्तेंऽमुष्मिंन् ᳪलो॒के व्यंतृष्य॒न्त इ॒मं ᳪलो॒कं पुनंरभ्य॒वेत्या॒
ऽग्निमा॒धाये॒तान् ( ) होमांनजुहवु॒स्त आ॑र्द्ध्नुव॒न्ते सुं॑व॒र्गं ᳪलो॒कमांय॒न्
यः पंरा॒चीनं॑ पुनरा॒धेयांदु॒ग्निमा॒दधी॑त॒ स ए॒तान् होमां॑
जुहुया॒द्यामे॒वाऽऽ*दि॒त्या ऋद्धि॒मार्द्ध्नुं॑व॒न् तामे॒वर्द्ध्नोंति ॥ 16

(सैतं-दे॒वतां॑भिरे॒व-जि॒ह्वा-ए॒तान्-पञ्चंविᳪशतिश्च)(अ4)

तै॰सं॰ 1.5.5.1

उ॒प॒प्र॒यन्तो॑ अद्ध्व॒रं मन्त्रं॑ ᳪवोचेमा॒ग्नये॑ । आ॒रे अ॒स्मे च॑ शृण्व॒ते ॥

अ॒स्य प्र॒त्नामनु॒ द्युतं॑ᳪ शु॒क्रं दु॑दुह्रे॒ अह्र॑यः । पयः॑ सहस्र॒सामृषि॑ ॥

अ॒ग्निर्मू॒र्द्धा दि॒वः क॒कुत्पतिः॑ पृथि॒व्या अ॒यं ।

अ॒पाᳪ रेतां॑ᳪसि जिन्वति ॥

अ॒यमि॒ह प्र॑थ॒मो धा॑यि धा॒तृभि॒र्. होता॒ यजि॑ष्ठो अद्ध्व॒रेष्वीड्यः॑ ।

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

104

यमप्न॑वानो॒ भृग॑वो विरुरु॒चुर्वने॑षु चि॒त्रं ᳪवि॒भुवं॑ ᳪवि॒शेवि॑शे ॥

उ॒भा वा॑मिन्द्राग्नी आहु॒वद्ध्या॑ - [ ] 17

तै॰सं॰ 1.5.5.2

उ॒भा राध॑सः स॒ह मा॑द॒यद्ध्यै॑ ।

उ॒भा दा॒तारा॑वि॒षाᳪ र॑यी॒णामु॒भा वाज॑स्य सा॒तये॑ हुवे वां ॥

अ॒यं ते॒ योनि॑र्. ऋ॒त्वियो॒ यतो॑ जा॒तो अरो॑चथाः ।

तं जा॒नन्न॑ग्न॒ आ रो॒हाथा॑ नो वर्द्धया र॒यिं ॥

अग्न॒ आयूᳪ॑षि पवस॒ आ सु॒वोर्ज॒मिषं॑ च नः ।

आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुना॑ ॥

अग्ने॒ पव॑स्व॒ स्वपा॑ अ॒स्मे वर्चः॑ सु॒वीर्यं॑ ।

दध॒त्पोषं॑ᳪ र॒यिं - [ ] 18

तै॰सं॰ 1.5.5.3

मयि॑ ॥

अग्नें पावक रोचिषां मन्द्रयां देव जिह्वयाँ ।
आ देवान् वंक्षि यक्षिं च ॥
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
105
स नः पावक दीदिवोऽग्नें देवाꣳ इहा ऽऽ*वंह ।
उपं यज्ञꣳ हविश्चं नः ॥
अग्निः शुचिंव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः ।
शुचीं रोचत आहुंतः ॥ उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते ।
तव ज्योतींꣳष्यर्चयः ॥
आयुर्दा अंग्नेऽस्यायुंर्मे- [ ] 19
तै॰सं॰ 1.5.5.4
देहि वर्चोदा अंग्नेऽसि वर्चो मे देहि तनूपा अंग्नेऽसि तनुवं मे
पाह्यग्ने यन्में तनुवां ऊनं तन्म आ पृंण चित्रांवसो स्वस्ति तें
पारमंशीयेन् धांनास्त्वा शतꣳ हिमाँ द्युमन्तः समिंधीमहि वयंस्वन्तो
वयस्कृतं ँयशंस्वन्तो यशस्कृतंꣳ सुवीरांसो अदाँभ्यं ।
अग्नें सपत्नदंभंनं ँवर्.षिंष्ठे अधि नाकें ॥
सं त्वमंग्ने सूर्यंस्य वर्चंसा ( ) ऽगथाः समृषींणाꣳ स्तुतेन
सं प्रियेण धाम्नाँ ।
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
106
त्वमंग्ने सूर्यंवर्चा असि सं मामायुंषा वर्चंसा प्रजयां सृज ॥ 20

(आ॒हु॒वद्ध्यै॒-पोषं॑ र॒यिं-मे॒-वर्चं॑सा-स॒प्त दं॑श च)(अ5)

तै॰सं॰ 1.5.6.1

सं पं॑श्यामि प्र॒जा अ॒हमिडं॑प्रजसो मानु॒वीः । सर्वा॑ भवन्तु नो गृ॒हे ॥

अंभ॒ः स्थाम्भो॑ वो भक्षीय॒ महः॑ स्थ॒ महो॑ वो भक्षीय॒ सहः॑ स्थ॒

सहो॑ वो भक्षी॒योर्ज॒ः स्थोर्जं॑ ᳪवो भक्षीय॒ रेवं॑ती॒ रमं॑द्ध्वम॒स्मिन्

ᳪलो॒कें॑ऽस्मिन् गो॒ष्ठे॑ऽस्मिन् क्षये॒ऽस्मिन् योनां॑वि॒हैव स्ते॒तो माऽपं

गात ब॒ह्वीर्मे भूयास्त - [ ] 21

तै॰सं॰ 1.5.6.2

सꣳहि॒ताऽसिं॑ विश्वरू॒पीरा मो॒र्जा वि॒शा ऽऽ*गौं॑प॒त्येना ऽऽ*रा॒यस्पोषे॑ण

सहस्रपो॒षं ᳪवः॑ पुष्यासं॒ मयि॑ वो॒ रायः॑ श्रयन्तां ॥

उप॑ त्वाऽग्ने दि॒वेदि॑वे॒ दोषा॑वस्तर्द्धि॒या व॒यं । नमो॒ भर॑न्त॒ एम॑सि ॥

राज॑न्तमद्ध्व॒राणां॑ गो॒पामृ॒तस्य॒ दीदि॑विं । वर्द्ध॑मान॒ᳪ स्वे दमे॑ ॥

स नः॑ पि॒तेव॑ सू॒नवेऽग्ने॑ सूपाय॒नो भ॑व । सच॑स्वा नः स्व॒स्तये॑ ॥

अग्ने॒ - [ ] 22

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

107

तै॰सं॰ 1.5.6.3

त्वं नो॒ अन्त॑मः । उ॒त त्रा॒ता शि॒वो भ॑व वरू॒त्थ्यः॑ ॥

तं त्वा॑ शोचिष्ठ दीदिवः । सु॒म्नाय॑ नू॒नमी॑महे॒ सखि॑भ्यः ॥

वसु॑र॒ग्नि र्वसु॑श्रवाः । अच्छा॑ नक्षि द्यु॒मत्त॑मो र॒यिं दाः॑ ॥

ऊ॒र्जा वः॑ पश्याम्यू॒र्जा मां पश्यत रा॒यस्पोषे॑ण वः पश्यामि रा॒यस्पोषे॑ण

मा पश्य॒तेडाः॑ स्थ मधु॒कृतः॑ स्यो॒ना मा ऽऽविंश॒तेरा॒ मदः॑ ।
स॒हस्र॒पो॒षं ᳪवः॑ पुष्यासं॒ - [ ] 23
तै॰सं॰ 1.5.6.4
मयि॑ वो॒ रायः॑ श्रयन्तां ॥
तथ्सं॑वि॒तुर्वरे॑ण्यं॒ भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि । धियो॒ योनः॑ प्रचो॒दया॑त् ॥
सो॒मान॒ᳪ स्वर॑णं कृणु॒हि ब्र॑ह्मणस्पते । क॒क्षीव॑न्तं॒ ᳪय औ॑शि॒जं ॥
क॒दा च॒न स्त॒रीर॑सि॒ नेन्द्र॑ सश्चसि दा॒शुषे॑ ।
उपो॒पेन्नु मघव॒न्भूय॒ इन्नु ते॒ दानं॑ दे॒वस्य॑ पृच्यते ॥
परि॑ त्वाऽग्ने॒ पुरं॑ ᳪव॒यं ᳪविप्रं॑ᳪ सहस्य धीमहि ।
धृ॒षद्वर्णं॑ ( ) दि॒वेदि॑वे भे॒त्तारं॑ भङ्गु॒रावं॑तः ॥
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
108
अग्ने॑ गृहपते सुगृहप॒तिर॒हं त्वया॑ गृ॒हप॑तिना भूयासᳪ सुगृहप॒तिर्मया॒
त्वं गृ॒हप॑तिना भूयाः श॒तᳪ हिमा॒स्तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ तन्त॑वे॒
ज्य्ा॑ोतिष्मतीं॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ ऽमुष्मै॒ ज्योतिष्मतीं ॥ 24
(भू॒या॒स्त॒-स्व॒स्तयेऽग्ने॑-पुष्यासं-धृ॒षद्वर्ण॒-मेका॒न्न त्रि॒ᳪशच्च॑) (अ6)
तै॰सं॰ 1.5.7.1
अय॑ज्ञो॒ वा ए॒ष यो॑ऽसा॒मोप॑प्र॒यन्तो॑ अद्ध्व॒रमित्या॑ह॒ स्तोम॑मे॒वास्मै॑
युन॒क्त्युपेत्या॑ह प्र॒जा वै प॒शव॒ उपे॒मं ᳪलो॒कं प्र॒जामे॒व प॒शूनि॒मं
ᳪलो॒कमुपै॑त्य॒स्य प्र॒त्नामनु॒ द्युत॒मित्या॑ह सुव॒र्गो वै लो॒कः प्र॒त्नः
सु॑व॒र्गमे॒व लो॒कᳪ स॒मारो॑हत्य॒ग्निर्मू॒र्द्धा दि॒वः

क॒कुदित्यां॑ह मू॒र्द्धानं॑- [ ] 25

तै॰सं॰ 1.5.7.2

मे॒वैनं॑ँ समा॒नानां॑ करो॒त्यथो॑ देवलो॒काद॒ेव मं॑नुष्यलो॒के प्रति॑ तिष्ठत्य॒यमि॒ह प्र॑थ॒मो धा॑यि धा॒तृभि॒रित्यां॑ह॒ मुख्यं॑मे॒वैनं॑ करोत्यु॒भा वा॑मिन्द्राग्नी आहु॒वद्ध्या॒ इत्या॒हौजो॒ बलं॑मे॒वाव॑ रुन्धे॒ ऽयं ते॒ योनि॑र् प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

109

ऋ॒त्विय॒ इत्यां॑ह प॒शवो॒ वै र॒यिः प॒शूने॒वाव॑ रुन्धे ष॒ड्भिरुप॑तिष्ठते॒ षड्वा - [ ] 26

तै॰सं॰ 1.5.7.3

ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व प्रति॑ तिष्ठति ष॒ड्भिरुत्त॑राभि॒रुप॑ तिष्ठते॒ द्वाद॑श॒ संप॑द्यन्ते॒ द्वाद॑श॒ मासाः॑ सं॒वथ्स॒रः सम्॒वथ्स॒र एव प्रति॑ तिष्ठति॒ यथा॒ वै पुरु॒षोऽश्वो॒ गौर्जीर्य॑त्ये॒वम॒ग्निराहि॑तो जीर्यति सम्॒वथ्स॒रस्य॑ प॒रस्ता॑दाग्निपावमा॒नीभि॒रुप॑ तिष्ठते पुनर्न॒वमे॒वैनं॑म॒जरं॑ करो॒त्यथो॑ पु॒नात्ये॒वोप॑ तिष्ठते॒ योग॑ एवास्यै॒ष उप॑ तिष्ठते॒ - [ ] 27

तै॰सं॰ 1.5.7.4

दम॑ एवास्यै॒ष उप॑ तिष्ठते या॒च्चैवास्यै॒षोप॑ तिष्ठते॒ यथा॒ पापी॑या॒ञ्छ्रेय॑स आ॒हृत्य॑ नम॒स्यति॑ ता॒दृगे॒व तदा॑ यु॒र्दा अ॑ग्ने॒ऽस्यायु॑र्मे दे॒हीत्यां॑हा*ऽऽयु॒र्दा ह्ये॑ष व॑र्चो॒दा अ॑ग्ने॒ऽसि॒ वर्चो॑ मे दे॒हीत्यां॑ह वर्चो॒दा ह्ये॑ष त॑नू॒पा अ॑ग्ने॒ऽसि त॒नुवं॑ मे पा॒हीत्यां॑ह - [ ] 28

तै॰सं॰ 1.5.7.5

तनूपा ह्येषोऽग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृणेत्याह यन्मे
प्रजायै पशूनामूनं तन्म आ पूरयेति वावैतदाहचित्रावसो स्वस्ति ते

पारमशीयेत्याह रात्रिर्वै चित्रावसुरव्युष्ट्यै वा एतस्यै पुरा
ब्राह्मणा अभैषुर्व्युष्टिमेवाव रुन्ध इन्धानास्त्वा शतꣳ - [ ] 29
तै॰सं॰ 1.5.7.6
हिमा इत्याह शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठत्येषा
वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म वै देवा असुराणाꣳ शततर्.हा꣣
स्तृꣳ हन्ति यदेतया समिधमादधाति वज्रमेवैतच्छंतघ्नीं ᳪयजमानो
भ्रातृव्याय प्र हरति स्तृत्या अछंबट्कारꣳ सं त्वमग्ने सूर्यस्य
वर्चसाऽगथा इत्याहैतत्त्वमसीदमहं ( ) भूयासमिति वावैतदाह त्वमग्ने
सूर्यवर्चा असीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते ॥ 30
(मूर्द्धानꣳ-षड्वा-एष उप तिष्ठते-पाहीत्याह-शत-महꣳ
षोडश च) (अ7)
तै॰सं॰ 1.5.8.1
सं पश्यामि प्रजा अहमित्याह यावन्त एव ग्राम्याः पशवस्तानेवाव
रुन्धेऽम्भः स्थाम्भो वो भक्षीयेत्याहाम्भो ह्येता महः स्थ महो वो

भक्षीयेत्याह महो ह्येताः सहः स्थ सहो वो भक्षीयेत्याह सहो

ह्येंता ऊर्जः स्थोर्जं ँवो भक्षीयेत्या - [ ] 31

तै॰सं॰ 1.5.8.2

होर्जो ह्येंता रेवंती रमंद्ध्वमित्यांह पशवो वै रेवतीः पशूनेवात्मन्
रंमयत इहैव स्तेतो माऽपं गातेत्यांह ध्रुवा एवैना अनंपगाः कुरुत
इष्टकचिद्वा अन्योंऽग्निः पंशुचिदन्यः संᳬहितासिं विश्वरूपीरितिं
वथ्समभि मृंशत्युपैवैनं धत्ते पशुचितंमेनं कुरुते प्र - [ ] 32

तै॰सं॰ 1.5.8.3

वा एषोंऽस्माल्लोकाच्च्यंवते य आंहवनीयंमुप तिष्ठंते गार्.हंपत्यमुपं
तिष्ठते ऽस्मिन्नेव लोके प्रतिं तिष्ठत्यथो गार्.हंपत्यायैव नि ह्नुंते
गायत्रीभिरुपं तिष्ठते तेजो वै गांयत्री तेजं एवात्मन् धत्तेऽथो यद्वेतं
तृचमन्वाह संतंत्यै गार्.हंपत्यं ँवा अनुं द्विपादों वीराः प्र जांयन्ते
य एवं ँविद्वान् द्विपदांभि र्गार्.हंपत्यमुपतिष्ठंत - [ ] 33

तै॰सं॰ 1.5.8.4

आऽस्यं वीरो जांयत ऊर्जा वः पश्यां ँयूर्जा मां पश्यते-त्यांहा
ऽऽशिषंमेवैतामा शांस्ते तथ्संवितुर्वरँण्यमित्यांह प्रसूंत्यै सोमान᳡
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

112

स्वरंणमित्यांह सोमपीथमेवावं रुन्धे कृणुहि ब्रंह्मणस्पत इत्यांह
ब्रह्मवर्चसमेवावं रुन्धेकदा चन स्तरीरसीत्यांह न स्तरीᳬ
रात्रिं ँवसति - [ ] 34

तै॰सं॰ 1.5.8.5

य एवं ᳪवि॒द्वान॒ग्निमु॑प॒तिष्ठ॑ते॒ परिं त्वाऽग्ने॒ पुरं॑ ᳪव॒यमित्या॑ह परि॒धिमे॒वैतं परिं दधा॒त्यस्कं॑न्दा॒याग्नें॑ गृहपत॒ इत्या॑ह यथाय॒जुरे॒वैतच्छ॒तꣳ हिमा॒ इत्या॑ह श॒तं त्वा॑ हेम॒न्तानिं॑न्धिषी॒येति॒ वा वैतदा॑ह पु॒त्रस्य॒ नामं॑ गृह्णात्यन्ना॒दमे॒वैनं॑ करोति॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ तन्तं॑वे॒ ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ब्रूया॒द्यस्यं॑ पु॒त्रोऽजा॑तः॒ स्यात् तेंज॒स्व्येंवास्यं॑ ब्रह्मवर्च॒सी पु॒त्रो जा॑यते॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ ऽमुष्मै॒ ज्योति॑ष्मती॒ ( ) मिति॑ ब्रूया॒द्यस्यं॑ पु॒त्रो जा॒तः स्यात् तेजं॑ ए॒वास्मिं॑न् ब्रह्मवर्च॒सं दं॑धाति ॥ 35

(ऊर्जं॑ ᳪवो भक्षी॒येति॒-प्र-गार्.हं॑पत्यमुप॒तिष्ठ॑ते-वसति॒-ज्योति॑ष्मती॒-मेका॒न्न त्रि॒ꣳशच्च॑) (अ8)

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

113

तै॰सं॰ 1.5.9.1

अ॒ग्नि॒हो॒त्रं जु॑होति॒ यदे॒व किं च॒ यज॑मानस्य॒ स्वं तस्यै॒व तद्रेतः॑ सिञ्चति प्र॒जनं॑ने प्र॒जनं॑न॒ꣳ हि वा अ॒ग्निरथौषं॑धी॒रन्तं॑गता दहति॒ तास्ततो॒ भूय॑सीः॒ प्र जा॑यन्ते॒ यथ्सा॒यं जु॒होति॒ रेत॑ ए॒व तथ्सिं॑ञ्चति॒ प्रैव प्रा॑त॒स्तनें॑न जनयति॒ तद्रेतः॑ सि॒क्तं न त्वष्ट्राऽवि॑कृतं॒ प्रजा॑यते याव॒च्छो वै रेत॑सः सि॒क्तस्य॒ - [ ] 36

तै॰सं॰ 1.5.9.2

त्वष्टां॑ रू॒पाणिं॑ विक॒रोति॑ ताव॒च्छो वै तत्प्र जा॑यत ए॒ष वै दैव्य॒स्त्वष्टा॒ यो यज॑ते ब॒ह्वीभि॒रुप॑ तिष्ठते॒ रेत॑स ए॒व सि॒क्तस्यं॑ बहु॒शो रू॒पाणि॒ वि

कंरोति स प्रैव जांयते श्वःश्वो भूयांन् भवति य एवं
ᳬविद्वानग्निमुंपतिष्ठते ऽहंर्देवानामासीद्-रात्रिरसुंराणां तेऽसुंरा यद्देवानाँ
ᳬवित्तं ᳬवेद्यमासीत्तेनं सह- [ ] 37
तै॰सं॰ 1.5.9.3
रात्रिं प्राऽ*विंशन्ते देवा हीना अंमन्यन्त तेंऽपश्यन्नाग्नेयी रात्रिंराग्नेयाः
पशवं इममेवाग्निᳬ स्तंवाम स नः स्तुतः पशून् पुनंर्दास्यतीति
तेंऽग्निमंस्तुवन्थ्स एंभ्यः स्तुतो रात्रियां अध्यहंरभि पशून्निराँर्जत्ते
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
114
देवाः पशून् वित्त्वा कामांᳬ अकुर्वत य एवं ᳬविद्वानग्निमुंपतिष्ठंते
पशुमान् भंव- [ ] 38
तै॰सं॰ 1.5.9.4
त्यादित्यो वा अस्माल्लोकादमुं ᳬलोकमैथ्सों ऽमुंᳬलोकं गत्वा पुनंरिमं
ᳬलोकमभ्यंद्ध्यायथ् स इमं ᳬलोकमागत्यं मृत्योरंबिभेन्मृत्युसंᳬयुत
इव ह्यंयं ᳬलोकः सोंऽमन्यते-ममेवाग्निᳬ स्तंवानि स मां स्तुतः
सुंवर्गं ᳬलोकं गंमयिष्यतीति सोंऽग्निमंस्तौथ् स एंनᳬ स्तुतः सुंवर्गं
ᳬलोकमंगमयद्य - [ ] 39
तै॰सं॰ 1.5.9.5
एवं ᳬविद्वानग्निमुंपतिष्ठंते सुवर्गमेव लोकमेंति सर्वमायुंरेत्यभि
वा एषोंऽग्नी आ रोंहति य एंनावुपतिष्ठंते यथा खलु वै
श्रेयांनभ्यारूंढः कामयंते तथां करोति नक्तमुपं तिष्ठते न प्रातः

सꣳ हि नक्तं॑ ᳪव्र॒तानि॑ सृ॒ज्यन्ते॑ स॒ह श्रेया॑ᳪश्च॒ पापी॑याᳪ श्चासाते॒

ज्योति॒र्वा अ॒ग्निस्तमो॒ रात्रि॒र्य - [ ] 40

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

115

तै॰सं॰ 1.5.9.6

न्नक्त॑मुप॒तिष्ठ॑ते॒ ज्योति॑षै॒व तम॑स्तर-त्युप॒स्थेयो॒ऽग्नी(3) र्नोप॒स्थेया(3)

इत्या॑हुर्मनु॒ष्या॑येन्न्वै योऽह॑रहरा॒हृत्याऽथै॑नं॒ ᳪयाच॑ति॒ स इन्न्वै

तमुपा॑र्च्छ॒त्यथ॒ को दे॒वानह॑रहर्याचिष्य॒तीति॒ तस्मा॒न्नोप॒स्थेयो ऽथो॒

खल्वा॑हुरा॒शिषे॒ वै कं ᳪयज॑मानो यजत॒ इत्ये॒षा खलु॒ वा - [ ] 41

तै॰सं॰ 1.5.9.7

आहि॑ताग्नेरा॒शी र्यद॒ग्निमु॑प॒तिष्ठ॑ते॒ तस्मा॑दुप॒स्थे यः॑ प्र॒जाप॑तिः

प॒शून॑सृजत॒ ते सृ॒ष्टा अ॑होरा॒त्रे प्राऽ*वि॑श॒न्
ताञ्छन्दो॑भि॒रन्व॑विन्द॒द्यच्छन्दो॑भिरुप॒तिष्ठ॑ते॒ स्वमे॒व तदन्वि॑च्छति॒ न तत्र॑
जा॒म्य॑स्ती-त्या॑हु॒र्यो

ऽह॑रहरुप॒ तिष्ठ॑त॒ इति॒ यो वा अ॒ग्निं प्र॒त्यङ्ङु॑प॒ तिष्ठ॑ते॒ प्रत्ये॑नमोषति॒ यः

परा॒ङ् विष्व॑ङ् प्र॒जया॑ प॒शुभि॑ ( ) रेति॒ कवा॑तिर्यङ्ङि॒वोप॑ तिष्ठेत॒ नैनं॑

प्र॒त्योष॑ति॒ न विष्व॑ङ् प्र॒जया॑ प॒शुभि॑रेति ॥ 42

(सि॒क्तस्य॑-स॒ह-भ॑वति॒-यो-यत्-खलु॒ वै-प॒शुभि॒-स्त्रयो॑दश च)

(अ9)

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

116

तै॰सं॰ 1.5.10.1

मम॒ नाम॑ प्रथ॒मं जा॑तवेदः पि॒ता मा॒ता च॑ दधतु॒र्यदग्रे॑ ।

तत्त्वं बि॑भृहि॒ पुन॒रा मदैतो॒स्तवा॒हं नाम॑ बिभराण्यग्ने ॥

मम॒ नाम॒ तव॑ च जातवेदो॒ वास॑सी इव वि॒वसा॑नौ॒ ये चरा॑वः ।

आयु॑षे॒ त्वं जी॒वसे॑ व॒यं ᳪयं॑थाय॒थं ᳪवि परि॑ दधावहै॒ पुन॒स्ते ॥

नमो॒ऽग्नये ऽप्र॑तिविद्धाय॒ नमोऽना॑धृष्टाय॒ नमः॑ स॒म्राजे॑ ।

अषा॑ढो - [ ] 43

तै॰सं॰ 1.5.10.2

अ॒ग्निर्बृ॒हद्व॑या विश्व॒जिथ्सह॑न्त्यः॒ श्रेष्ठो॑ गन्ध॒र्वः ॥

त्वत्पि॑तारो अग्ने दे॒वास्त्वा-मा॑हुतय॒स्त्व-द्वि॑वाचनाः ।

सं मामायु॑षा॒ सं गौ॑प॒त्येन॒ सुहि॑ते मा धाः ॥

अ॒यम॒ग्निः श्रेष्ठ॑तमो॒ ऽयं भग॑वत्तमो॒ ऽयᳪ सह॑स्र॒सात॑मः ।

अ॒स्मा अ॑स्तु सु॒वीर्यं॑ ॥

मनो॒ ज्योति॑र्जुषता॒माज्यं॒ ᳪविच्छि॑न्नं ᳪय॒ज्ञᳪ समि॒मं द॑धातु ।

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

117

या इ॒ष्टा उ॒षसो॑ नि॒म्रुचं॑श्च॒ ताः सं द॑धामि ह॒विषा॑ घृ॒तेन॑ ॥

पय॑स्वती॒रोष॑धयः॒ - [ ] 44

तै॰सं॰ 1.5.10.3

पय॑स्वद्वी॒रुधां॒ पयः॑ ।

अ॒पां पय॑सो॒ यत्पय॒स्तेन॒ मामि॑न्द्र॒ सᳪ सृ॑ज ॥

अग्नेँ व्रतपते व्र॒तं चंरिष्यामि॒ तच्छंकेयं॒ तन्मेँ राद्ध्यतां ॥
अ॒ग्निꣳ होतांरमि॒ह तꣳ हुंवे दे॒वान् य॒ज्ञियांनि॒ह यान् हवांमहे ॥
आ यंन्तु दे॒वाः सुंमन॒स्यमांना वि॒यन्तुं दे॒वा ह॒विषों मे अ॒स्य ॥
कस्त्वां युनक्ति॒ स त्वां युनक्तु॒ यानिं घ॒र्मे
क॒पालाँन्युपचि॒न्वन्तिं-[ ] 45
तै॰सं॰ 1.5.10.4
वे॒धसः॑ ।
पू॒ष्णस्तान्यपिं व्र॒त इंन्द्रवा॒यू वि मुंञ्चतां ॥
अभिंन्नो घ॒र्मो जी॒रदांनु॒र्यत॒ आत्त॒स्तदंग॒न् पुनः॑ ।
इ॒द्ध्मो वेदिः॑ परि॒धयंश्च॒ सर्वे य॒ज्ञस्याऽऽयु॒रनु॒ सं चंरन्ति ॥
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
118
त्रयंस्त्रिꣳ श॒त्तन्तंवो॒ ये विंतत्रि॒रे य इ॒मं ँय॒ज्ञꣳ स्व॒धया॒ ददंन्ते॒
तेषाँ छि॒न्नं प्रत्ये॒तद्दंधामि॒ स्वाहां घ॒र्मो दे॒वाꣳ अप्येंतु ॥ 46
(अषांढ॒-ओषंधय-उपचि॒न्वन्ति॒-पञ्चंचत्वारिꣳशच्च) (अ10)
तै॰सं॰ 1.5.11.1
वै॒श्वा॒न॒रो नं ऊ॒त्याऽऽ प्र यांतु परा॒वतः॑ । अ॒ग्निरु॒क्थेन॒ वाहंसा ॥
ऋ॒तावांनं ँवैश्वान॒रमृ॒तस्य॒ ज्योतिंष॒स्पतिँ । अजंस्रं घ॒र्ममींमहे ॥
वै॒श्वा॒न॒रस्यं दु॒ꣳसनाँभ्यो बृ॒हदरिंणा॒देकः॑ स्वप॒स्यंया क॒विः ।
उ॒भा पि॒तरां म॒हयंन्नजायता॒ग्नि र्द्यावांपृथि॒वी भूरिंरेतसा ॥
पृ॒ष्टो दि॒वि पृ॒ष्टो अ॒ग्निः पृंथि॒व्यां पृ॒ष्टो विश्वा॒ ओषंधी॒रा विंवेश ।

वै॒श्वा॒न॒रः सहं॑सा पृ॒ष्टो अ॒ग्निः सनो॒ दिवा॒ स - [ ] 47

तै॰सं॰ 1.5.11.2

रि॒षः पां॑तु॒ नक्तँ॑ ॥

जा॒तो यदग्ने॒ भुव॑ना॒ व्यख्यः॑ प॒शुं न गो॒पा इर्यः॒ परि॑ज्मा ।

वैश्वा॑नर॒ ब्रह्म॑णे विन्द गा॒तुं ᳪयू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥

त्वम॑ग्ने शो॒चिषा॒ शोशु॑चान॒ आ रोद॑सी अपृणा॒ जाय॑मानः ।

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

119

त्वं दे॒वाᳬ अ॒भिश॑स्तेरमुञ्चो॒ वैश्वा॑नर जातवेदो महि॒त्वा ॥

अ॒स्माक॑मग्ने म॒घव॑त्सु धार॒यानां॑मि क्ष॒त्रम॒जरं॑ᳬ सु॒वीर्यं॑ ।

व॒यं ज॑येम श॒तिनं॑ᳬ सह॒स्रिणं॒ ᳪवैश्वा॑नर॒ - [ ] 48

तै॰सं॰ 1.5.11.3

वाज॑मग्ने॒ तवो॒तिभिः॑ ॥

वै॒श्वा॒न॒रस्य॑ सुम॒तौ स्या॑म॒ राजा॒ हिक॑ं॒ भुव॑नानामभि॒श्रीः ।

इ॒तो जा॒तो विश्व॑मि॒दं ᳪवि च॑ष्टे वैश्वान॒रो य॑तते॒ सूर्ये॑ण ॥

अव॑ ते॒ हेडो॑ वरुण॒ नमो॑भि॒रव॑ य॒ज्ञेभि॑रीमहे ह॒विर्भिः॑ ।

क्षय॑न्न॒स्मभ्य॑मसुर प्रचेतो॒ राज॒न्नेनां॑ᳬसि शिश्रथः कृ॒तानि॑ ॥

उदु॑त्त॒मं ᳪव॑रुण॒ पाश॑म॒स्मदवा॑ऽध॒मं ᳪवि म॑द्ध्य॒मᳬ श्र॑थाय ।

अथा॑ व॒यमा॑दित्य - [ ] 49

तै॰सं॰ 1.5.11.4

व्र॒ते तवाऽना॑गसो॒ अदि॑तये स्याम ॥

द॒धि॒क्राव्ण्णो॑ अकारिषं जि॒ष्णोरश्व॑स्य वा॒जिनः॑ ॥
सु॒र॒भिनो॒ मुखा॑ कर॒त् प्रण॒ आयूं॑ᳬषि तारिषत् ॥
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः
120
आ द॑धि॒क्राः शव॑सा॒ पञ्च॑ कृ॒ष्टीः सूर्य॑ इव॒ ज्योति॑षा॒ऽपस्त॑तान ।
स॒ह॒स्र॒साः श॑त॒सा वा॒ज्यर्वा॑ पृ॒णक्तु॒ मद्ध्वा॒ समि॒मा वचां॑ᳬसि ॥
अ॒ग्निर्मू॒र्धा>1
, भुवः॑>2
।
मरु॑ताे॒ यद्ध॑ वो दि॒वः सु॑म्ना॒ यन्तो॒ हवा॑महे ।
आ तू न॒ - [ ] 50
तै॰सं॰ 1.5.11.5
उप॑ गन्तन ॥
या वः॒ शर्म॑ शशमा॒नाय॒ सन्ति॑ त्रि॒धातू॑नि दा॒शुषे॑ यच्छ॒ताधि॑ ।
अ॒स्मभ्यं॒ तानि॑ मरुतो॒ वि य॑न्त र॒यिं नो॑ धत्त वृषणः सु॒वीर॑ँ ॥
अदि॑तिर्न उरुष्य॒त्वदि॑तिः॒ शर्म॑ यच्छतु । अदि॑तिः पा॒त्वᳬ हंसः ॥
म॒हीमू॒षु मा॒तरं॑ᳬ सुव्र॒तानां॑मृ॒तस्य॒ पत्नी॒मव॑से हुवेम ।
तु॒वि॒क्ष॒त्राम॒जर॑न्तीमुरू॒चीᳬ सु॒शर्मा॑ण॒मदि॑तिᳬ सु॒प्रणी॑तिं ॥
सु॒त्रामा॑णं पृथि॒वीं द्याम॑ने॒हस॑ᳬ सु॒शर्मा॑ण॒( ) मदि॑तिᳬ सु॒प्रणी॑तिं ।
दैवी॒ नाव॑ᳬ स्वरि॒त्रामना॑गस॒मस्र॑वन्ती॒मा रु॑हेमा स्व॒स्तये॑ ॥
प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

121

इ॒माꣳ सु नाव॒माऽरु॑हꣳ श॒तारि॑त्राꣳ श॒तस्फ्यां॑ ।

अच्छि॑द्रां पारयि॒ष्णुं ॥ 51

(दिवा॒ स-स॑ह॒स्रिणं॒ ᳪवैश्वा॑नराऽऽ-दित्य॒- तू नो॑-ऽने॒हस॑ꣳ सु॒शर्मा॑ण॒

- मेका॒न्न विꣳश॒तिश्च॑)(अ11)

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 व्ब् 11 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(दे॒वा॒सु॒राः-परा॒-भूमि॒-र्भूमि॑-रुपप्र॒यन्तः॒-सं प॑श्या॒-म्ययं॑ज्ञः॒सं प॑श्या-म्यग्निहो॒त्रं-मम॒ नाम॑-वैश्वान॒र-एका॑दश) ।

ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :-

(दे॒वा॒सु॒राः-क्रु॒द्धः-सं प॑श्यामि॒-सं प॑श्यामि॒-नक्त॒-मुप॑गन्त॒-

नैक॑पञ्चा॒शत्)

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् ऊत्झ्ळ्ण् ठय्ग्ल्फग्प् :-

(दे॒वा॒सु॒राः-पा॑रयि॒ष्णुं)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे- पञ्चमः प्रश्नः

122

1.5.1 अफ्फ्ज्स्व्य्ज् इब्य् 1.5

1.5.11.4 अ॒ग्निर्मू॒र्धा >

1

अ॒ग्निर्मू॒र्धा दि॒वः क॒कुत् पतिः॑ पृथि॒व्या अ॒यं ।

अ॒पाꣳ रेतां॑ꣳसि जिन्वति । (फद 4-4-4-1)

1.5.11.4 भुवः॑ >

2

भुवो॑ य॒ज्ञस्य॒ रजं॑सश्च ने॒ता यत्रां॑ नि॒युद्भिः॒ सचं॑से शि॒वाभिः॑ ।

दि॒वि मू॒र्धानं॑ दधिषे सुव॒र्.षा जि॒ह्वामंग्ने चकृषे हव्य॒वाह॑ं ।

(फद 4-4-4-4)

==========

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

123

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ह॒रिः॒ ओं

1.6 प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः याजमानकाण्डं

तै॰सं॰ 1.6.1.1

सं त्वां॑ सिञ्चामि॒ यजु॑षा प्र॒जामायु॒र्द्धनं॑ च ।

बृह॒स्पतिं॑ प्रसूतो॒ यज॑मान इ॒ह मा रि॑षत् ॥

आज्यं॑मसि स॒त्यमं॑सि स॒त्यस्याद्ध्यं॑क्षमसि ह॒विरं॑सि वैश्वान॒रं

ᳬवैं॑श्वदे॒वमुत्पू॑त-शुष्मꣳ स॒त्यौजाः॒ सहो॑ऽसि॒

सहं॑मानमसि॒ सह॒स्वारां॑ती॒ः सहं॑स्वारातीय॒तः सहं॑स्व॒ पृत॑ना॒ः सहं॑स्व पृतन्य॒तः । स॒हस्र॑वीर्यमसि॒ तन्मां॑ जि॒न्वाज्य॒स्याज्य॑मसि स॒त्यस्यं॑ स॒त्यम॑सि स॒त्यायुं॑ -[ ] 1

तै॰सं॰ 1.6.1.2

रसि स॒त्यशु॑ष्ममसि स॒त्येनं॑ त्वा॒ऽभि घा॑रयामि॒ तस्यं॑ ते भक्षीय पञ्चा॒नां त्वा॒ वाता॑नां ᳪय॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामिपञ्चा॒नां त्वर्तू॒नां ᳪय॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामिपञ्चा॒नां त्वां॑ दि॒शां ᳪय॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामि

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

124

पञ्चा॒नां त्वां॑ पञ्चज॒नानाँ॑ ᳪय॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामिच॒रोस्त्वा॒ पञ्चं॑बिलस्य य॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामि॒ब्रह्म॑णस्त्वा॒ तेज॑से य॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामि क्ष॒त्रस्य॒ त्वौज॑से य॒न्त्रायं॑ - [ ] 2

तै॰सं॰ 1.6.1.3

ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामि वि॒शे त्वां॑ य॒न्त्रायं॑ ध॒र्त्रायं॑ गृह्णामिसु॒वीर्यायं॑ त्वा गृह्णामि सुप्रजा॒स्त्वायं॑ त्वा गृह्णामिरा॒यस्पोषा॑य त्वा गृह्णामि ब्रह्मवर्च॒सायं॑ त्वा गृह्णामि॒भूर॒स्माकं॑ ᳪ ह॒विर्दे॒वानां॑-मा॒शिषो॒ यज॑मानस्य दे॒वानाँ॑ त्वा दे॒वताँ॑भ्यो गृह्णामि॒ कामा॑य त्वा गृह्णामि ॥ 3

(स॒त्यायु॒-रोज॑से य॒न्त्राय॒-त्रयं॑स्त्रिᳪशच्च) (अ1)

तै॰सं॰ 1.6.2.1

ध्रु॒वोंऽसि ध्रु॒वोंऽह ᳪ संजा॒तेषु॑ भूयासं॒ धीर॒श्चेत्तां॑ वसु॒विदु॒ग्रोँऽस्यु॒ग्रोंऽह ᳪ संजा॒तेषु॑ भूयासमु॒ग्रश्चेत्तां॑

वसु॒विद॑भि॒-भूर॑स्यभि॒भूर॒हꣳ स॑जा॒तेषु॑ भूयास-मभि॒भूश्चेत्ता॑
वसु॒विद्यु॒नज्मि॑ त्वा॒ ब्रह्म॑णा॒ दैव्ये॑न ह॒व्याया॒स्मै वोढ॒वे जा॑तवेदः ॥
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
125
इन्धा॑नास्त्वा सुप्र॒जसः॑ सु॒वीरा॒ ज्योग्जी॑वेम बलि॒हृतो॑ व॒यं ते॑ ॥
यन्मे॑ अग्ने अ॒स्य य॒ज्ञस्य॒ रिष्या॒ - [ ] 4
तै॰सं॰ 1.6.2.2
द्यद्वा॒ स्कन्दा॒-दाज्य॑स्यो॒त वि॑ष्णो ।
तेन॑ हन्मि स॒पत्नं॑ दुर्मरा॒युमैनं॑ दधामि॒ निर्.ऋ॑त्या उ॒पस्थे॑ ।
भूर्भुव॒स्सुव॒रुच्छु॑ष्मो अग्ने॒ यज॑मानायैधि॒ निशु॑ष्मो अभि॒दास॑ते ।
अग्ने॒ देवे॑द्ध॒ मन्वि॑द्ध॒ मन्द्र॑जि॒ह्वा-म॑र्त्यस्य ते
होतर्मू॒र्द्धन्ना जि॑घर्मि रा॒यस्पोषा॑य सुप्रजा॒स्त्वाय॑ सु॒वीर्या॑य॒मनो॑ऽसि
प्राजाप॒त्यं मन॑सा मा भू॒तेना *वि॑श॒ वाग॑स्यै॒न्द्री
स॑पत्न॒क्षय॑णी - [ ] 5
तै॰सं॰ 1.6.2.3
वा॒चा मे॑न्द्रि॒येणा *वि॑श वस॒न्तमृ॑तू॒नां प्री॑णामि॒ स मा॑ प्री॒तः प्री॑णातु
ग्री॒ष्ममृ॑तू॒नां प्री॑णामि॒ स मा॑ प्री॒तः प्री॑णातु व॒र्.षा ऋ॑तू॒नां प्री॑णामि॒ ता
मा॑ प्री॒ताः प्री॑णन्तु श॒रद॑मृतू॒नां प्री॑णामि॒ सा मा॑ प्री॒ता प्री॑णातु
हेमन्त -शिशि॒रावृ॑तू॒नां प्री॑णामि॒ तौ मा॑ प्री॒तौ प्री॑णीताम॒ग्नीषोम॑योर॒हं
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
126

दे॑वय॒ज्यया॒ चक्षु॑ष्मान् भूयासम॒ग्नेर॒हं दे॑वय॒ज्ययाँ॑न्ना॒दो
भू॑यासं॒ - [ ] 6
तै॰सं॰ 1.6.2.4
दब्धि॑र॒स्यद॑ब्धो भूयासम॒मुं द॑भेयम॒ग्नीषोम॑योर॒हं
दे॑वय॒ज्ययां॑ वृत्र॒हा भू॑यासमिन्द्राग्नि॒योर॒हं
दे॑वय॒ज्ययेँ॑न्द्रिया॒व्य॑न्ना॒दो भू॑यास॒मिन्द्र॑स्या॒ऽहं
दे॑वय॒ज्ययेँ॑न्द्रिया॒वी भू॑यासं मह॒ेन्द्रस्या॒ऽहं
दे॑वय॒ज्ययां॑ जे॒मानं॑ मही॒मानं॑ गमेयम॒ग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॒ऽहं
दे॑वय॒ज्ययाऽऽयु॑ष्मान् य॒ज्ञेनं॑ प्रति॒ष्ठां ग॑मेयं ॥ 7
(रिष्याँ॑थ्-सपत्न॒क्षय॑ण्य-न्ना॒दो भू॑यास॒ꣳ-षट्त्रिं॑ꣳशच्च) (अ2)
तै॰सं॰ 1.6.3.1
अ॒ग्निर्मा॒ दुरि॑ष्टात् पातु सवि॒ताऽघशं॑ꣳ सा॒द्यो मेऽन्ति॑ं दू॒रेंऽराती॒यति॒
तमे॒तेनं जेष॒ꣳ सुरू॑पवर्.षवर्ण॒ एही॒मान् भ॒द्रान् दुर्या॑ꣳ अ॒भ्येहि॒
मामनु॑व्रता॒ न्यु॑ं शी॒र्.षाणि॑ं मृद्व॒मिड॒ एह्यदि॑त॒ एहि॒ सर॑स्व॒त्येहि॒
रन्ति॑रसि॒ रम॑तिरसि सू॒नर्यसि॒ जुष्टे॒ जुष्टिँ तेऽशी॒योप॑हूत उपह॒वं-[ ] 8
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
127
तै॰सं॰ 1.6.3.2
तेंऽशीय॒ सा में स॒त्याऽऽशीर॒स्य य॒ज्ञस्य॑ भूया॒दरे॑ंडता॒ मन॑सा॒
तच्छ॑केयं ᳪय॒ज्ञो दिवं॑ꣳ रोहतु य॒ज्ञो दिवं॑ गच्छतु॒ यो दे॑व॒यानः॒
पन्था॒स्तेनं य॒ज्ञो दे॒वाꣳ अप्ये॑त्व॒स्मास्विन्द्रं॑ इन्द्रि॒यं द॑धात्व॒स्मात्रायं॑

उ॒त य॒ज्ञाः संचन्ताम॒स्मासु॑ सन्त्वा॒शिषः॒ सा नः॑ प्रि॒या सु॒प्रतू॑र्तिर्म॒घोनी॒
जुष्टि॑रसि जु॒षस्वं नो॒ जुष्टां नो - [ ] 9
तै॰सं॰ 1.6.3.3
ऽसि॒ जुष्टिं॑ ते गमेयं॒ मनो॒ ज्योतिं॑ र्जुषता॒माज्यं॒ ᳬविच्छि॑न्नं ᳬय॒ज्ञꣳ
समि॒मं दं॑धातु । बृह॒स्पतिं॑-स्तनुतामि॒मन्नो॒ विश्वे॑ दे॒वा इ॒ह मा॑दयन्तां ।
ब्रद्ध्न॒ पिन्व॑स्व॒ दद॑तो मे॒ मा क्षा॑यि कुर्व॒तो मे॒ मोप॑
दसत् प्र॒जाप॑ते-र्भा॒गोऽस्यूर्जस्वा॒न् पय॑स्वान् प्राणापा॒नौ में पाहि
समानव्या॒नौ में पाह्युदानव्या॒नौ में पा॒ह्यक्षि॑तो॒ऽस्यक्षि॑त्यै
त्वा॒ ( ) मा मे॑ क्षेष्ठा अ॒मुत्रा॒मुष्मि॑न् ᳬलो॒के ॥ 10
(उ॒प॒ह॒वं-जुष्टा॑नस्-त्वा॒ षट्च॑) (अ3)
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
128
तै॰सं॰ 1.6.4.1
ब॒र्.हिषो॒ऽहं दे॑वय॒ज्ययाँ॑ प्र॒जावाँ॑न् भूयासं॒ नरा॒शꣳ संस्या॒हं
दे॑वय॒ज्ययां पशु॒मान् भू॑यासम॒ग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॒ऽहं दे॑वय॒ज्ययाऽऽयु॑ष्मान्
य॒ज्ञेनं प्रति॒ष्ठां ग॑मेयम॒ग्नेर॒ह-मुज्जि॑ति॒-मनूज्जे॑ष॒ꣳ सोम॑स्या॒हमुज्जि॑ति॒-
मनूज्जे॑षम॒ग्नेर॒ह-मुज्जि॑ति॒-मनूज्जे॑षम॒ग्नीषोमयोर॒ह-मुज्जि॑ति॒-मनूज्जे॑ष-
मिन्द्राग्नि॒योर॒ह-मुज्जि॑ति॒ मनूज्जे॑ष॒-
मिन्द्र॑स्या॒ह - [ ] 11
तै॰सं॰ 1.6.4.2
मुज्जि॑ति॒मनूज्जे॑षं मह॒ेन्द्रस्या॒ह मुज्जि॑ति॒-मनूज्जे॑षम॒ग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॒ऽह

मुञ्जिंति-मनूज्जेंषं ᳪवाजंस्य मा प्रसवेनोंद्भाभेणोदंग्रभीत् ।
अथां सपत्नाᳪ इन्द्रों मे निग्राभेणाधंराᳪ अकः ॥
उद्भाभं चं निग्राभं च ब्रह्मं देवा अंवीवृधन् ।
अथां सपत्नां-निन्द्राग्नी में विषूचीनान्-व्यंस्यतां ॥
एमा अंग्मन्नाशिषो दोहंकामा इन्द्रंवन्तो - [ ] 12
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
129
तै॰सं॰ 1.6.4.3
वनामहे धुक्षीमहिं प्रजामिषं ॥
रोहिंतेन त्वाऽग्निर्देवतां गमयतु हरिंभ्यां त्वेन्द्रों देवतां गमयत्वेतंशेन
त्वा सूर्यो देवतां गमयतु वि तें मुञ्चामि रशना वि रश्मीन् वि योक्त्रा
यानिं परिचर्तंनानि धत्तादस्मासु द्रविंणं ᳪयच्चं भद्रं प्रणों
ब्रूताद्-भागधान् देवतांसु ॥
विष्णोः शम्ᳪयोरहं देंवयज्ययां यज्ञेनं प्रतिष्ठां गंमेयᳪ सोमंस्याहं
देंवयज्ययां - [ ] 13
तै॰सं॰ 1.6.4.4
सुरेता रेतों धिषीय त्वष्टुंरहं देंवयज्ययां पशूनाᳪ रूपं पुंषेयं
देवानां पत्नीरग्नि र्गृहपंति र्यज्ञस्यं मिथुनं तयोंरहं देंवयज्ययां
मिथुनेन प्रभूंयासं ᳪवेदोंऽसि वित्तिंरसि विदेय कर्मांऽसि करुणंमसि
क्रियासंᳪ सनिरंसि सनिताऽसिं सनेयं घृतवंन्तं कुलायिनंᳪ

रा॒यस्पोषं॑ꣳ सह॒स्रिणं॑ ᳪवे॒दो द॑दातु वा॒जिनं॑ ॥ 14 (इन्द्र॑स्या॒हमिन्द्र॑वन्तः॒-सोम॑स्या॒हं दे॑वय॒ज्यया॒-चतु॑श्चत्वारिꣳशच्च)(अ4)

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

130

तै॰सं॰ 1.6.5.1

आ प्या॑यतां ध्रु॒वा घृ॒तेन॑ य॒ज्ञं ᳪय॑ज्ञ॒ प्रति॑ देव॒यद्भ्यः॑ ।

सू॒र्याया॒ ऊधोऽदि॑त्या उ॒पस्थ॑ उ॒रुधा॑रा पृथि॒वी य॒ज्ञे अ॒स्मिन् ॥

प्र॒जाप॑ते र्वि॒भान्नाम॑ लो॒कस्तस्मि॑ꣳस्त्वा दधामि स॒ह यज॑मानेन॒

सद॑सि॒ सन्मे॑ भूयाः॒ सर्व॑मसि॒ सर्वं॑ मे भूयाः पू॒र्णम॑सि पू॒र्णं मे॑

भूया॒ अक्षि॑तमसि॒ मा मे॑ क्षेष्ठाः॒ प्राच्यां॑ दि॒शि दे॒वा ऋ॒त्विजो॑

मार्जयन्तां॒ दक्षि॑णायां - [ ] 15

तै॰सं॰ 1.6.5.2

दि॒शि मासाः॑ पि॒तरो॑ मार्जयन्तां प्र॒तीच्यां॑ दि॒शि गृ॒हाः प॒शवो॑

मार्जयन्ता॒मुदी॑च्यां दि॒श्याप॒ ओष॑धयो॒ वन॒स्पत॑यो मार्जयन्तामू॒र्द्ध्वायां॑

दि॒शि य॒ज्ञः सं॑ᳪवथ्स॒रो य॒ज्ञप॑ति र्मार्जयन्तां॒ ᳪविष्णोः॒

क्रमो॑ऽस्यभिमाति॒हा गा॑य॒त्रेण॒ छन्द॑सा पृथि॒वीमनु॒ वि क्र॑मे॒ निर्भ॑क्तः॒

स यं द्वि॒ष्मो विष्णोः॒ क्रमो॑ऽस्यभिशस्ति॒हा त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑सा॒ऽन्तरि॑क्ष॒मनु॒

वि क्र॑मे॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॒ष्मो विष्णोः॒ क्रमो॑ऽस्यरातीय॒तो ह॒न्ता

जाग॑तेन॒ छन्द॑सा॒ दिव॒मनु॒ वि क्र॑मे॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॒ष्मो विष्णोः॒

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

131

क्रमोंऽसि शत्रूय॒तो ह॒न्ताऽऽनुं॑ष्टुभेन॒ छन्दं॑सा॒ दिशोऽनु॒ वि क्र॑मे॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॒ष्मः ॥ 16

(दक्षि॑णाया - म॒न्तरि॑क्ष॒मनु॒ वि क्र॑मे॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॒ष्मो विष्णो॒- रेका॒न्न त्रि॒ꣳशच्च॑) (अ5)

तै॰सं॰ 1.6.6.1

अग॑न्म॒ सुवः॒ सुव॑रगन्म सं॒दृशं॑स्ते॒ मा छि॑थ्सि॒ यत्ते॒ तप॒स्तस्मै॑ ते॒ माऽऽ वृ॑क्षि सु॒भूर॑सि॒ श्रेष्ठो॑ रश्मी॒नामा॑युर्द्धा अ॒स्यायु॑र्मे धेहि वर्चो॒धा अ॑सि॒ वर्चो॒ मयि॑ धेही॒दम॒हम॒मुं भ्रातृ॑व्यमा॒भ्यो दि॒ग्भ्योऽस्यै दि॒वोऽस्मादु॒न्तरि॑क्षादु॒स्यै पृ॑थि॒व्या अ॒स्मादु॒न्नाद्या॒न्निर्भ॑जामि॒ निर्भ॑क्तः॒ स यं द्वि॒ष्मः ॥ 17

तै॰सं॰ 1.6.6.2

सं ज्योति॑षाऽभूवमै॒न्द्री-मा॒वृत॑म॒न्वाव॑र्ते॒ सम॒हं प्र॒जया॒ सं मया॑ प्र॒जा सम॒हꣳ रा॒यस्पोषे॑ण॒ सं मया॑ रा॒यस्पोषः॒ समि॑द्धो अग्ने मे दीदिहि समे॒द्धा ते॑ अग्ने दीद्यासं॒ ᳬवसु॑मान् य॒ज्ञो वसी॑यान् भूयास॒मग्न॒

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

132

आयू॑ꣳषि पवस॒ आ सु॒वोर्ज॒मिषं॑ च नः ।

आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुना॑ ॥ अग्ने॒ पव॑स्व॒ स्वपा॑ अ॒स्मे वर्चः॑ सु॒वीर्यं॑ । 18

तै॰सं॰ 1.6.6.3

दध॒त्पोषं॑ꣳ र॒यिं मयि॑ ।

अग्ने॑ गृहपते सुगृहप॒तिर॒हं त्वया॑ गृ॒हप॑तिना भूयासꣳ सुगृहप॒तिर्मया॒

त्वं गृ॒हप॑तिना भूयाः श॒तꣳ हिमा॒स्तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ तन्त॑वे॒
ज्योति॑ष्मतीं॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ऽमुष्मै॒ ज्योति॑ष्मतीं॒ कस्त्वा॑ युनक्ति॒ स
त्वा॒ विमु॑ञ्च॒त्वग्नेँ॑ व्रतपते व्र॒तम॑चारिषं॒ तद॑शकं॒ तन्मे॑ऽराधि य॒ज्ञो
ब॑भूव॒ स आ -[ ] 19
तै॰सं॰ 1.6.6.4
ब॑भूव॒ स प्रज॑ज्ञे॒ स वा॑वृधे ।
स दे॒वाना॒मधि॑पति र्बभूव॒ सो अ॒स्माꣳ अधि॑पतीन् करोतु व॒यꣳ
स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णां ॥
गोमा॑ꣳ अ॒ग्नेऽवि॑माꣳ अ॒श्वी य॒ज्ञो नृ॒वथ्स॑खा॒ सद॒मिद॑प्रमृ॒ष्यः ।
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्न:
133
इडा॑वाꣳ एषो अ॑सुर प्र॒जावाँ॑न् दी॒र्घो र॒यिः पृ॑थुबु॒द्ध्नः स॒भावान्॑ ॥ 20
(द्वि॒ष्मः-सु॒वीर्य॒ꣳ-स आ-पञ्च॑त्रिꣳशच्च) (अ6)
तै॰सं॰ 1.6.7.1
यथा॒ वै सं॑मृतसो॒मा एवं ᳪवा एते सं॑मृतय॒ज्ञा यद्द॑र्.शपूर्णमा॒सौ
कस्य॒ वाऽहं दे॒वा य॒ज्ञमा॒गच्छ॑न्ति॒ कस्य॑ वा॒ न ब॑हू॒नां
ᳪयज॑मानानां॒ ᳪयो वै दे॒वताः॒ पूर्वः॑ परिगृ॒ह्णाति॒ स ए॑नाः॒ श्वो
भू॒ते य॑जत ए॒तद्वै दे॒वाना॑मा॒यत॑नं॒ ᳪयदा॑हव॒नीयो॑ऽन्त॒राऽग्नी
प॑शू॒नां गार्.ह॑पत्यो मनु॒ष्या॑णा-मन्वाहार्य॒पच॑नः
पितॄ॒णाम॒ग्निं गृ॑ह्णाति॒ स्व ए॒वाय॑त॑ने दे॒वताः॒ परिं - [ ] 21
तै॰सं॰ 1.6.7.2

गृह्णाति॒ ताः श्वो भू॒ते यंजते व्र॒तेन॒ वै मेद्ध्यो॒ऽग्नि र्व्र॒तपंति ब्राह्म॒णो व्रंत॒भृद्-व्र॒तमुं॒पै॒ष्यन् ब्रूंया॒दग्नें व्रतपते व्र॒तं चंरिष्या॒मीत्य॒ग्निर्वै दे॒वानाँ ᳪव्र॒तपंति॒-स्तस्मां एव प्रंति॒प्रोच्यं व्र॒तमा लंभते ब॒र्.हिषां पू॒र्णमांसे व्र॒तमुपैंति व॒थ्सैरंमावा॒स्यां-यामे॒तद्ध्येंतयों-रा॒यतंनमुप॒स्तीर्यः॒ पूर्वंश्चा॒ग्निरपंर॒श्चेत्यांहु र्मनु॒ष्यां - [ ] 22

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

134

तै॰सं॰ 1.6.7.3

इन्न्वा उपंस्तीर्ण-मि॒च्छन्ति॒ किमुं दे॒वा येषां॒ नवांवसान॒-मुपाँस्मि॒ञ्छ्वो य॒क्ष्यमांणे दे॒वतां वसन्ति॒ य ए॒वं ᳪवि॒द्वान॒ग्निमुंपस्तृ॒णाति॒ यजंमानेन ग्रा॒म्याश्चं प॒शवोंऽव॒रुद्ध्यां आर॒ण्याश्चेत्यांहु॒ र्यद्ग्रा॒म्यानुंप॒ वसंति॒ तेनं ग्रा॒म्यानवं रुन्धे॒ यदांर॒ण्यस्या॒श्नाति॒ तेनांर॒ण्यान् यदनाँश्वानुप॒वसेँत् पितृदेव॒त्यः॒ स्यादार॒ण्यस्याँ-श्नातीन्द्रि॒यं - [ ] 23

तै॰सं॰ 1.6.7.4

ᳪवा आंर॒ण्यमिंन्द्रि॒यमे॒वाऽऽत्मं धंत्ते॒ यदनाँश्वानुप॒वसे॒त् क्षोधुंकः स्या॒द्यदंश्नी॒याद्रु॒द्रोंऽस्य प॒शून॒भि मंन्येता॒ऽपोंऽश्नाति॒ तन्नेवांशि॒तं नेवाऽनंशितं॒ न क्षोधुंको॒ भवंति॒ नास्यं रु॒द्रः प॒शून॒भि मंन्यते॒ वज्रो॒ वै य॒ज्ञः क्षुत्खलु॒ वै मंनु॒ष्यंस्य॒ भ्रातृंव्यो॒ यदनाँ ऽश्वानुप॒वसंति॒ वज्रेंणै॒व सा॒क्षात् ( ) क्षुधं॒ भ्रातृंव्यꣳ हन्ति ॥ 24

(परिं-मनु॒ष्यां-इन्द्रि॒यꣳ-सा॒क्षात्-त्रीणिं च) (अ7)

तै॰सं॰ 1.6.8.1

यो वै श्र॒द्धामनां॑रभ्य य॒ज्ञेन॒ यजं॑ते॒ नास्ये॒ष्टाय॒ श्रद्दं॑ धते॒ऽपः प्रणं॑यति
श्र॒द्धा वा आपः॑ श्र॒द्धामे॒वाऽऽरभ्यं य॒ज्ञेनं॑ यजत उ॒भयैँ॑ऽस्य देवमनु॒ष्या
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
135
इ॒ष्टाय॒ श्रद्दं॑धते॒ तदां॑हु॒रति॒ वा एता वर्त्रँ॑ नेद॒न्त्यति॒ वाचं॒ मनो॒ वावैता
नातिं नेद॒न्तीति॒ मनं॑सा॒ प्रणं॑यतीं॒यं ᳬवै मनो॒ - [ ] 25
तै॰सं॰ 1.6.8.2
ऽनयै॒वैनाः॒ प्रणं॑य॒त्य-स्कं॑न्नहवि र्भवति॒ य एवं ᳬवेदं॑
यज्ञायु॒धानि॒ सं भ॑रति य॒ज्ञो वै यं॑ज्ञायु॒धानिं॑ य॒ज्ञमे॒व तथ्सं भ॑रति॒
यदेकं॑मेकᳬ सं॒भरेँ॑त्-पितृदेव॒त्यां॑नि स्यु॒र्यथ् स॒ह सर्वा॑णि मानु॒षाणि॒
द्वेद्वे॒ संभ॑रति याज्यानुवा॒क्यं॑योरे॒व रू॒पं कं॑रो॒त्यथो॑ मिथु॒नमे॒वयो वै दशं॑
यज्ञायु॒धानि॒ वेदं॑ मुख॒तोँ॑ऽस्य य॒ज्ञः कं॑ल्पते॒ स्फ्यः - [ ] 26
तै॰सं॰ 1.6.8.3
चं कु॒पालां॑नि चाग्निहोत्र॒हवं॑णी च॒ शूर्पँ॑ च कृष्णाजि॒नं च॒ शम्यां॑
चो॒लूखं॑लं च॒ मुसं॑लं च दृ॒षच्चोपं॑ला चै॒तानि॒ वै दशं॑
यज्ञायु॒धानि॒ य एवं ᳬवेदं॑ मुख॒तोँ॑ऽस्य य॒ज्ञः कं॑ल्पते॒ यो वै दे॒वेभ्यः॑
प्रति॒प्रोच्यं॑ य॒ज्ञेन॒ यजं॑ते जु॒षन्तेँ॑ऽस्य दे॒वा ह॒व्यᳬ ह॒वि र्निरु॒प्यमां॑णम॒भि
मं॑न्त्रयेता॒ऽग्निᳬ होतां॑रमि॒ह तᳬ हु॑व॒ इति॑-[ ] 27
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
136
तै॰सं॰ 1.6.8.4

दे॒वेभ्यं एव प्रंति॒प्रोच्यं य॒ज्ञेनं यजते जु॒षन्तेंऽस्य दे॒वा ह॒व्यमे॒ष
वै य॒ज्ञस्य॒ ग्रहों गृही॒त्वैव य॒ज्ञेनं यजते॒ तदुंदि॒त्वा वाचं ᳪयच्छति
य॒ज्ञस्य॒ धृत्या॒ अथो॒ मनंसा॒ वै प्र॒जापंति र्य॒ज्ञमंतनुत॒ मनंसै॒व तद्य॒ज्ञं
तंनुते॒ रक्षंसा॒-मनंन्ववचाराय॒ यो वै य॒ज्ञं ᳪयोग॒ आगंते यु॒नक्तिं यु॒ङ्क्ते
युंञ्जा॒नेषु॒ कस्त्वां युनक्ति॒ स त्वां युन॒क्त्वि ( ) त्यांह प्र॒जापंति॒र्वै कः
प्र॒जापंतिनै॒वैनं ᳪयुनक्ति यु॒ङ्क्ते युंञ्जा॒नेषुं ॥ 28
(वैम॒नः-स्फ्य-इतिं-युन॒क्त्वे-कांदश च) (अ8)
तै॰सं॰ 1.6.9.1
प्र॒जापंति र्य॒ज्ञा-नंसृजताग्निहो॒त्रं चाँग्निष्टो॒मं चं पौर्णमा॒सीं चो॒क्थ्यं
चामावा॒स्यां॑ चातिरा॒त्रं च॒ तानुदंमिमीत॒ यावंदग्निहो॒त्र-मासी॒त्
तावांनग्निष्टो॒मो यावंती पौर्णमा॒सी तावांनु॒क्थ्यों यावंत्यमावा॒स्यां
तावांनतिरा॒त्रो य एवं ᳪवि॒द्वानंग्निहो॒त्रं जु॒होति॒ यावंदग्निष्टो॒मेनोंपा॒प्नोति॒
ताव॒दुपाँऽऽप्नोति॒ य एवं ᳪवि॒द्वान् पौँर्णमा॒सीं ᳪयजंते॒
यावंदु॒क्थ्येंनोपा॒प्नोति॒ - [ ] 29
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
137
तै॰सं॰ 1.6.9.2
ताव॒दुपाँऽऽप्नोति॒ य एवं ᳪवि॒द्वानंमावा॒स्यां॑ ᳪयजंते॒
यावंदतिरा॒त्रेणोंपा॒प्नोति॒ ताव॒दुपाँऽऽप्नोति परमे॒ष्ठिनो॒ वा एष य॒ज्ञोऽग्रं
आसी॒त् तेन॒ स पंर॒मां काष्ठांम गच्छ॒त् तेनं प्र॒जापंतिं नि॒रवांसाययत्
तेनं प्र॒जापंतिः पर॒मां काष्ठांमगच्छ॒त् तेनेन्द्रं॑ नि॒रवांसाययत्॒ तेनेन्द्रः॑

परमां काष्ठांमगच्छत् तेनाऽग्नीषोमौं निरवांसाययत् तेनाग्नीषोमौं
परमां काष्ठांमगच्छतां ᳪय - [ ] 30
तै॰सं॰ 1.6.9.3
एवं ᳪविद्वान् दर्.शपूर्णमासौ यजंते परमामेव काष्ठाँ गच्छति यो वै
प्रजांतेन यज्ञेन यजंते प्रप्रजयां पशुभिं र्मिथुनै र्जायंते द्वादंश मासाः
संᳪवथ्सरो द्वादंश द्वन्द्वानिं दर्.शपूर्णमासयोस्तानिं संपाद्यानीत्यांहुर्वथ्सं
चोंपावसृजत्युखां चाधिं श्रयत्यवं च हन्तिं दृषदौं च समाहन्त्यधिं च
वपंते कपालांनि चोपं दधाति पुरोडाशं- [ ] 31
तै॰सं॰ 1.6.9.4
चा ऽधिश्रयत्याज्यं च स्तंबयजुश्च हरंत्यभि चं गृह्णाति वेदिं च परि
गृह्णाति पत्नीँ च संनंह्यति प्रोक्षंणीश्चा ऽऽसादयत्याज्यं चैतानि वै
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
138
द्वादंश द्वन्द्वानिं दर्.शपूर्णमासयोस्तानि य एवᳪ संपाद्य यजंते
प्रजांतेनैव यज्ञेनं यजते प्र प्रजयां पशुभिं र्मिथुनै र्जायंते ॥ 32
(उक्थ्येंनोपाप्रोत्यं-गच्छतां ᳪयः- पुंरोडाशं-चत्वारिᳪशच्चं)(अ9)
तै॰सं॰ 1.6.10.1
ध्रुवोंऽसि ध्रुवोंऽहᳪ संजातेषुं भूयासमित्यांह ध्रुवानेवैनांन् कुरुत
उग्रोंऽस्युग्रोंऽहᳪ संजातेषुं भूयासमित्याहा प्रंतिवादिन एवैनांन्
कुरुते-ऽभिभूरंस्यभिभूरहᳪ संजातेषुं भूयासमित्यांह य एवैनं
प्रत्युत्पिपींते तमुपांस्यते युनज्मिं त्वा ब्रह्मंणा दैव्येनेत्यांहैष वा

अ॒ग्नेर्योग॒स्तेनै॒ - [ ] 33

तै॰सं॰ 1.6.10.2

वैनं॑ ᳪयुनक्ति य॒ज्ञस्य॒ वै समृ॑द्धेन दे॒वाः सु॑व॒र्गं ᳪलो॒कमा॑यन् य॒ज्ञस्य॒ व्यृ॑द्धे॒नासु॑रा॒न् परा॑ भावय॒न् यन्मे॑ अग्ने अ॒स्य य॒ज्ञस्य॒ रिष्या॒दित्या॑ह य॒ज्ञस्यै॒व तथ्समृ॑द्धेन॒ यज॑मानः सुव॒र्गं ᳪलो॒कमे॑ति य॒ज्ञस्य॒ व्यृ॑द्धेन॒ भ्रातृ॑व्या॒न् परा॑ भावयत्यग्निहो॒त्र-मे॒ताभि॒ र्व्याहृ॑तीभि॒रुप॑ सादयेद्यज्ञमु॒खं ᳪवा अ॑ग्निहो॒त्रं ब्रह्मै॒ता व्याहृ॑तयो यज्ञमु॒ख ए॒व ब्रह्म॑ - [ ] 34

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

139

तै॰सं॰ 1.6.10.3

कुरुते संᳪवथ्स॒रे प॒र्यागं॑त ए॒ताभि॑रे॒वोप॑ सादये॒द्-ब्रह्म॑णै॒वोभ॒यतः॑ संᳪवथ्स॒रं परि॑ गृह्णाति दर्.शपूर्णमा॒सौ चा॑तुर्मा॒स्यान् या॒लभ॑मान ए॒ताभि॒र्व्याहृ॑तीभि र्ह॒वी१ᳪष्यासा॑दयेद्यज्ञमु॒खं ᳪवै दर्.शपूर्णमा॒सौ चा॑तुर्मा॒स्यानि॒ ब्रह्मै॒ता व्याहृ॑तयो यज्ञमु॒ख ए॒व ब्रह्म॑ कुरुते संᳪवथ्स॒रे प॒र्यागं॑त ए॒ताभि॑रे॒वासा॑दये॒द् ब्रह्म॑णै॒वोभ॒यतः॑ संᳪवथ्स॒रं परि॑गृह्णाति॒ यद्वै य॒ज्ञस्य॒ साम्नां॑ क्रि॒यते॑ रा॒ष्ट्रं - [ ] 35

तै॰सं॰ 1.6.10.4

ᳪय॒ज्ञस्या॒-*शीर्ग॑च्छति॒ यदृ॒चा विशं॑ ᳪय॒ज्ञस्या॒*शीर्ग॑च्छ॒त्यथ॑ ब्राह्म॒णोऽना॒शीर्के॑ण य॒ज्ञेन॑ यजते सामिधे॒नीर॑नुव॒क्ष्यन्ने॒ता व्याहृ॑तीः पु॒रस्ता॑द्दद्ध्या॒द् ब्रह्मै॒व प्र॑ति॒पदं॑ कुरुते॒ तथां॑ ब्राह्म॒णः साशी॑र्के॑ण य॒ज्ञेन॑ यजते॒ यं का॒मयें॑त॒ यज॑मानं॒ भ्रातृ॑व्यमस्य य॒ज्ञस्या॒*शीर्ग॑च्छे॒दिति॒ तस्यै॒

ता व्याहृतीः पुरोनुवा॒क्यांयां दद्ध्याद् भ्रातृव्यदेव॒त्यां वै पुंरोनुवा॒क्यां भ्रातृंव्यमे॒वास्यं य॒ज्ञस्या॒ - [ ] 36

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

140

तै॰सं॰ 1.6.10.5

ऽऽशीर्गंच्छति॒ यान् का॒मयेंत॒ यजंमानान्थ् स॒मावंत्येनान् य॒ज्ञस्या॒ ऽऽशीर्गंच्छे॒दिति॒ तेषांमे॒ता व्याहृंतीः पुरोऽनुवा॒क्यांया अर्द्धर्च एकां॑ दद्ध्याद्या॒ज्यांयै पु॒रस्ता॒देकां॑ ᳪया॒ज्यांया अर्द्धर्च एकां॒ तथैंनान्थ् स॒मावंती य॒ज्ञस्या॒ ऽऽशीर्गंच्छति॒ यथा॒ वै प॒र्जन्यः॒ सुवृंष्टिं ᳪवर्.षंत्ये॒वं ᳪय॒ज्ञो यजंमानाय वर्.षति॒ स्थलंयोदु॒कं पंरिगृ॒ह्णन्त्या॒शिषां य॒ज्ञं ᳪयजंमानः॒ परिंगृह्णाति॒मनोंऽसि प्राजाप॒त्यं - [ ] 37

तै॰सं॰ 1.6.10.6

मनंसा मा भू॒तेना ऽऽवि॒शेत्यांह॒ मनो॒ वै प्रांजाप॒त्यं प्रांजाप॒त्यो य॒ज्ञो मनं ए॒व य॒ज्ञमा॒त्मन् धंत्ते॒ वागंस्यै॒न्द्री संपत्ल॒क्षयंणी वा॒चा मेंन्द्रि॒येणाऽऽवि॒शेत्यांहै॒न्द्री वै वाग्वाचं-मे॒वैन्द्री-मा॒त्मन् धंत्ते ॥ 38

(तेनै॒-व ब्रह्मं- रा॒ष्ट्र-मे॒वास्यं य॒ज्ञस्यं-प्राजाप॒त्यꣳ-षट्त्रिंꣳशच्च)

(अ10)

तै॰सं॰ 1.6.11.1

यो वै संप्तद॒शं प्र॒जापंतिं ᳪय॒ज्ञम॒न्वायंत्तं॒ ᳪवेद॒ प्रतिं य॒ज्ञेनं तिष्ठति॒ न य॒ज्ञाद् भ्रंꣳशत॒ आ श्रांव॒येति॒ चतुंरक्षर॒मस्तु॒ श्रौष॒डिति॒ चतुंरक्षरं॒

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

141

ᳪयजेति॒ द्व्य॑क्षरं॒ ᳪये यजा॑मह॒ इति॒ पञ्चा॑क्षरं द्व्यक्ष॒रो व॑षट्का॒र
ए॒ष वै स॑प्तद॒शः प्र॒जाप॑ति र्य॒ज्ञम॒न्वाय॑त्तो॒ य ए॒वं ᳪवेद॒ प्रति॑ य॒ज्ञेन॑
तिष्ठति॒ न य॒ज्ञाद् भ्र॑ꣳशते॒ यो वै य॒ज्ञस्य॒ प्राय॑णं प्रति॒ष्ठा- [ ] 39

तै॰सं॰ 1.6.11.2

मु॒दय॑नं॒ ᳪवेद॒ प्रति॑ष्ठिते॒नारि॑ष्टेन य॒ज्ञेन॑ स॒ᳪस्थां ग॑च्छ॒त्या
श्रा॑व॒यास्तु॒ श्रौष॒ड्यज॒ ये यजा॑महे वषट्का॒र ए॒तद्वै य॒ज्ञस्य॒ प्राय॑णमे॒षा
प्र॑ति॒ष्ठैतदु॒दय॑नं॒ ᳪय ए॒वं ᳪवेद॒ प्रति॑ष्ठिते॒नाऽरि॑ष्टेन य॒ज्ञेन॑
स॒ᳪस्थां ग॑च्छति॒ यो वै सू॒नृता॑यै॒ दोहं॒ ᳪवेद॑ दु॒ह ए॒वैनां॑ ᳪय॒ज्ञो
वै सू॒नृता ऽऽश्रा॑व॒येत्यैवैना॑-मह्व॒दस्तु॒ - [ ] 40

तै॰सं॰ 1.6.11.3

श्रौष॒डित्यु॒पावा॑स्रा॒ग्यजेत्युद॑नैषी॒द्ये यजा॑मह॒ इत्युपा॑ऽसदद्वषट्का॒रेण॑
दोग्ध्ये॒ष वै सू॒नृता॑यै॒ दोहो॒ य ए॒वं ᳪवेद॑ दु॒ह ए॒वैनां॑ दे॒वा वै स॒त्रमा॑सत॒
तेषां॒ दिशो॑ऽदस्य॒न्त ए॒तामा॒र्द्रां प॒ङ्क्तिम॑पश्य॒न्ना श्रा॑व॒येति॑
पुरोवा॒त-म॑जनय॒न्नस्तु॒ श्रौष॒डित्य॒भ्रꣳ सम॑प्लावय॒न्॒.
यजेति॑ वि॒द्युत॑ - [ ] 41

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

142

तै॰सं॰ 1.6.11.4

मजनय॒न्. ये यजा॑मह॒ इति॒ प्राव॑र्.षयन्न॒भ्य॑स्तनयन् वषट्का॒रेण॒ ततो॒ वै
तेभ्यो॒ दिशः॒ प्राप्या॑यन्त॒ य ए॒वं ᳪवेद॒ प्रास्मै॒ दिशः॑ प्यायन्ते प्र॒जाप॑तिं

त्वो॒ वेद॑ प्र॒जाप॑तिस्त्वं ᳪवेद॒ यं प्र॒जाप॑ति॒र्वेद॒ स पुण्यो॑ भवत्ये॒ष वै
छं॑न्द॒स्यः॑ प्र॒जाप॑ति॒रा श्रा॑व॒याऽस्तु॒ श्रौष॒ड्यज॒ ये यजा॑महे वषट्का॒रो
य ए॒वं ᳪवेद॒ पुण्यो॑ भवति वस॒न्त - [ ] 42
तै॰सं॰ 1.6.11.5
मृतू॒नां प्रीं॑णा॒मीत्या॑ह॒र्तवो॒ वै प्र॑या॒जा ऋ॒तूने॒व प्रीं॑णाति॒ तेंऽस्मै प्री॒ता
य॑थापू॒र्वं क॑ल्पन्ते॒ कल्प॑न्तेऽस्मा ऋ॒तवो॒ य ए॒वं ᳪवेदा॒ग्नीषोमं॑योर॒हं
दे॑वय॒ज्यया॒ चक्षु॑ष्मान् भूयास॒मित्या॑हा॒ग्नीषोमा॑भ्यां॒ वै य॒ज्ञश्चक्षु॑ष्मा॒न्ताभ्यां॑मे॒व
चक्षु॑रा॒त्मन् ध॑त्ते॒ ऽग्नेर॒हं दे॑वय॒ज्ययाँ॑न्ना॒दो
भू॑यास॒मित्या॑हा॒ग्नि वै॑ दे॒वाना॑मन्ना॒दस्ते नै॒ वा - [ ] 43
तै॰सं॰ 1.6.11.6
ऽन्नाद्य॑मा॒त्मन् ध॑त्ते॒ दब्धि॑र॒स्यद॑ब्धो भूयासम॒मुं द॑भेय॒मित्या॑है॒तया॒
वै दब्ध्यां॑ दे॒वा असु॑रानदभ्नुव॒न्तयै॒व भ्रातृ॑व्यं दभ्नोत्य॒ग्नीषोमं॑योर॒हं
दे॑वय॒ज्ययां॑ वृत्र॒हा भू॑यास॒मित्या॑हा॒ऽग्नीषोमा॑भ्यां॒ ᳪवा इन्द्रो॑
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
143
वृ॒त्रम॑ह॒न्ताभ्यां॑मे॒व भ्रातृ॑व्यᳪ स्तृणुत इन्द्राग्नि॒योर॒हं
दे॑वय॒ज्ययेंन्द्रिया॒व्यं॑न्ना॒दो भू॑यास॒मित्या॑हेन्द्रिया॒व्येंवान्ना॒दो
भ॑व॒तीन्द्र॑स्या॒ - [ ] 44
तै॰सं॰ 1.6.11.7
ऽहं दे॑वय॒ज्ययेंन्द्रिया॒वी भू॑यास॒मित्या॑हेन्द्रिया॒व्येंव भ॑वति
मह॒ेन्द्रस्या॒ऽहं दे॑वय॒ज्ययां॑ जे॒मानं॑ मह॒िमानं॑ गमेय॒मित्या॑ह

जे॒मान॑मे॒व म॑हि॒मानं॑ गच्छत्य॒ग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॒ऽहं दे॑वय॒ज्ययाऽऽयु॑ष्मान्
य॒ज्ञेन॑ प्रति॒ष्ठां ग॑मेय॒मित्या॒हायु॑रे॒वात्मन् ध॑त्ते॒ प्रति॑ य॒ज्ञेन॑-तिष्ठति ॥ 45
(प्र॒ति॒ष्ठा-म॑ह्व॒दस्तु॑-वि॒द्युतं॑-ँवस॒न्तं-तेनै॒वे-न्द्र॑स्या॒-ष्टात्रिं॑ꣳशच्च)
(अ11)
तै॰सं॰ 1.6.12.1
इन्द्रं॑ ँवो वि॒श्वत॒स्परि॒ हवा॑महे॒ जने॑भ्यः । अ॒स्माक॑मस्तु॒ केव॑लः ॥
इन्द्रं॒ नरो॑ ने॒मधि॑ता हवन्ते॒ यत्पार्या॑ यु॒नज॑ते॒ धिय॒स्ताः ।
शूरो॒ नृषा॑ता॒ शव॑सश्चका॒न आ गोम॑ति व्र॒जे भ॑जा॒ त्वन्नः॑ ॥
इ॒न्द्रि॒याणि॑ शतक्रतो॒ या ते॒ जने॑षु प॒ञ्चसु॑ । इन्द्र॒ तानि॑ त॒ आ वृ॑णे ॥
प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः
144
अनु॑ ते दायि म॒ह इ॑न्द्रि॒याय॑ स॒त्रा ते॒ विश्व॒मनु॑ वृत्र॒हत्ये॑ ।
अनु॑-[ ] 46
तै॰सं॰ 1.6.12.2
क्ष॒त्रमनु॒ सहो॑ यज॒त्रेन्द्र॑ दे॒वेभि॒रनु॑ ते नृ॒षह्ये॑ ॥
आयस्मि॑न् थ्स॒प्तवा॑स॒वा स्तिष्ठ॑न्ति स्वा॒रुहो॑ यथा ।
ऋषि॑र्.ह दीर्घ॒श्रुत्त॑म॒ इन्द्र॑स्य घ॒र्मो अति॑थिः ॥
आ॒मासु॑ प॒क्वमैर॑य॒ आ सूर्य॑ꣳ रोहयो दि॒वि ।
घ॒र्मं न सामं॑ तपता सुवृ॒क्तिभि॒-र्जुष्टं॒ गिर्व॑णसे॒ गिरः॑ ॥
इन्द्र॒मिद् गा॒थिनो॑ बृ॒हदिन्द्र॑ म॒र्केभि॑ र॒र्किणः॑ । इन्द्रं॒ ँवाणी॑रनूषत ॥
गाय॑न्ति त्वा गाय॒त्रिणो - [ ] 47

तै॰सं॰ 1.6.12.3

ऽर्चं॑त्य॒र्क म॒र्किणः॑ ।

ब्र॒ह्माणं॑स्त्वा शतक्रत॒-वुद्व॒ꣳ शमि॑व येमिरे ॥

अ॒ꣳहो॒मुचे॒ प्र भ॑रेमा मनी॒षा मो॑षिष्ठ॒-दाव्ने॑ सुम॒तिं गृ॑णा॒नाः ।

इ॒दमि॑न्द्र॒ प्रति॑ ह॒व्यं गृ॑भाय स॒त्याः स॑न्तु॒ यज॑मानस्य॒ कामाः॑ ॥

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

145

वि॒वेष॒ यन्मां॑ धि॒षणां॑ ज॒जान॒ स्तवै॑ पु॒रा पार्या॒दिन्द्र॒ मह्नः॑ ।

अ॒ꣳहं॑सो॒ यत्रं॑ पी॒पर॒द्यथा॑ नो ना॒वेव॒ यान्तं॑ मु॒भये॑ हवन्ते ॥

प्र स॒म्राजं॑ प्रथ॒म मं॑द्ध्व॒राणां॑ - [ ] 48

तै॰सं॰ 1.6.12.4

मꣳ हो॒मुचं॑ ँवृष॒भं ँय॒ज्ञियां॑नां ।

अ॒पां नपा॑तमश्विना॒ हय॑न्त म॒स्मिन्न॑र इन्द्रि॒यं ध॑त्त॒मोजः॑ ॥

वि नं॑ इन्द्र॒ मृधो॑ जहि नी॒ चा य॑च्छ पृतन्य॒तः ।

अ॒ध॒स्प॒दं तमीं॑ कृधि॒ यो अ॒स्माꣳ अ॑भि॒दासं॑ति ॥

इन्द्रं॑ क्ष॒त्रम॒भि वा॒ममोजो ऽजा॑यथा वृषभ चर्.षणी॒नां ।

अपा॑नुदो॒ जन॑ममित्र॒ यन्तं॑ मु॒रुं दे॒वेभ्यो॑ अकृणोरु लो॒कं ॥

मृ॒गो न भी॒मः कु॑च॒रो गि॑रि॒ष्ठाः प॑रा॒वत॒ - [ ] 49

तै॰सं॰ 1.6.12.5

आ ज॑गामा॒ पर॑स्याः ।

सृ॒कꣳ स॒ꣳशाय॑ प॒विमि॑न्द्र ति॒ग्मं ँवि शत्रू॑न् ताढि॒ विमृधो॑ नुदस्व ॥

वि शत्रू॒न्. वि मृधो॑ नुद॒ विवृ॒त्रस्य॒ हनू॑ रुज ।

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

146

वि म॒न्युमि॑न्द्र भामि॒तो॑ ऽमित्र॑स्याऽभि॒ दास॑तः ॥

त्रा॒तार॒मिन्द्र॑ मवि॒तार॒ मिन्द्र॒ꣳ हवे॑ हवे सु॒हव॒ꣳ शूर॒मिन्द्रं॑ ।

हु॒वे नु श॒क्रं पु॑रुहू॒तमिन्द्र॑ꣳ स्व॒स्ति नो॑ म॒घवा॑ धा॒त्विन्द्रः॑ ॥

मा ते॑ अ॒स्याꣳ - [ ] 50

तै॰सं॰ 1.6.12.6

स॑हसाव॒न् परि॑ष्टा व॒घाय॑ भूम हरिवः परा॒दै ।

त्राय॑स्व नो ऽवृ॒केभि॒-र्वरू॑थै॒ स्तव॑ प्रि॒यासः॑ सू॒रिषु॑ स्याम ॥

अन॑वस्ते॒ रथ॒मश्वा॑य तक्ष॒न्-त्वष्टा॒ वज्रं॑ पुरुहूत द्यु॒मन्तं॑ ।

ब्र॒ह्माण॒ इन्द्रं॑ म॒हय॑न्तो अ॒र्कैरव॑र्द्धय॒न्नह॑ये॒ हन्त॒ वा उ॑ ॥

वृष्णे॒ यत् ते॒ वृष॑णो अ॒र्कमर्चा॒निन्द्र॒ ग्रावा॑णो॒ अदि॑तिः स॒जोषाः॑ ।

अ॒न॒श्वासो॒ ये प॒वयो॑ऽर॒था इन्द्रे॑षिता अ॒भ्यव॑र्त्तंत॒ दस्यून्॑ ॥ 51

(वृ॒त्र॒हत्येऽनु॑-गाय॒त्रिणो॑-ऽध्व॒राणां॑-परा॒वतो॒-ऽस्याम॒ष्टाच॑त्वारिꣳशच्च) (अ12)

प्रथमकाण्डे - षष्ठः प्रश्नः

147

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 ळ्ब् 12 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(संत्वा॑ सिञ्चामि-ध्रु॒वो॑-ऽस्य॒ग्निर्मा॑-ब॒र्.हिषो॒ऽह-मा प्या॑यता॒-मग॑न्म॒

-यथा॒ वै-यो वै श्र॒द्धां- प्र॒जाप॑ति॒र्यज्ञान्-ध्रु॒वो॑सीत्या॑ह॒-यो वै

स॑प्तद॒श-मिन्द्रं॑ ꣳवो॒-द्वाद॑श ।)

ऍब्य्श्गत् ष्त्ळ्ण् ल्ळग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :-

(संत्वा॑-ब॒र्.हिषो॒ऽहं-ँयथा॒ वा-ए॒वं ँवि॒द्वा-ञ्छ्रौष॑ट्थ्-साहसाव॒-

न्नेक॑पञ्चा॒शत् ।)

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् दत्स्ळ्ण् ठय्ग्ल्फग्प्:-

(संत्वा॑-सिञ्चामि॒ दस्यून्॑ ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

षष्ठः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

148

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ ह॒रिः॒ ओं

1.7 प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः याजमान-ब्राह्मणं

तै°सं° 1.7.1.1

पा॒क॒य॒ज्ञं ँवा अन्वाहि॑ताग्नेः प॒शव॒ उप॑ तिष्ठन्त॒ इडा॒ खलु॒ वै

पा॑कय॒ज्ञः सैषाऽन्त॒रा प्र॑याजानूया॒जान् यज॑मानस्य लो॒केऽव॑हिता॒

तामा॑ह्रि॒यमा॑णाम॒भि म॑न्त्रयेत॒ सुरू॑पवर्.षवर्ण॒ एहीति॑ प॒शवो॒ वा इडा॑

प॒शूने॒वोप॑ ह्वयते य॒ज्ञं ँवै दे॒वा अदु॑ह्रन् य॒ज्ञोऽसु॑राꣳ अदुह॒त् तेऽसु॑रा

य॒ज्ञदु॑ग्धाः॒ परा॑ऽभव॒न्. यो वै य॒ज्ञस्य॒ दोहं॑ ᳪवि॒द्वान् - [ ] 1

तै॰सं॰ 1.7.1.2

यज॒तेऽप्य॒न्यं ᳪयजं॑मानं दुहे॒ सा मे॑ स॒त्याऽऽशीर॒स्य य॒ज्ञस्यं॑ भूया॒दित्यां॑है॒ष वै य॒ज्ञस्य॒ दोह॒स्तेनै॒वैनं॑ दुहे॒ प्रत्ता॒ वै गौर्दुं॑हे॒ प्रत्तेडा॒ यजं॑मानाय दुह ए॒ते वा इडां॑यै॒ स्तना॒ इडोपं॑हू॒तेतिं॑ वा॒युर्व॒थ्सो यर्.हि॒ होतेडां॑मुप॒ह्वयें॑त॒ तर्.हि॒ यजं॑मानो॒ होतां॑र॒मीक्ष॑माणो वा॒युं मनं॑साद्ध्यायेन् - [ ] 2

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

149

तै॰सं॰ 1.7.1.3

मा॒त्रे व॒थ्समु॒पाव॑सृजति॒ सर्वे॑ण॒ वै य॒ज्ञेनं॑ दे॒वाः सु॑व॒र्गं ᳪलो॒कमा॑यन् पाकय॒ज्ञेन॒ मनु॑रश्राम्य॒थ्सेडा॒ मनु॑मु॒पाव॑र्तत॒ तां दे॑वासु॒रा व्य॑ह्वयन्त प्र॒तीचीं॑ दे॒वाः परा॑ची॒मसु॑राः॒ सा दे॒वानु॒पाव॑र्तत प॒शवो॒ वै तद् दे॒वान॑वृणत प॒शवोऽसु॑रानजहु॒र्यं का॒मयें॑ता प॒शुः स्या॒दिति॒ परा॑चीं॒ तस्येडा॒मुप॑ ह्वयेतापा॒शुरे॒व भ॑वति॒ यं - [ ] 3

तै॰सं॰ 1.7.1.4

का॒मयें॑त पशु॒मान्थ् स्या॒दितिं॑ प्र॒तीचीं॒ तस्येडा॒मुप॑ह्वयेत पशु॒मानै॒व भ॑वति ब्रह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ स त्वा इडा॒मुप॑ ह्वयेत॒ य इडा॑मुप॒-हूया॒त्मान॒-मिडा॑यामुप॒-ह्वये॒तेति॒ सा नः॑ प्रि॒या सु॒प्रतू॑र्ति-र्म॒घोनीत्या॒-हेडा॑मे॒वोप॒हूया॒ऽऽत्मान॒मिडा॑या॒मुप॑ह्वयते॒ व्य॑स्तमिव॒ वा ए॒तद्य॒ज्ञस्य॒ यदिडां॑

सा॒मि प्रा॒श्नन्ति - [ ] 4

तै॰सं॰ 1.7.1.5

सा॒मि मार्ँजयन्त ए॒तत् प्रति॒ वा असु॑राणां ᳪय॒ज्ञो व्यं॑च्छिद्यत॒

ब्रह्म॑णा दे॒वाः समं॑दधु॒ र्बृह॒स्पतिं-स्तनुतामि॒मं न॒ इत्या॑ह॒

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

150

ब्रह्म॒ वै दे॒वानां॒ बृह॒स्पति॒ र्ब्रह्म॑णै॒व य॒ज्ञꣳ सं द॑धाति॒ विच्छि॑न्नं

ᳪय॒ज्ञꣳ समि॒मं द॑धा॒त्वित्या॑ह॒ संत॑त्यै॒ विश्वे॑ दे॒वा इ॒ह मा॑दयन्ता॒मित्या॑ह

सं॒तत्यै॒व य॒ज्ञं दे॒वेभ्योऽनु॑ दिशति॒ यां ᳪवै - [ ] 5

तै॰सं॰ 1.7.1.6

य॒ज्ञे दक्षि॑णां॒ ददा॑ति॒ तामं॑स्य प॒शवोऽनु॒ सं क्रा॑मन्ति॒ स ए॒ष

ई॑जा॒नोऽप॒शुर्भावु॑को॒ यज॑मानेन॒ खलु॒ वै तत्का॒र्य॑-मित्या॑हु॒ र्यथा॑

देव॒त्रा द॒त्तं कु॑र्वी॒तात्मन् प॒शून् र॒मये॒तेति॒ ब्रद्ध्न॒ पिन्व॒स्वेत्या॑ह

य॒ज्ञो वै ब्र॒द्ध्नो य॒ज्ञमे॒व तन्म॑हय॒त्यथो॑ देव॒त्रैव द॒त्तं कु॑रुत

आ॒त्मन् प॒शून् र॑मयते॒ दद॑तो मे॒ ( ) मा क्षा॒यीत्या॒हाक्षि॑तिमे॒वोपै॑ति

कुर्व॒तो मे॒ मोप॑ दस॒दित्या॑ह भू॒मान॑मे॒वोपै॑ति ॥ 6

(वि॒द्वान्-ध्या॑येद्-भवति॒ यं-प्रा॒श्नन्ति॒-यां ᳪवै-म॒-

एका॒न्न विं॑ꣳश॒तिश्च॑)(अ1)

तै॰सं॰ 1.7.2.1

सᳪश्र॑वा ह सौवर्चन॒सः तुमिं॑ञ्जमौपो॑दिति-मुवाच॒

यथ्स॒त्रिणा॒ꣳ होताऽभू॒: कामिडा॒मुपा॑ह्वथा॒ इति॒

तामुपाँह्व इतिं होवाच या प्राणेनं देवान् दाधारं व्यानेनं मनुष्यांनपानेनं
पितृनितिं छिनत्ति सा न छिंनत्ती(3) इतिं छिनत्तीतिं होवाच शरीरं ᳪवा
अंस्यै तदुपाँह्वथा इतिं होवाच गौर्वा - [ ] 7
तै॰सं॰ 1.7.2.2
अंस्यै शरीरं गां ᳪवाव तौ तत् पर्यंवदतां ᳪया यज्ञे दीयते सा
प्राणेनं देवान् दांधार ययां मनुष्यां जीवंन्ति सा व्यानेनं
मनुष्यान्ं यां पितृभ्यो घ्नन्ति साऽपानेनं पितृन् य एवं ᳪवेदं
पशुमान् भंवत्यथ वै तामुपाँह्व इतिं होवाच या प्रजाः प्रभवंन्तीः
प्रत्याभवतीत्यन्नं ᳪवा अंस्यै तदु - [ ] 8
तै॰सं॰ 1.7.2.3
पाँह्वथा इतिं होवाचौषंधयो वा अंस्या अन्नमोषंधयो वै प्रजाः
प्रभवंन्तीः प्रत्या भंवन्ति य एवं ᳪवेदाँन्नादो भंवत्यथ वै तामुपाँह्व इतिं
होवाच या प्रजाः पंराभवंन्ती-रनुगृह्णाति प्रत्याभवंन्ती र्गृह्णातीतिं प्रतिष्ठां
ᳪवा अंस्यै तदुपाँह्वथा इतिं होवाचे यं ᳪवा अंस्यै प्रतिष्ठे- [ ] 9

तै॰सं॰ 1.7.2.4
यं ᳪवै प्रजाः पंराभवंन्तीरनुं गृह्णाति प्रत्याभवंन्ती र्गृह्णाति
य एवं ᳪवेद प्रत्येव तिंष्ठत्यथ वै तामुपाँह्व इतिं होवाच यस्यैं

नि॒क्रमंणे घृ॒तं प्र॒जाः सं॒जीवं॑न्तीः॒ पिब॒न्तीतिं छि॒नत्ति॒ सा न छिं॑न॒त्ती(3)
इति॒ न छिं॑न॒त्तीतिं होवाच॒ प्र तु जंनय॒तीत्ये॒ष वा इडा॒मुपाँह्वथा॒ इतिं
( ) होवाच॒ वृष्टि॒र्वा इडा॒ वृष्ट्यै॒ वै नि॒क्रमंणे घृ॒तं प्र॒जाः सं॒जीवं॑न्तीः
पिबन्ति॒ य एवं ᳪवेद॒ प्रैव जांयतेऽन्ना॒दो भंवति ॥ 10
(गौर्वा-अंस्यै॒-तत्-प्रंति॒ष्ठा-ऽह्वंथा॒-इतिं-विᳪशति॒श्चं) (अ2)
तै॰सं॰ 1.7.3.1
प॒रोक्षं॒ ᳪवा अ॒न्ये दे॒वा इ॒ज्यन्तेँ प्र॒त्यक्षंम॒न्ये यद्यजंते॒ य एव॒ दे॒वाः
प॒रोक्षंमि॒ज्यन्ते॒ तानें॒व तद्यंजति॒यदंन्वाहा॒र्यं-मा॒हरंत्ये॒ते वै दे॒वाः प्र॒त्यक्षं॒
ᳪयद् ब्राँह्म॒णास्तानें॒व तेनं प्रीणा॒त्यथो॒ दक्षिंणै॒वास्यै॒षाऽथों य॒ज्ञस्यै॒व
छि॒द्रमपिं दधाति॒ यद्वै य॒ज्ञस्यं क्रू॒रं ᳪयद्विलिंष्टं॒ तदंन्वाहा॒र्येंणा॒ - [ ] 11
तै॰सं॰ 1.7.3.2
ऽन्वाहंरति॒ तदंन्वाहा॒र्यंस्या-न्वाहार्य॒त्वं देंवदू॒ता वा ए॒ते यद्ऋ॒त्विजो॒
यदंन्वाहा॒र्यं-मा॒हरंति देवदू॒तानें॒व प्रीँणातिप्र॒जापंति र्दे॒वेभ्यों य॒ज्ञान्
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
153
व्यादिंश॒थ् स रिंरिचा॒नोंऽमन्यत॒ स ए॒तमंन्वाहा॒र्यं-मभंक्त-मपश्य॒त् त
मा॒त्मन्नंधत्त॒स वा ए॒ष प्रांजाप॒त्यो यदंन्वाहा॒र्यो॑ यस्यै॒वं ᳪवि॒दुषोंन्वाहा॒र्यं
आह्रि॒यतें सा॒क्षादे॒व प्र॒जापंतिमृद्ध्नो॒त्य-पंरिमितोनि॒रुप्योऽपंरिमितः
प्र॒जापंतिः प्र॒जापंते॒- [ ] 12
तै॰सं॰ 1.7.3.3
राप्त्यैं दे॒वा वै यद्य॒ज्ञेऽकुं॑र्वत॒ तदसुं॑रा अकुर्वत॒ ते दे॒वा ए॒तं

प्रांजापत्य-मंन्वाहार्यं-मपश्यन् तमन्वाहंरन्त ततों देवा अभंवन्
परासुंरा यस्यैवं ᳪविदुषोंऽन्वाहार्यं आह्रियते भवंत्यात्मना परांस्य
भ्रातृंव्यो भवति यज्ञेन वा इष्टी पक्वेनं पूर्ती यस्यैवं ᳪविदुषोंऽन्वाहार्यं
आह्रियते स त्वेंवेष्टांपूर्ती प्रजापंतेर्भागोंऽसी- [ ] 13
तै॰सं॰ 1.7.3.4
त्यांह प्रजापंतिमेव भांगधेयेंन समंर्द्धयत्यूर्जंस्वान्
पयंस्वानित्याहोर्जं-मेवास्मिन् पयों दधाति प्राणापानौ में पाहि
समानव्यानौ में पाहीत्यांहा- ऽऽशिषंमेवैतामा शास्ते ऽक्षिंतो
ऽस्यक्षिंत्यै त्वा मा में क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिंन् ᳪलोक इत्यांह क्षीयंते
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
154
वा अमुष्मिंन् ᳪलोके ऽन्नंमितः प्रंदानᳪ ह्यंमुष्मिंन् ᳪलोके ( )
प्रजा उंपजीवंन्ति यदेव- मंभिमृशत्यक्षिंति-मेवैनंद्गमयति
नास्यामुष्मिंन् ᳪलोकेऽन्नं क्षीयते ॥ 14
(अन्वाहार्येण-प्रजापंते-रसि-ह्यंमुष्मिंन् ᳪलोके-पञ्चंदश च)(अ3)
तै॰सं॰ 1.7.4.1
बर्.हिषोऽहं देंवयज्ययां प्रजावांन् भूयासमित्यांह बर्.हिषा वै
प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत तेनैव प्रजाः सृंजते नराशᳪ
संस्याहं देंवयज्ययां पशुमान् भूंयासमित्यांह नराशᳪसेंन वै
प्रजापंतिः पशूनंसृजत तेनैव पशून्थ् सृंजतेऽग्नेः स्विंष्टकृतोऽहं
देंवयज्ययाऽऽयुंष्मान् यज्ञेनं प्रतिष्ठां गंमेयमित्याहाऽऽयुरेवात्मन्

धंत्ते॒ प्रतिं य॒ज्ञेनं तिष्ठति दर्.शपूर्णमा॒सयो॒र् - [ ] 15

तै॰सं॰ 1.7.4.2

वै दे॒वा उज्जिंति॒-मनूदंजयन् दर्.शपूर्णमा॒साभ्या॒-मसुंरा॒नपांनुदन्ता॒ग्ने-र॒हमुज्जिंति॒-मनूज्जेंष॒-मित्यांह दर्.शपूर्णमा॒सयोंरे॒व

दे॒वतांनां॒ ᳪयजंमान॒ उज्जिंति॒मनूज्जंयति दर्.शपूर्णमा॒साभ्यां॒ भ्रातृंव्या॒नपं

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

155

नुदते॒ वाजंवतीभ्यां॒ ᳪव्यूंह॒त्यन्नं॒ ᳪवै वाजोऽन्नंमे॒वावं रुन्धे॒ द्वाभ्यां॒

प्रतिंष्ठित्यै॒यो वै य॒ज्ञस्य॒ द्वौ दोहौं वि॒द्वान् यजंत उभ॒यतं - [ ] 16

तै॰सं॰ 1.7.4.3

ए॒व य॒ज्ञं दुंहे पु॒रस्ताँच्चो॒परिंष्टाच्चै॒ष वा अ॒न्यो य॒ज्ञस्य॒ दोह॒

इडांयाम॒न्यो यर्.हि॒ होता॒ यजंमानस्य॒ नामं गृह्णी॒यात् तर्.हिं ब्रूया॒देमा

अंग्मन्ना॒शिषो॒ दोहंकामा॒ इति॒ सᳪस्तुंता ए॒व दे॒वतां दु॒हेऽथों उभ॒यतं

ए॒व य॒ज्ञं दुंहे पु॒रस्ताँ-च्चो॒परिंष्टा-च्च॒रोहिंतेन त्वा॒ऽग्निर्दे॒वताँ

गमय॒त्वित्यांहै॒ते वै देंवा॒श्वा - [ ] 17

तै॰सं॰ 1.7.4.4

यजंमानः प्रस्त॒रो यदे॒तैः प्रंस्त॒रं प्र॒हरंति देवा॒श्वैरे॒व यजंमानᳪ

सुव॒र्गं ᳪलो॒कं गंमयति॒ वि तें मुञ्चामि रश॒ना वि र॒श्मीनित्यांहै॒ष वा

अ॒ग्नेर्विंमो॒कस्ते-नै॒वैनं॒ ᳪविमुंञ्चति॒विष्णोः॑ शं॒ᳪयोर॒हं देंवय॒ज्ययां

य॒ज्ञेनं प्रति॒ष्ठां गंमेय॒मित्यांहय॒ज्ञो वै विष्णुंर्य॒ज्ञ ए॒वान्त॒तः प्रतिंतिष्ठति॒

सोमंस्या॒हं देंवय॒ज्ययां सु॒रेता॒ - [ ] 18

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

156

तै॰सं॰ 1.7.4.5

रेतो॑ धिषी॒येत्या॑ह॒ सोमो॒ वै रे॑तो॒धास्तेने॒व रेत॑ आ॒त्मन् ध॑त्ते॒त्वष्टु॑र॒हं

दे॑वय॒ज्ययां॑ पशू॒नाꣳ रू॒पं पु॑षेय॒मित्या॑ह॒त्वष्टा॒ वै प॑शू॒नां मि॑थु॒नानां॑ꣳ

रूप॒कृत्तेने॒व प॑शू॒नाꣳरू॒पमा॒त्मन् ध॑त्ते दे॒वानां॒ पत्नी॑र॒ग्निं गृ॒हप॑ति

र्य॒ज्ञस्य॑ मिथु॒नं तयो॑र॒हं दे॑वय॒ज्ययां॑ मिथु॒नेन॒ प्रभू॑यास॒मित्या॑है॒तस्मा॒द्वै मि॑थु॒नात्
प्र॒जाप॑ति र्मिथु॒नेन॒ - [ ] 19

तै॰सं॰ 1.7.4.6

प्राजा॑यत॒ तस्मा॑दे॒व यज॑मानो मिथु॒नेन॒ प्रजा॑यतेवे॒दो॑ऽसि॒ वित्ति॑रसि

वि॒देयेत्या॑ह वे॒देन॒ वै दे॒वा असु॑राणां ᳪवि॒त्तं ᳪवेद्य॑मविन्दन्त॒ तद्वे॒दस्य॑

वेद॒त्वं ᳪयद्य॒द्भ्रातृ॑व्यस्याभि॒द्ध्याये॒त् तस्य॒ नाम॑ गृह्णीया॒त् तदे॒वास्य॒

सर्वं॑ ᳪवृङ्क्ते घृ॒तव॑न्तं कुला॒यिन॑ꣳ रा॒यस्पोषं॑ꣳ सह॒स्रिणं॑ ᳪवे॒दो द॑दातु

वा॒जिन॒मित्या॑ह॒ प्रस॒हस्रं॑ प॒शूना॑प्नो॒त्या ( ) स्य॑ प्र॒जायां॑ ᳪवा॒जी

जा॑यते॒ य ए॒वं ᳪवेद॑ ॥ 20

(द॒र्.श॒पू॒र्ण॒मासयो॑-रुभ॒यतो॑-देवा॒श्वाः-सु॒रेताः॑-प्र॒जाप॑तिर्मिथु॒नेना॑ऽऽप्नोत्य॒-ष्टौ
च॑) (अ4)

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

157

तै॰सं॰ 1.7.5.1

ध्रु॒वां ᳪवै रिच्य॑मानां ᳪय॒ज्ञोऽनु॑ रिच्यते य॒ज्ञं ᳪयज॑मानो॒ यज॑मानं प्र॒जा

ध्रुवामा॒प्यायं॑मानां ᳪयज्ञोऽन्वा प्यां॑यते य॒ज्ञं ᳪयजं॑मानो॒ यजं॑मानं प्र॒जा आप्यां॑यतां ध्रु॒वा घृ॒तेनेत्या॑ह ध्रु॒वामे॒वाऽऽप्यां॑ययति॒-तामा॒प्यायं॑मानां ᳪय॒ज्ञोऽन्वा प्यां॑यते य॒ज्ञं ᳪयजं॑मानो॒ यजं॑मानं प्र॒जाः प्र॒जाप॑ते र्वि॒भान्नामं लो॒कस्तस्मि॑ँस्त्वा दधामि स॒ह यजं॑माने॒नेत्या॑ - [ ] 21

तै॰सं॰ 1.7.5.2

हा॒यं ᳪवै प्र॒जाप॑ते र्वि॒भान्नामं लो॒कस्तस्मि॑न्ने॒वैनं॑ दधाति स॒ह यजं॑मानेन॒ रिच्य॑त इव॒ वा ए॒तद्यद्यजं॑ते॒यद्यं॑जमानभा॒गं प्रा॒श्नात्या॒त्मानं॑मे॒व प्रीं॑णात्ये॒तावा॒न्॒. वै य॒ज्ञो यावान्॑ यजमानभा॒गो य॒ज्ञो यजं॑मानो॒ यद्यं॑जमानभा॒गं प्रा॒श्नाति॑ य॒ज्ञ ए॒व य॒ज्ञं प्रति॑ष्ठापयत्ये॒तद्वै सू॒यव॑स॒ᳪ सोद॑कं॒ यद् ब॒र्.हिश्चाऽऽप॑श्चै॒तद् - [ ] 22

तै॰सं॰ 1.7.5.3

यजं॑मानस्या॒ऽऽयत॑नं॒ ᳪयद्वेदि॒र्यत् पू॑र्णपा॒त्रम॑न्तर्वे॒दि नि॒नय॑ति॒ स्व ए॒वाऽऽय॑तने सू॒यव॑स॒ᳪ सोद॑कं कुरुते॒ सद॑सि॒ सन्मे॑ भूया॒ इत्या॒हाऽऽपो॒ वै य॒ज्ञ आपो॒ऽमृतं॑ ᳪय॒ज्ञमे॒वामृतं॑-मा॒त्मन् ध॑त्ते॒ सर्वा॑णि॒

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

158

वै भू॒तानि॑ व्र॒तमु॑प॒यन्त॒मनूप॑ यन्ति॒ प्राच्यां॑ दि॒शि दे॒वा ऋ॒त्विजो॑ मार्जयन्ता॒मित्या॑है॒ष वै द॑र्.शपूर्णमा॒सयो॑रवभृ॒थो - [ ] 23

तै॰सं॰ 1.7.5.4

यान्ये॒वैनं॑ भू॒तानि॑ व्र॒तमु॑प॒यन्तं॑-मनूप॒यन्ति॒ तैरे॒व स॒हाव॑भृ॒थमवै॑ति॒ विष्णु॑मुखा॒ वै दे॒वा श्छन्दो॑भिरि॒मान् ᳪलो॒का-नं॑नपज॒य्यम॒भ्य॑जय॒न्॒.

यद्विष्णुक्रमान् क्रमंते विष्णुरेव भूत्वा यजंमान श्छन्दोंभिरिमान्ᳬलोका-
नंनपजय्यमभि जंयति विष्णोः क्रमोंऽस्यभिमातिहेत्यांह गायत्री
वै पृंथिवी त्रैष्टुंभमन्तरिंक्षं जागंतीद्यौरानुंष्टुभीर्दिश
श्छन्दोंभिरेवेमान्ᳬलोकान् यंथापूर्वमभि जंयति ॥ 24
(यजंमानेनेतिं-चै तदं-वभूथो-दिशः-सप्त चं) (अ5)
तै॰सं॰ 1.7.6.1
अगंन्म सुवः सुवंरगन्मेत्यांह सुवर्गमेव लोकमेंतिसंदृशंस्ते
मा छिंथ्सि यत्ते तपस्तस्मैं ते मा वृक्षीत्यांहयथायजुरेवैतथ् सुभूरंसि
श्रेष्ठों रश्मीनामांयुर्द्धा अस्यायुंर्मे धेहीत्यांहाऽऽशिषंमेवैतामा शांस्ते
प्र वा एषोंऽस्मान्ँ लोकाच्च्यंवते यो - [ ] 25
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
159
तै॰सं॰ 1.7.6.2
विंष्णुक्रमान् क्रमंते सुवर्गाय हि लोकायं विष्णुक्रमाः क्रम्यन्तें
ब्रह्मवादिनों वदन्ति सत्वै विंष्णुक्रमान् क्रंमेत य इमान् ᳬलोकान्
भ्रातृंव्यस्य संᳬविद्य पुनंरिमं ᳬलोकं प्रंत्यवरोहेदित्येष वा अस्य लोकस्यं
प्रत्यवरोहो यदाहेदमहममुं भ्रातृंव्यमाभ्यो दिग्भ्योंऽस्यै दिव इतीमानेव
लोकान् भ्रातृंव्यस्य संᳬविद्य पुनंरिमं ᳬलोकं प्रत्यवंरोहति सं - [ ] 26
तै॰सं॰ 1.7.6.3
ज्योतिंषाऽभूवमित्यांहास्मिन्नेव लोके प्रतिं तिष्ठत्यै-न्द्रीमावृतंमन्वावंर्त
इत्यांहासौ वा आंदित्य इन्द्रस्तस्यैवा ऽऽवृतमनुं पर्यावंर्तते दक्षिणा

प॒र्यावं॑र्तते॒ स्वमे॒व वी॒र्यं॑मनु॑ प॒र्यावं॑र्तते॒ तस्मा॒द् दक्षि॒णोऽर्द्धं॑ आ॒त्मनो॑
वी॒र्यं॑वत्त॒रोऽथो॑ आदि॒त्यस्यै॒वाऽऽवृत॒मनु॑ प॒र्यावं॑र्तते॒ सम॒हं प्र॒जया॒
सं मया॑ प्र॒जेत्या॑हा॒ऽऽशिषं॑ - [ ] 27
तै॰सं॰ 1.7.6.4
मे॒वैतामा शा॑स्ते॒ समि॑द्धो अग्ने मे दीदिहि समे॒द्धा ते॑ अग्ने
दीद्यास॒मित्या॑ह यथा य॒जुरे॒वैतद्वसु॑मान् य॒ज्ञो वसी॑यान्-भूयास॒मित्या॑हा॒
ऽऽशिषं॑मे॒वैतामा शा॑स्ते ब॒हु वै गार्.ह॑पत्य॒स्यान्ते॑ मि॒श्रमि॑व चर्यत
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
160
आग्निपावमा॒नीभ्या॒ गार्.ह॑पत्य॒मुप॑ तिष्ठते पु॒नात्ये॒वाग्निं पु॑नी॒त आ॒त्मानं॒
द्वाभ्या॒ प्रति॑ष्ठित्या॒ अग्ने॑ गृहपत॒ इत्या॑ह - [ ] 28
तै॰सं॰ 1.7.6.5
यथा य॒जुरे॒वैतच्छ॒तꣳ हिमा॒ इत्या॑ह श॒तं त्वा॑ हेम॒न्तानि॑न्धिषी॒येति॒
वावैतदा॑ह पु॒त्रस्य॒ नाम॑ गृह्णात्यन्ना॒दमे॒वैनं॑ करोति॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒
तन्त॑वे॒ ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्रोऽजा॑तः॒ स्यात् तेज॒स्व्येवास्य॑
ब्रह्मवर्च॒सी पु॒त्रो जा॑यते॒ तामा॒शिष॒मा शा॑से॒ऽमुष्मै॒ ज्योति॑ष्मती॒मिति॑
ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्रो - [ ] 29
तै॰सं॰ 1.7.6.6
जा॒तः स्यात्तेज॑ ए॒वास्मि॑न् ब्रह्मवर्च॒सं द॑धाति॒ यो वै य॒ज्ञं प्र॒युज्य॒ न
विमु॒ञ्चत्य॑ प्रतिष्ठा॒नो वै स भ॑वति॒ कस्त्वा॑ युनक्ति॒ स त्वा॒ वि
मु॑ञ्च॒त्वित्या॑ह प्र॒जाप॑ति॒र्वै कः प्र॒जाप॑तिनै॒वैनं॑ ᳬयु॒नक्ति॑ प्र॒जाप॑तिना॒

वि मुंञ्चति प्रतिंष्ठित्या ईश्वरं ᳪवै व्रतमविंसृष्टं प्रदहोऽग्नेंर्व्रतपते
व्रतमंचारिषमित्यांह व्रतमेव - [ ] 30
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
161
तै॰सं॰ 1.7.6.7
वि सृंजते शान्त्या अप्रंदाहाय पराङ् वाव यज्ञ एंति न नि वंर्तते
पुनर्यो वै यज्ञस्यं पुनरालंभं ᳪविद्वान् यजंते तमभि निवंर्तते यज्ञो
बंभूव स आ बंभूवेत्यांहैष वै यज्ञस्यं पुनरालंभस्तेनैवैनं पुनरा
लंभते ऽनंवरुद्धा वा एतस्यं विराड्य आहिंताग्निः सन्नंसभः
पशवः खलु वै ( ) ब्राँह्मणस्यं सभेष्ट्वा प्राङुत्क्रम्यं ब्रूयाद्गोमांᳪ
अग्नेऽविंमाᳪ अश्वी यज्ञ इत्यवं सभाᳪ रुन्धे प्र सहस्रं
पशूनाँप्नोत्यास्यं प्रजायाँ ᳪवाजी जांयते ॥ 31
(यः-स-मासिषं-गृहपत-इत्यांहा-ऽमुष्मै ज्योतिंष्मतीमितिं ब्रूयाद्यस्यं पुत्रो-
व्रतमेव-खलु-वै-चतुंर्विᳪशतिश्च) (अ6)
तै॰सं॰ 1.7.7.1
देवं सवितः प्र सुंव यज्ञं प्र सुंव यज्ञपंतिं भगांय दिव्यो गंन्धर्वः ।
केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पति र्वाचंमद्य स्वंदाति नः ॥
इन्द्रंस्य वज्रोंऽसि वार्त्रंघ्नस्त्वयाऽयं ᳪवृत्रं ᳪवंद्ध्यात् ॥
वाजंस्य नु प्रंसवे मातरं महीमदिंतिं नाम वचंसा करामहे ।
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
162

यस्यांमि॒दं ᳪविश्वं॒ भुव॑नमावि॒वेश॒ तस्यां॑ नो दे॒वः सं॑वि॒ता

धर्म॑ साविषत् ॥

अ॒फ्स्वं॑ - [ ] 32

तै॰सं॰ 1.7.7.2

न्तर॒मृतं॑म॒फ्सु भे॑ष॒जम॒पामु॒त प्रशं॑स्ति॒ष्वश्वां॑ भवथ वाजिनः ॥

वा॒युर्वा॑ त्वा॒ मनु॑र्वा त्वा गन्ध॒र्वाः स॒प्तविं॑ᳪशतिः ।

ते अग्रे॒ अश्व॑मायुञ्ज॒न्ते अ॑स्मिञ्ज॒वमाद॑धुः ॥

अपां॑ नपादाशु हेम॒न्॒. य ऊ॒र्मिः क॒कुद्मा॒न् प्रतू॑र्ति र्वाज॒सात॑म॒स्तेना॒यं

ᳪवाज॑ᳪ सेत् ॥

विष्णो॒: क्रमो॑ऽसि॒ विष्णोः॑ क्रा॒न्तम॑सि॒ विष्णो॒ र्विक्रा॑न्तमस्य॒ङ्कौ

न्य॒ङ्का ( ) व॒भितो॒ रथं॒ ᳪयौ ध्वा॒न्तं ᳪवा॑ता॒ग्रमनु॑ सं॒चर॑न्तौ दू॒रेहे॑तिरिन्द्रि॒यावा॑न्
पत॒त्री ते नो॒ऽग्नय॒: पप्र॑यः पारयन्तु ॥ 33

(अ॒फ्सु-न्य॒ङ्कौ-पञ्च॑दश च) (अ7)

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

163

तै॰सं॰ 1.7.8.1

दे॒वस्या॒हᳪ सं॑वि॒तुः प्र॑स॒वे बृह॒स्पति॑ना वाज॒जिता॒ वाजं॑ जेषं

दे॒वस्या॒हᳪ सं॑वि॒तुः प्र॑स॒वे बृह॒स्पति॑ना वाज॒जिता॒ वर्.षि॑ष्ठं॒ नाक॑ᳪ

रुहेय॒मिन्द्रा॑य॒ वाचं॑ ᳪवद॒तेन्द्रं॒ वाजं॑ जापय॒तेन्द्रो॒ वाज॑मजयित् ॥

अश्वा॑जनि वाजिनि॒ वाजे॑षु वाजिनीव॒त्यश्वा॑न् थ्स॒मथ्सु॑ वाजय ॥

अर्वा॑सि॒ सप्ति॑रसि वा॒ज्य॑सि॒ वाजि॑नो॒ वाजं॑ धावत म॒रुतां॑ प्रस॒वे

जंयत॒ वियोजंना मिमीद्ध्व॒मद्ध्वंनः स्कभ्नीत॒ - [ ] 34

तै॰सं॰ 1.7.8.2

काष्ठाँ गच्छत॒ वाजेंवाजेऽवत वाजिनो नो॒ धनेंषु विप्रा अमृता ऋतज्ञाः ॥

अ॒स्य मद्ध्वः॑ पिबत मा॒दयंद्ध्वं तृ॒प्ता यांत प॒थिभिः॑ र्देव॒यानैः॑ ॥

ते नो॒ अर्वंन्तो हवन॒श्रुतो॒ हवं॒ ँविश्वे॑ शृण्वन्तु वा॒जिनः॑ ॥

मि॒तद्रंवः सहस्र॒सा मे॒धसांता सनि॒ष्यवः॑ ।

म॒हो ये रत्नं॑ँ समि॒थेषु॑ जभ्रि॒रे शन्नो॑ भवन्तु वा॒जिनो॒ हवे॑षु ॥

दे॒वतांता मि॒तद्रंवः स्व॒र्काः ।

ज॒भय॒न्तोऽहिं॒ ँवृक॒ँ रक्षां॑ँसि॒ सने॑म्य॒स्मद्यु॑यव॒ - [ ] 35

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

164

तै॰सं॰ 1.7.8.3

न्नमी॑वाः ॥

ए॒ष स्य वा॒जी क्षिंप॒णिं तु॑रण्यति ग्री॒वायाँ॑ ब॒द्धो अंपिक॒क्ष आ॒सनिं॑ ।

क्रतुं॑ दधि॒क्रा अनु॑ सं॒तवी॑त्वत् प॒थामङ्का॒ँ स्यन्वा॒पनी॑फणत् ॥

उ॒त स्माँस्य॒ द्रवंतस्तुरण्य॒तः प॒र्णं न वेरनु॑ वाति प्रग॒र्द्धिनः॑ ।

श्ये॒नस्ये॑व॒ ध्रजंतो अङ्क॒सं परि॑ दधि॒क्राव्.ण्णः॑ स॒होर्जा तरि॑त्रतः ॥

आ मा॒ वाजंस्य प्रस॒वो जंगम्या॒दा द्यावांपृथि॒वी वि॒श्वशं॑भू ।

आ मां॑ गन्तां पि॒तरां॑ - [ ] 36

तै॰सं॰ 1.7.8.4

मा॒तरा॒ चाऽऽ मा॒ सोमों॑ अमृत॒त्वाय॑ गम्यात् ॥

वाजिंनो वाजजितो॒ वाजं॑ꣳ सरि॒ष्यन्तो॒ वाजं॑ जे॒ष्यन्तो॒ बृह॒स्पतें॑
र्भा॒गमवं जिघ्रत॒ वाजिंनो वाजजितो॒ वाजं॑ꣳ ससृ॒वाꣳसो॒ वाजं॑
जिगि॒वाꣳसो॒ बृह॒स्पतें॑र्भा॒गे नि मृंढ्वमि॒यं ᳪवः॒ सा स॒त्या
सं॒धाभू॒द्यामिन्द्रे॑ण स॒मधं॑द्ध्व॒मजीं॑जिपत वनस्पतय॒ इन्द्रं॒ ᳪवाजं॒
ᳪविमुं॑च्यद्ध्वं ॥ 37
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
165
(स्क॒भ्नी॒त॒-यु॒य॒व॒न्-पि॒तरा॒-द्विचंत्वारिꣳशच्च) (अ8)
तै॰सं॰ 1.7.9.1
क्ष॒त्रस्योल्बंमसि क्ष॒त्रस्य॒ योनिंरसि॒ जाय॒ एहि॒ सुवो॒ रोहांव॒ रोहांव॒
हि सुवं॑र॒हं नांवु॒भयोः॒ सुवों रोक्ष्यामि॒ वाजंश्च प्रस॒वश्चांपि॒जश्च॒ क्रतुं॑श्च॒
सुवंश्च मू॒र्द्धा च॒ व्यश्नियश्चाऽऽन्त्याय॒न श्चान्त्यंश्च भौव॒नश्च॒
भुवं॑न॒श्चाधिंपतिश्च ।
आयुं॑र्य॒ज्ञेनं कल्पतां प्रा॒णो य॒ज्ञेनं कल्पतामपा॒नो - [ ] 38
तै॰सं॰ 1.7.9.2
य॒ज्ञेनं कल्पतां ᳪव्या॒नो य॒ज्ञेनं कल्पतां॒ चक्षुं॑र्य॒ज्ञेनं कल्पता॒ᳪ
श्रोत्रं॑ ᳪय॒ज्ञेनं कल्पतां॒ मनों॑ य॒ज्ञेनं कल्पतां॒ ᳪवाग्य॒ज्ञेनंकल्पता-मा॒त्मा
य॒ज्ञेनं कल्पतां ᳪय॒ज्ञो य॒ज्ञेनं कल्पता॒ꣳ सुवं॑र्दे॒वाꣳ अं॑गन्मा॒मृतां अभूम
प्र॒जापं॑तेः प्र॒जा अं॑भूम॒सम॒हं प्र॒जया॒ सं मयां॑ प्र॒जा सम॒हꣳ
रा॒यस्पोषें॑ण॒ सं मयां रा॒यस्पोषो ऽन्नां॑य त्वा॒ ऽन्नाद्यां॑य त्वा॒ वाजां॑य ( )
त्वा वाजजि॒त्यायैं॑ त्वा॒ ऽमृतं॑मसि॒ पुष्टिं॑रसि प्र॒जनं॑नमसि ॥ 39

(अ॒पा॒नो-वाजां॑य॒-नवं॑ च) (अ9)

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

166

तै॰सं॰ 1.7.10.1

वाज॑स्ये॒मं प्र॑स॒वः सु॑षुवे॒ अग्ने॒ सोम॒ꣳ राजा॑न॒मोष॑धीष्व॒प्सु ।

ता अ॒स्मभ्यं॒ मधु॑मतीर्भवन्तु व॒यꣳ रा॒ष्ट्रे जा॑ग्रियाम पु॒रोहि॑ताः ॥

वाज॑स्ये॒दं प्र॑स॒व आ ब॑भूवे॒मा च॒ विश्वा॒ भुव॑नानि स॒र्वतः॑ ।

स वि॒राज॒ं पर्ये॑ति प्रजा॒नन् प्र॒जां पुष्टिं॑ ᳪव॒र्द्धय॑मानो अ॒स्मे ॥

वाज॑स्ये॒मां प्र॑स॒वः शि॑श्रिये॒ दिव॑मि॒मा च॒ विश्वा॒ भुव॑नानि स॒म्राट् ।

अदि॑थ्सन्तं दापयतु प्रजा॒नन् र॒यिं - [ ] 40

तै॰सं॰ 1.7.10.2

च॑ नः॒ सर्व॑वीरां॒ नि य॑च्छतु ॥

अग्ने॒ अच्छा॑ वदे॒ह नः॒ प्रति॑ नः सु॒मना॑ भव ।

प्रणो॑ यच्छ भुवस्पते धन॒दा अ॑सि न॒स्त्वं ॥

प्रणो॑ यच्छत्वर्य॒मा प्रभगः॒ प्रबृह॒स्पतिः॑ ।

प्र दे॒वाः प्रोत सू॒नृता॒ प्रवाग्दे॒वी द॑दातु नः ॥

अ॒र्य॒मण॒म् बृह॒स्पति॒मिन्द्रं॒ दाना॑य चोदय ।

वाचं॒ ᳪविष्णु॒ꣳ सर॑स्वतीꣳसवि॒तारं॑ - [ ] 41

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

167

तै॰सं॰ 1.7.10.3

च वा॒जिनँ॑ ॥

सोम॒ꣳ राजा॑नं॒ ᳪवरु॑णम॒ग्नि-म॒न्वार॑भामहे ।

आ॒दि॒त्यान् विष्णु॒ꣳ सूर्यं॑ ब्र॒ह्माणं॑ च॒ बृह॒स्पतिँ॑ ॥

दे॒वस्य॑त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वेँऽश्विनौँ॑ बा॒हुभ्याँ॑ पू॒ष्णो हस्ताँ॑भ्या॒ꣳ

सर॑स्वत्यै वा॒चो य॒न्तु र्य॒न्त्रेणा॒ग्नेस्त्वा॒ साम्राँ॑ज्येना॒भिषि॑ञ्चा॒मीन्द्र॑स्य॒

बृह॒स्पतेँ॑स्त्वा॒ साम्राँ॑ज्येना॒भिषि॑ञ्चामि ॥ 42

(र॒यिꣳ-स॑वि॒तार॒ꣳ-षट्त्रिं॑ꣳशच्च)(अ10)

तै॰सं॰ 1.7.11.1

अ॒ग्निरेकाँ॑क्षरेण॒ वाच॒मुद॑जयद॒श्विनौ॒ द्व्य॑क्षरेण प्राणापा॒नावुद॑जयतां॒

ᳪविष्णु॒स्त्र्य॑क्षरेण॒ त्रीन् ᳪलो॒कानु-द॑जय॒थ् सोम॒श्चतु॑रक्षरेण॒ चतु॑ष्पदः

प॒शूनुद॑जयत् पू॒षा पञ्चाँ॑क्षरेण प॒ङ्क्तिमुद॑जयद् धा॒ता षड॑क्षरेण॒

षड्-ऋ॒तूनुद॑जयन् म॒रुतः॑ स॒प्ताक्ष॑रेण स॒प्तप॑दा॒ꣳ शक्व॑री॒मुद॑जय॒न्

बृह॒स्पतिं॑र॒ष्टाक्ष॑रेण गाय॒त्री मुद॑जयन् मि॒त्रो नवाँ॑क्षरेण त्रि॒वृत॒ᳪ

स्तोम॒मुद॑जय॒द् - [ ] 43

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

168

तै॰सं॰ 1.7.11.2

वरु॑णो॒ दशाँ॑क्षरेण वि॒राज॒-मुद॑जय॒दिन्द्र॒ एका॑दशाक्षरेण

त्रि॒ष्टुभ॒-मुद॑जय॒द् विश्वे॑ दे॒वा द्वाद॑शाक्षरेण॒ जग॑ती॒मुद॑जय॒न्

वसं॑व॒स्त्रयो॑ दशाक्षरेण त्रयोद॒शᳪ स्तोम॒मुद॑जयन् रु॒द्राश्चतु॑र्दशाक्षरेण

चतुर्द॒शᳪ स्तोम॒मुद॑जयन्नादि॒त्याः पञ्च॑दशाक्षरेण पञ्चद॒शᳪ

स्तोम॒मुद॑जय॒न्नदि॑तिः॒ षोड॑शाक्षरेण षोड॒श१ꣳ स्तोम॒मुद॑जयत्
प्र॒जाप॑तिः स॒प्तद॑शाक्षरेण सप्तद॒श१ꣳ स्तोम॒मुद॑जयत् ॥ 44
(त्रि॒वृत॒१ꣳ स्तोम॒मुद॑जय॒थ्-षट्च॑त्वारिꣳशच्च)(अ11)
तै॰सं॰ 1.7.12.1
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि नृ॒षदं॑ त्वा द्रु॒षदं॑ भुवन॒सद॒मिन्द्रा॑य॒
जुष्टं॑ गृह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य त्वोपया॒मगृ॑हीतोऽस्यप्सु॒षदं॑
त्वा घृत॒सदं॑ ᳪव्योम॒सद॒मिन्द्रा॑य॒ जुष्टं॑ गृह्णाम्ये॒ष ते॒
योनि॒रिन्द्रा॑य त्वोपया॒मगृ॑हीतोऽसि पृथिवि॒षदं॑ त्वाऽन्तरिक्ष॒सदं॑
नाक॒सद॒मिन्द्रा॑य॒ जुष्टं॑ गृह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य त्वा ॥
प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः
169
ये ग्रहाः॑ पञ्चज॒नीना॒ येषां॑ ति॒स्रः प॑रम॒जाः ।
दैव्यः॒ कोशः॒ - [ ] 45
तै॰सं॰ 1.7.12.2
समु॑ब्जितः ।
तेषां॒ ᳪविशिं॑प्रियाणा॒-मिष॒मूर्ज॒ꣳ सम॑ग्रभीमे॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य त्वा ॥
अ॒पाꣳ रस॒मुद्व॑यस॒ꣳ सूर्य॑रश्मिꣳ स॒माभृ॑तं ।
अ॒पाꣳ रस॑स्य॒ यो रस॒स्तं ᳪवो॑ गृह्णाम्युत्त॒ममे॒ष ते॒ योनि॒रिन्द्रा॑य त्वा ॥
अ॒या वि॒ष्ठा ज॒नय॒न् कर्व॑राणि॒ स हि घृणि॑रु॒रुर्वरा॑य गा॒तुः ।
स प्रत्युदै॑द्धरुणो॒ मद्ध्वो॒ अग्र॒१ꣳ स्वायां॒ ᳪयत् त॒नुवां॑ ( ) त॒नूमैर॑यत ।
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्टं॑ गृह्णाम्ये॒ष ते॒ योनिः॑

प्र॒जापं॑तये त्वा ॥ 46

(कोशं॑-स्त॒नुवां॒-त्रयो॑दश च)(अ12)

तै॰सं॰ 1.7.13.1

अन्वह॒ मासा॒ अन्विद्वना॒न्यन्वोषं॑धी॒रनु॒ पर्व॑तासः ।

अन्विन्द्र॒ꣳ रोद॑सी वावशा॒ने अन्वापो॑ अजिहत॒ जाय॑मानं ॥

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

170

अनु॑ ते दायि म॒ह इं॑न्द्रि॒याय॑ स॒त्रा ते॒ विश्व॒मनु॑ वृत्र॒ हत्यै॑ ।

अनु॑ क्ष॒त्रमनु॒ सहो॑ यज॒त्रेन्द्र॑ दे॒वेभि॒रनु॑ ते नृ॒षह्यै॑ ॥

इ॒न्द्रा॒णीमा॒सु नारि॑षु सु॒पत्नी॑ म॒हम॑श्रवं ।

न ह्य॑स्या अप॒रं च॒न ज॒रसा॒ - [ ] 47

तै॰सं॰ 1.7.13.2

मर॑ते॒ पतिः॑ ॥

नाहमि॑न्द्राणि रारण॒ सख्यु॑र्वृ॒षाक॑पेर् ऋ॒ते ।

यस्ये॒दमप्य॑ꣳ ह॒विः प्रि॒यं दे॒वेषु॒ गच्छ॑ति ॥

यो जा॒त एव॒ प्रथ॒मो मन॑स्वान् दे॒वो दे॒वान् क्रतु॑ना प॒र्यभू॑षत् ।

यस्य॒ शुष्मा॒द्रोद॑सी॒ अभ्य॑सेतां नृ॒म्णस्य॑ म॒ह्ना स ज॑नास॒ इन्द्रः॑ ॥

आ ते॑ म॒ह इं॑न्द्रो॒त्युं॑ग्र॒ सम॑न्यवो॒ यथ् स॒मर॑न्त॒ सेनाः॑ ।

पता॑ति दि॒द्युन्नर्य॑स्य बाहु॒वोर्मा ते॒ - [ ] 48

तै॰सं॰ 1.7.13.3

मनो॑ विष्व॒द्रिय॒ग्वि चा॑रीत् ॥

मा नो॑ मर्द्धी॒रा भ॑रा द॒द्धि तन्नः॒ प्र दा॒शुषे॒ दात॑वे॒ भूरि॒ यत् तेँ ।

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

171

नव्ये॑ दे॒ष्णे श॒स्ते अ॒स्मिन् त॑ उ॒क्थे प्र ब्र॑वाम व॒यमि॑न्द्र स्तु॒वन्तः॑ ॥

आ तू भ॑र॒ माकि॑रे॒तत् परि॑ष्ठाद्वि॒द्मा हि त्वा॒ वसु॑पतिं॒ ᳪवसू॑नां ।

इन्द्र॒ यत् ते॒ माहि॑नं॒ दत्त्र॒मस्त्य॒स्मभ्यं॒ तद्धर्य॑श्व॒ - [ ] 49

तै॰सं॰ 1.7.13.4

प्रय॑न्धि ॥

प्र॒दा॒तार॑ᳪ हवामहे॒ इन्द्र॒मा ह॒विषा॑ व॒यं ।

उ॒भा हि हस्ता॒ वसु॑ना पृ॒णस्वा ऽऽप्रय॑च्छ॒ दक्षि॑णा॒दोत स॒व्यात् ॥

प्र॒दा॒ता व॒ज्री वृ॑ष॒भस्तु॑रा॒षाट्छु॒ष्मी राजा॑ वृत्र॒हा सोम॒॑पा वा॑ ।

अ॒स्मिन् य॒ज्ञे ब॒र्.हिष्या नि॒षद्याथा॑ भव॒ यज॑मानाय॒ शं ᳪयोः ॥

इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॒ स्ववा॒ᳪ अवो॑भिः सुमृडी॒को भ॑वतु वि॒श्ववे॑दाः ।

बाध॑तां॒ द्वेषो॒ अभ॑यं कृणोतु सु॒वीर्य॑स्य॒ - [ ] 50

तै॰सं॰ 1.7.13.5

पत॑यः स्याम ॥

तस्य॑ व॒यᳪ सु॑म॒तौ य॒ज्ञिय॒स्यापि॑ भ॒द्रे सौ॑मन॒से स्या॑म ।

स सु॒त्रामा॒ स्ववा॒ᳪ इन्द्रो॑ अ॒स्मे आ॒राच्चि॒द्द्वेषः॑ सनु॒तर्यु॑योतु ॥

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

172

रे॒वतीं॑र्नः सध॒माद॒ इन्द्रे॑ सन्तु तु॒विवा॑जाः ।

क्षु॒मन्तो॒ याभि॒र्मदे॑म ॥

प्रोष्व॑स्मै पुरोर॒थमिन्द्रा॑य शू॒षम॑र्चत ।

अ॒भीके॑ चिदु लोक॒कृथ् स॒ङ्गे स॒मथ्सु॑ वृत्र॒हा ।

अ॒स्माकं॑ बोधि चोदि॒ता नभ॑न्ता-मन्य॒केषां॑ ।

ज्या॒का अधि॒ ( ) धन्व॑सु ॥ 51

(ज॒रसा॒-मा ते॑-हर्यश्व-सु॒वीर्य॒स्या-ऽध्ये-कं॑ च) (अ13)

ठय्ग्ल्फग् ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1 व्ळ्ब् 13 अफ्व्श्ग्ग्ध्ग्प्ल् :-

(पा॒क॒य॒ज्ञꣳ-सꣳश्र॑वाः-प॒रोक्षं॑-ब॒र्.हिषो॒ऽहं-ध्रु॒वा-मग॒न्मेत्या॑ह॒ -

देव॑ सवित-र्दे॒वस्या॒हं-क्ष॒त्रस्योल्बं॒-ँवाज॑स्ये॒म-म॒ग्निरेकां॑क्षरेणोपया॒मगृ॑हीतो॒ऽ-स्यन्वह॒ मासा॒-स्त्रयो॑दश)

ऍब्य्श्ग्त् ष्त्ळ्ण् ल्ळ्ग्य्ळ्त्फञ् ठग्छग्प्ल् ब्झ् 1, 11, 21 दज्य्त्ज्ल् ब्झ् ठग्फ्च्ण्ग्ग्ळ्त्ल् :- (पा॒क॒

य॒ज्ञं-प॒रोक्षं॑-ध्रु॒वां-ँवि सृ॑जते-च नः॒ सर्व॑वीरां॒ -

पत॑यः स्यो॒-मैक॑पञ्चा॒शत्)

ऊत्य्ल्ळ् ग्फ्छ् एग्ल्ळ् ठग्छग्प् ब्झ् दज्श्ज्फ्ळ्ण् ठय्ग्ल्फग्प् :-

प्रथमकाण्डे - सप्तमः प्रश्नः

173

(पा॒क॒य॒ज्ञं-धन्व॑सु ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

सप्तमः प्रश्नः समाप्तः ॥

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

174

ओं नमः परमात्मने

, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1.8 प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः राजसूयः

तै॰सं॰ 1.8.1.1

अनुमत्यै पुरोडाशं-मष्टाकपालं निर्वपति धेनुर्दक्षिणाये प्रत्यञ्चः शंयाया अवशीयन्ते तं नैर्.ऋतमेक-कपालं कृष्णं ᳪवासः कृष्णतूषं दक्षिणा वीहि स्वाहाऽऽहुतिं जुषाण एष तें निर्.ऋते भागो भूतें हविष्मत्यसि मुञ्चेममꣳ हंसः स्वाहा नमो य इदं चकारांऽऽदित्यं चरुं निर्वपति वरो दक्षिणा ऽऽग्नावैष्णव-मेकादशकपालं ᳪवामनो वही दक्षिणा ऽग्नीषोमीय - [ ] 1

तै॰सं॰ 1.8.1.2

मेकादश कपालꣳ हिरण्यं दक्षिणै-न्द्रमेकादशकपाल-मृषभो वही दक्षिणा ऽऽग्नेयमष्टाकपालमैन्द्रं दद्ध्यृषभो वही दक्षिणैन्द्राग्नं द्वादशकपालं ᳪवैश्वदेवं चरुं प्रथमजो वथ्सो दक्षिणा सौम्यꣳ श्यामाकं

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

175

चरुं ᳪवासो दक्षिणा सरस्वत्यै चरुꣳ सरस्वते चरुं मिथुनौ

गावौ॒ दक्षि॑णा ॥ 2

(अ॒ग्नी॒षो॒मीयं॒-चतु॑स्त्रिꣳशच्च) अ1)

तै॰सं॰ 1.8.2.1

आ॒ग्ने॒यम॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सौ॒म्यं च॒रुꣳ सा॑वि॒त्रं-द्वाद॑शकपालꣳ

सारस्व॒तं च॒रुं पौ॒ष्णं च॒रुं मा॑रु॒तꣳ स॒प्तक॑पालं ᳪवैश्वदे॒वीमा॒मिक्षा॑ँ

द्यावापृथि॒व्यं॑-मेक॑कपालं ॥ 3

(आ॒ग्ने॒यꣳ सौ॒म्यं मा॑रु॒त-म॒ष्टाद॑श) (अ2)

तै॰सं॰ 1.8.3.1

ऐ॒न्द्रा॒ग्न-मेका॑दशकपालं मारु॒तीमा॒मिक्षा॑ँ ᳪवारु॒णीमा॒मिक्षा॑ँ

का॒यमेक॑कपालं प्रघा॒स्यान्॑ हवामहे म॒रुतो॑ य॒ज्ञवा॑हसः

कर॑ं॒भेणं॑ स॒जोष॑सः ॥

मो षूणं॑ इन्द्र पृ॒त्सु दे॒वास्तु॑ं स्म ते शुष्मिन्नव॒या ।

म॒ही ह्य॑स्य मी॒ढुषो॑ य॒व्या । ह॒विष्म॑तो म॒रुतो॒ वन्द॑ते॒ गीः ॥

यद्ग्रामे॒ यदर॑ण्ये॒ यथ् स॒भायां॒ ᳪयदि॑न्द्रि॒ये ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

176

यच्छू॒द्रे यद॒र्य॑ एनं॑श्चकृ॒मावय॒ं ।

यदे ( ) क॒स्याधि॒ धर्म॑णि॒ तस्यां॑ व॒यजं॑नमसि॒ स्वाहा॑ ॥

अक्र॒न् कर्म॑ कर्म॒कृतः॑ स॒ह वा॒चा म॑योभु॒वा ।

दे॒वेभ्यः॒ कर्म॑ कृ॒त्वाऽस्तं॒ प्रेतं॑ सुदानवः ॥ 4

(व॒यं ᳪयद्-विं॑ꣳश॒तिश्च॑) (अ3)

तै॰सं॰ 1.8.4.1

अ॒ग्नयेऽनीं॑कवते पुरो॒डाशं॑-म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सा॒कꣳ सूर्ये॑णोद्य॒ता

म॒रुद्भ्यः॑ सान्तप॒नेभ्यो॑ म॒द्भ्यंदि॑ने च॒रुं म॒रुद्भ्यो॑ गृहमे॒धिभ्यः॒

सर्वा॑सां दु॒ग्धे सा॒यं च॒रुं पू॒र्णा द॑र्वि॒ परा॑पत॒ सुपू॑र्णा॒ पुन॒रा प॑त ।

व॒स्नेव॒ विक्री॑णावहा॒ इष॒मूर्जं॑ शतक्रतो ॥

दे॒हि मे॒ ददा॑मि ते॒ नि मे॑ धेहि॒ नि ते॑ दधे ।

नि॒हार॒मिन्नि मे हरा नि॒ हारं॒- [ ] 5

तै॰सं॰ 1.8.4.2

नि ह॑रामि ते ॥

म॒रुद्भ्यः॑ क्री॒डिभ्यः॑ पुरो॒डाशं॑ स॒प्तक॑पालं॒ निर्व॑पति सा॒कꣳ

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

177

सूर्ये॑णोद्य॒ता-ग्ने॒यम॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सौ॒म्यं च॒रुꣳ

सा॑वि॒त्रं द्वाद॑शकपालꣳ सारस्व॒तं च॒रुं पौ॒ष्णं च॒रुमै॑न्द्रा॒ग्नमेका॑दशकपाल-मै॒न्द्रं च॒रुं ᳪवै॑श्वकर्म॒ण-मेक॑कपालं ॥ 6

(ह॒रा॒ नि॒हारं॑-त्रि॒ꣳशच्च॑) (अ4)

तै॰सं॰ 1.8.5.1

सोमा॑य पितृ॒मते॑ पुरो॒डाश॒ꣳ षट्क॑पालं॒ निर्व॑पति पि॒तृभ्यो॑

बर्.हि॒षद्भ्यो॑ धा॒नाः पि॒तृभ्यो॑ऽग्निष्वा॒त्तेभ्यो॑ ऽभिवा॒न्यां॑यै दु॒ग्धे

म॒न्थमे॒तत् ते॑ तत॒ ये च॒ त्वामन्वे॒तत् ते॑ पितामह प्रपितामह॒ ये च॒

त्वामन्वत्र॑ पितरो यथाभा॒गं म॑न्ददृ॒ध्वꣳसुसं॒दृशं॑ त्वा व॒यं मघ॑वन्

मन्दिषी॒महिं ।

प्रनू॒नं पू॒र्णव॑न्धुरः स्तु॒तो यां॑सि॒ वशा॒ꣳ अनु॑ ।

योजा॒न्विंन्द्र ते॒ हरीँ॑ ॥ 7

तै॰सं॰ 1.8.5.2

अक्ष॒न्नमी॑मदन्त॒ ह्यव॑ प्रि॒या अ॑धूषत ।

अस्तो॑षत॒ स्वभा॑नवो॒ विप्रा॒ नवि॑ष्ठया म॒ती ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्न:

178

योजा॒ न्विंन्द्र ते॒ हरीँ॑ ॥

अक्ष॑न् पि॒तरोऽमी॑मदन्त पि॒तरोऽतीं॑तृपन्त पि॒तरोऽमी॑मृजन्त पि॒तरः॑ ॥

परे॑त पितरः सोम्या गम्भी॒रैः प॒थिभिः॑ पू॒र्व्यैः ।

अथा॑ पि॒तॄन्थ् सु॑वि॒दत्रा॒ꣳ अपी॑त य॒मेन॒ ये सं॑ध॒माद॒ं मद॑न्ति ॥

मनो॒ न्वा हु॑वामहे नाराश॒ꣳ सेन॒ स्तोमे॑न पितॄ॒णां च॒ मन्म॑भिः ॥

आ - [ ] 8

तै॰सं॰ 1.8.5.3

नं॑ एतु॒ मनः॒ पुनः॒ क्रत्वे॒ दक्षा॑य जी॒वसे॑ ।

ज्योक्च॒ सूर्यं॑ दृ॒शे ॥

पुनं॑र्नः पि॒तरो॒ मनो॒ ददा॑तु॒ दैव्यो॒ जनः॑ ।

जी॒वं ᳪव्रातं॑ꣳ सचेमहि ॥

यद॒न्तरि॑क्षं पृथि॒वीमु॒त द्यां ᳪयन्मा॒तरं॑ पि॒तरं॑ ᳪवा जिहिꣳसि॒म ।

अ॒ग्निर्मा॒ तस्मा॒देन॑सो॒ गार्.हं॑पत्यः॒ प्रमु॑ञ्चतु दुरि॒ता यानि॑ चकृ॒म

क॒रोतु॒ मामंने॒नसँ॑ ॥ 9

(हरी॒-मन्मंभि॒रा-चतुं॑श्चत्वारिꣳशच्च) (अ5)

तै॰सं॰ 1.8.6.1

प्र॒ति॒पू॒रु॒षमेकंकपाला॒न्निर्वंप॒त्येक॒-मतिंरिक्तं॒ ᳬयावंन्तो गृ॒ह्याः॑ स्मस्तेभ्यः॒ कमंकरं पशू॒नाꣳ शर्मांसि॒ शर्म॒ यजंमानस्य॒ शर्म॑ मे य॒च्छैकं ए॒व रु॒द्रो न द्वि॒तीयांय तस्थ आ॒खुस्तें रुद्र प॒शुस्तं जुंषस्वै॒ष तें रुद्र भा॒गः स॒ह स्वस्रां-बिंकया॒ तंजुंषस्व भेष॒जं गवेऽश्वांय॒ पुरुंषाय भेष॒जमथों अ॒स्मभ्यं॑ भेष॒जꣳ सुभेंषजं॒ - [ ] 10

तै॰सं॰ 1.8.6.2

ᳬयथाऽसंति ।

सु॒गं मे॒षायं मे॒ष्यां अवाँब रु॒द्रमंदि-म॒ह्यवं दे॒वं त्र्यंबकं ।

यथां नः॒ श्रेयंसः॒ कर॒द्यथां नो॒ वस्यंसः॒ कर॒द्यथां नः पशु॒मतः॒ कर॒द्यथां नो व्यवसा॒ययाँत् ॥

त्र्यंबकं ᳬयजामहे सुग॒न्धिं पुंष्टि॒वर्द्धंनं ।

उ॒र्वा॒रु॒कमिंव॒ बन्धंनान् मृ॒त्यो मुंक्षीय॒ माऽमृताँत् ॥

ए॒ष तें रुद्र भा॒गस्तं जुंषस्व॒ तेनांव॒सेनं प॒रो मूजंव॒तोऽती॒ह्य ( )

वंतत धन्वा॒ पिनांकहस्तः॒ कृत्तिंवासाः ॥ 11

(सुभेंषज-मिहि त्रीणिं च) (अ6)

तै॰सं॰ 1.8.7.1

ऐन्द्राग्नं द्वादशकपालं ᳪवैश्वदेवं चरुमिन्द्रांय शुनासीरांय पुरोडाशं द्वादशकपालं ᳪवायव्यं पयः सौर्यमेकंकपालं द्वादशगवꣳ सीरं दक्षिंणा ऽऽग्नेयमष्टाकंपालं निर्वंपति रौद्रं गांवीधुकं चरुमैन्द्रं दधिं वारुणं ᳪयंवमयं चरुं ᳪवहिनीं धेनुर्दक्षिंणा ये देवाः पुंरः सदोऽग्निनेंत्रा दक्षिणसदों यमनेंत्राः पश्चात्सदः सवितृ नेंत्रा उत्तरसदो वरुंण नेत्रा उपरिषदो बृहस्पतिं नेत्रा रक्षोहणस्ते नः पान्तु ते नोंऽवन्तु तेभ्यो - [ ] 12

तै॰सं॰ 1.8.7.2

नमस्तेभ्यः स्वाहा समूंढꣳ रक्षः संदंग्धꣳरक्षं इदमहꣳ रक्षोऽभि संदंहाम्यग्नयें रक्षोघ्ने स्वाहां यमायं सवित्रे वरुंणाय बृहस्पतंये दुवंस्वते रक्षोघ्ने स्वाहां प्रष्टिवाही रथो दक्षिंणा देवस्यं त्वा सवितुः

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

181

प्रंसवेंऽश्विनोंर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्तांभ्याꣳ रक्षंसो वधं जुंहोमि हतꣳ रक्षोऽवंधिष्म रक्षो यद्वस्ते तद्दक्षिंणा ॥ 13

(तेभ्यः-पञ्चंचत्वारिꣳशच्च) (अ7)

तै॰सं॰ 1.8.8.1

धात्रे पुंरोडाशं द्वादशकपालं निर्वंपत्यनुंमत्यै चरुꣳ राकायैं चरुꣳ सिंनीवाल्यै चरुं कुह्वैं चरुं मिंथुनौ गावौ दक्षिंणा

ऽऽग्नावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपत्यैन्द्रा-वैष्णवमेकादशकपालं
ँवैष्णवं त्रिकपालं ँवामनो वही दक्षिणा ऽग्नीषोमीय-मेकादशकपालं
निर्वपतीन्द्रासोमीय-मेकादशकपालꣳ सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा
सोमापौष्णं चरुं निर्वपत्यैन्द्रापौष्णं चरुं पौष्णं चरु१ꣳ श्यामो दक्षिणा
वैश्वानरं द्वादशकपालं नि ( ) र्वपति हिरण्यं दक्षिणा वारुणं ँयवमयं
चरुमश्वोदक्षिणा । 14 (वैश्वानरं द्वादशकपालं नि-रष्टौ च) (अ8)
तै॰सं॰ 1.8.9.1
बार्.हस्पत्यं चरुं निर्वपति ब्रह्मणो गृहे शितिपृष्ठो दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालꣳ
राजन्यस्य गृह ऋषभो दक्षिणाऽऽदित्यं चरुं महिष्यै
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
182
गृहे धेनुर्दक्षिणानैर्.ऋतं चरुं परिवृक्त्यै गृहे कृष्णानाँ ँव्रीहीणां
नखनिर्भिन्नं कृष्णा कूटा दक्षिणा ऽऽग्नेयमष्टाकपालꣳ सेनान्यो गृहे
हिरण्यं दक्षिणा वारुणं दशकपालꣳ सूतस्य गृहे महानिरष्टो दक्षिणा
मारुतꣳ सप्तकपालं ग्रामण्यो गृहे पृश्निर्दक्षिणा
सावित्रं द्वादशकपालं - [ ] 15
तै॰सं॰ 1.8.9.2
क्षत्तुर्गृह उपद्ध्वस्तो दक्षिणाऽऽश्विनं द्विकपालꣳसंग्रहीतुर्गृहे संवात्यौ
दक्षिणा पौष्णं चरुं भागदुघस्य गृहे श्यामो दक्षिणा रौद्रं गावीधुकं
चरुमक्षावापस्य गृहे शबल उद्वारो दक्षिणेन्द्रांय सुत्राम्णे पुरोडाश-
मेकादशकपालं प्रति निर्वपतीन्द्रांयाꣳहोमुचे ऽयं नो राजा वृत्रहा

राजां भूत्वा वृत्रं ᳪवंद्ध्यान् मैत्राबार्.हस्पत्यं भंवति श्वेतायैं
श्वेतवंथ्सायै दुग्धे स्वंयं मूर्ते स्वंयंमथित आज्य आश्वंत्थे - [ ] 16
तै॰सं॰ 1.8.9.3
पात्रे चतुः स्रक्तौ स्वयमवपन्नायै शाखांयै कर्णा᳡श्चाकंर्णा᳡श्च
तण्डुलान् विचिंनुयाद्ये कर्णाः स पंयसि बार्.हस्पत्यो येऽकंर्णाः
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
183
स आज्यें मैत्रः स्वंयं कृता वेदिंर्भवति स्वयंदिनं बर्.हिः स्वंयं
कृत इद्ध्मः सैव श्वेता श्वेतवंथ्सा दक्षिंणा ॥ 17
(सावित्रं द्वादंशकपाल-माश्वंत्थे त्रयंस्त्रिᳪशच्च) (अ9)
तै॰सं॰ 1.8.10.1
अग्नयें गृहपंतये पुरोडाशंमष्टाकंपालं निर्वंपति कृष्णानाँ व्रीहीणाᳪ
सोमांय वनस्पतंये श्यामाकं चरुᳪ संवित्रे सत्यप्रंसवाय पुरोडाशं
द्वादंशकपालमाशूनां ᳪव्रींहीणाᳪ रुद्रायं पशुपतंये गावीधुकं चरुं
बृहस्पतंये वाचस्पतंये नैवारं चरुमिन्द्रांय ज्येष्टायं पुरोडाश-
मेकांदशकपालं महाव्रींहीणां मित्रायं सत्याया ऽऽम्बानाँ चरुं
ᳪवरुंणाय धर्मंपतये यवमयं चरुᳪ संविता त्वाँ प्रसवानांᳪ
सुवतामग्नि र्गृहपंतीनाᳪ सोमो वनस्पतींनाᳪ रुद्रः पंशूनां- [ ] 18
तै॰सं॰ 1.8.10.2
बृहस्पतिं वाचामिन्द्रौं ज्येष्ठानाँ मित्रः सत्यानां ᳪवरुंणो
धर्मंपतीनां ᳪये देंवा देवसुवः स्थ त इममांमुष्यायणमंनमित्रायं

सुवद्ध्वं महते क्षत्रायं महत आधिंपत्याय महते जानंराज्यायैष वों

भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणाना ँ राजाप्रतित्यन्नामं

राज्यमंधायि स्वां तनुवं ँवरुंणो अशिश्रेच्छुचेंर्मित्रस्य

व्रत्यां अभूमामंन्महि महत क्रतस्य नाम सर्वे व्राता ( )

वरुंणस्याभूवन्वि मित्र एवैररांतिमतारीदसूंषुदन्त यज्ञियां क्रतेन

व्युं त्रितो जंरिमाणं न आनड् विष्णोः क्रमोंऽसि विष्णाे"ः

क्रान्तमंसि विष्णोर्विक्रां"न्तमसि ॥ 19

(पशूनां-ँव्राताः-पञ्चंविँशतिश्च) (अ10)

तै॰सं॰ 1.8.11.1

अर्थेतः स्थाऽपां पतिंरसि वृषांस्यूर्मि र्वृंषसेनोंऽसि व्रजक्षितः स्थ

मरुताओजः स्थ सूर्यंवर्चसः स्थ सूर्यंत्वचसः स्थ मान्दा"ः स्थ

वाशा"ः स्थ शक्वंरीः स्थ विश्वभृतः स्थ जनभृतः स्था

ऽग्नेस्तेंजस्या"ः स्था ऽपामोषंधीना ँ रसः स्थाऽपो

देवीर्मधुंमतीरगृह्णन्नूर्जंस्वती राजसूयांय चितांनाः ।

याभिं र्मित्रावरुंणाव-भ्यषिंञ्चन् याभिरिन्द्रमनंयन्नत्य ( ) रांतीः ॥

राष्ट्रदाः स्थं राष्ट्रं दत्त स्वाहां राष्ट्रदाः स्थं राष्ट्रमुमुष्मैं दत्त ॥ 20

(अत्ये-कांदश च) (अ11)

तै॰सं॰ 1.8.12.1

देवीराप॒ः सं मधु॑मती॒र्मधु॑मतीभिः सृज्यद्ध्वं॒ महि॒ वर्चः॑ क्ष॒त्रियाय॑ वन्वा॒ना अनाधृष्टाः सीद॒तोर्जस्वती॒र्महि॒ वर्चः॑ क्ष॒त्रियाय॒ दध॑ती॒रनि॑भृष्टमसि वा॒चो बन्धु॑स्तपो॒जाः सोमस्य दा॒त्रमसि॑शु॒क्रा वः॑ शु॒क्रेणोत् पु॑नामि च॒न्द्राश्च॒न्द्रेणा॒मृतां॑ अ॒मृतेन॒ स्वाहा॑ राज॒सूयाय॒ चिता॑नाः ॥

स॒ध॒मादौ॑ द्यु॒म्निनी॒रूर्ज॑ ए॒ता अनि॑भृष्टा अप॒स्युवो॒ वसा॑नः ।

प॒स्त्या॑सु चक्रे॒ वरु॑णः स॒धस्थ॑म॒पाꣳ शिशु॑ - [ ] 21

तै॰सं॰ 1.8.12.2

मा॒तृत॑-मास्व॒न्तः ॥

क्ष॒त्रस्योल्ब॑मसि क्ष॒त्रस्य॒ योनि॑र॒स्याविन्नो अ॒ग्नि र्गृ॒हप॑ति॒राविन्न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वा॒ आविन्नः पू॒षा वि॒श्ववे॑दा॒ आविन्नौ मि॒त्रावरु॑णा वृता॒वृधा॒वाविन्ने॒ द्यावा॑पृथि॒वी धृ॒तव्र॑ते॒ आविन्ना

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

186

दे॒व्य-दि॑ति र्विश्वरू॒प्याविन्नो॒ ऽयम॒सावा॑मुष्याय॒णोऽस्यां ॰वि॒श्यस्मिन् रा॒ष्ट्रे म॑ह॒ते क्ष॒त्राय॑ मह॒त आधि॑पत्याय मह॒ते जान॑राज्याये॒ष वो॑ भरता॒ राजा॒ सोमो॒ऽस्माकं॑ ब्राह्म॒णाना॒ꣳ राजेन्द्र॑स्य॒ - [ ] 22

तै॰सं॰ 1.8.12.3

वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्न॒स्त्वया॒ यं ॰वृ॒त्रं ॰व॑द्ध्याच्छत्रु॒बाध॑नाः स्थपा॒त मा॑ प्र॒त्यञ्चं॑ पा॒त मा॑ ति॒र्यञ्चं॑म॒न्वञ्चं॑ मा पात दि॒ग्भ्यो मा॑ पात॒ विश्वा॑भ्यो

मा नाष्ट्राभ्यः पात हिरंण्यवर्णा-वुषसाँ विरोकेऽयः स्थूणा-वुदितौ सूर्यस्याऽऽ रोंहतं ᳪवरुण मित्र गर्तं ततंश्चक्षाथामदितिं दितिं च ॥ 23

(शिशु-रिन्द्रस्यै-कंचत्वारिꣳशच्च) (अ12)

तै॰सं॰ 1.8.13.1

समिधमा तिंष्ठ गायत्री त्वा छन्दंसामवतु त्रिवृथ्स्तोमों रथन्तरꣳ सामाग्निर्देवता ब्रह्म द्रविंणमुग्रामा तिंष्ठ त्रिष्टुप् त्वा छन्दंसामवतु पञ्चदशस्स्तोमों बृहथ्सामेन्द्रों देवताँ क्षत्रं द्रविंणं ᳪविराजमा तिंष्ठ जगंती त्वा छन्दंसामवतु सप्तदशस्स्तोमों वैरूपꣳ सामं मरुतों देवता विड् द्रविंण-मुदींचीमा-तिंष्ठानुष्टुप् त्वा - [ ] 24

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

187

तै॰सं॰ 1.8.13.2

छन्दंसामवत्वेकविꣳशः स्तोमों वैराजꣳ सामं मित्रावरुंणौ देवता बलं द्रविंण-मूर्द्ध्वामा तिंष्ठ पङ्क्तिस्त्वा छन्दंसामवतु त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ स्तोमौं शाक्कररैवते सामंनी बृहस्पतिंर्देवता वर्चो द्रविंण-मीदृङ् चाँन्यादृङ् चैंतादृङ् चं प्रतिदृङ् चं मितश्च संमिंतश्च सभंराः ।

शुक्रज्योंतिश्च चित्रज्योंतिश्च सत्यज्योंतिश्च ज्योतिंष्माᳪश्च सत्यश्चंर्तपाश्चा - [ ] 25

तै॰सं॰ 1.8.13.3

ऽत्यंꣳ हाः ।

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ सवि॒त्रे स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॑ पू॒ष्णे
स्वाहा॒ बृह॒स्पत॑ये॒ स्वाहेन्द्रा॑य॒ स्वाहा॒ घोषा॑य॒ स्वाहा॒ श्लोका॑य॒ स्वाहा
ऽꣳशा॑य॒ स्वाहा॒ भगा॑य॒ स्वाहा॒ क्षेत्र॑स्य॒ पत॑ये॒ स्वाहा॑
पृथि॒व्यै स्वाहा॒ ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॒ सूर्या॑य॒ स्वाहा॑
च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॒ नक्ष॑त्रेभ्यः॒ स्वाहा॒ ऽद्भ्यः स्वाहौष॑धीभ्यः॒ स्वाहा॒
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
188
वन॒स्पति॑भ्यः॒ स्वाहा॑ चराच॒रेभ्यः॒ स्वाहा॑ परिप्ल॒वेभ्यः॒ स्वाहा॑
सरीसृ॒पेभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥ 26
(अ॒नु॒ष्टुप्त्वं-त॒पाश्च॑ - सरीसृ॒पेभ्यः॒ स्वाहा॑) (अ13)
तै॰सं॰ 1.8.14.1
सोम॑स्य॒ त्विषि॑रसि॒ तवे॑व मे॒ त्विषि॑र्भूया-द॒मृत॑मसि मृ॒त्योर्मा॑ पाहि
दि॒द्योन्मा॑ पा॒ह्यवे॑ष्टा दन्द॒शूका॒ निर॑स्तं॒ नमु॑चेः॒ शिरः॑ ॥
सोमो॒ राजा॒ वरु॑णो दे॒वा ध॑र्म॒सुव॑श्च॒ ये ।
ते ते॒ वाच॑ꣳ सुवन्तां॒ ते ते॑ प्रा॒णꣳ सु॑वन्तां॒ ते ते॒ चक्षुः॑ सुवन्तां॒ ते ते॒
श्रोत्र॑ꣳ सुवन्ता॒ꣳ सोम॑स्य त्वा द्र्यु॒म्नेना॒भि षि॑ञ्चाम्य॒ग्ने - [ ] 27
तै॰सं॰ 1.8.14.2
स्तेज॑सा॒ सूर्य॑स्य॒ वर्च॒सेन्द्र॑स्येन्द्रि॒येण॑ मि॒त्रावरु॑णयोर्वी॒र्येण
म॒रुता॒मोज॑सा क्ष॒त्राणा॑ँ क्ष॒त्रप॑तिर॒स्यति॑ दि॒वस्पा॑हि
स॒मावं॑-वृत्रन्न-ध॒रागुदी॑-ची॒रहिं॑ बु॒द्ध्नियं॒मनु॑ सं॒चर॑न्ती॒स्ताः
पर्व॑तस्य वृष॒भस्य॑ पृ॒ष्ठे नाव॑श्चरन्ति स्व॒सिच॑ इया॒नाः ॥

रुद्र यत्ते क्रयी पर नाम तस्मै हुतमसि यमेष्टमसि ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

189

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता ( ) बभूव ।

यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥ 28

(अग्ने-स्तै-कादश च) (अ14)

तै॰सं॰ 1.8.15.1

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्त्वयाऽयं ᳪवृत्रं ᳪवध्यान्

मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मि यज्ञस्य योगेन

विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः क्रान्तमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि मरुताँ

प्रसवे जेषमाप्तं मनः समहमिन्द्रियेण वीर्येण पशूनां मन्युरसि तवेव

मे मन्युर्भूयान्नमो मात्रे पृथिव्यै माहं मातरं पृथिवीꣳ

हिꣳसिषं मा - [ ] 29

तै॰सं॰ 1.8.15.2

मां माता पृथिवी हिꣳसी-दियद्दस्या-युरस्यायुर्मे धेह्यूर्गस्यूर्जं मे

धेहि युङ्ङसि वर्चोऽसि वर्चो मयि धेह्यग्नये गृहपतये स्वाहा सोमाय

वनस्पतये स्वाहेन्द्रस्य बलाय स्वाहा मरुतामोजसे स्वाहा हꣳसः

शुचिषद् वसुरन्तरिक्ष-सद्धोता वेदिषदतिथि र्दुरोणसत् ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

190

नृषद् वरसदृतसद् व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा ( )

अंद्रि॒जा ऋ॒तं-बृ॒हत् ॥ 30

(हि॒ꣳसि॒षं॒ म-र्त॒जा-स्त्रीणिं च) (अ15)

तै॰सं॰ 1.8.16.1

मि॒त्रोंऽसि॒ वरु॑णोऽसि॒ सम॒हं ᳪवि॒श्वैर्दे॒वैः क्ष॒त्रस्य॒ नाभि॑रसि क्ष॒त्रस्य॒ योनि॑रसि स्यो॒नामा सी॑द सु॒षदा॒मा सी॑द॒ मा त्वां हिꣳ सी॒न्मा मां हिꣳसी॒न्नि षं॑साद धृ॒तव्र॑तो॒ वरु॑णः प॒स्त्यां॑स्वा साम्रा॑ज्याय सु॒क्रतु॒र्ब्रह्मा(3) न्त्वꣳ रा॑जन् ब्र॒ह्माऽसि॑ सवि॒ताऽसि॑ स॒त्यसं॑वो॒ ब्रह्मा(3)न् त्वꣳ रा॑जन् ब्र॒ह्माऽसीन्द्रोंऽसि स॒त्यौजा॒ - [ ] 31

तै॰सं॰ 1.8.16.2

ब्रह्मा(3)न् त्वꣳ रा॑जन् ब्र॒ह्माऽसि॑ मि॒त्रोंऽसि सु॒शेवो॒ ब्रह्मा(3)न् त्वꣳ रा॑जन् ब्र॒ह्माऽसि॒ वरु॑णोऽसि स॒त्यध॒र्मेन्द्र॑स्य॒ वज्रोंऽसि॒ वार्त्रघ्न॒स्तेनं मे रद्ध्य॒ दिशो॒ऽभ्य॑यꣳ राजा॑ऽभू॒थ् सुश्लो॒काँ(4) सुम॑ङ्ग॒लाँ(4) सत्य॑रा॒जा(3)न् ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

191

अ॒पां नप्त्रे॒ स्वाहो॒ र्जो नप्त्रे॒ स्वाहा॒ऽग्नये॑ गृ॒हप॑तये॒ स्वाहा॑ ॥ 32

(स॒त्यौजा॑-श्चत्वारि॒ꣳशच्च॑)(अ16)

तै॰सं॰ 1.8.17.1

आ॒ग्ने॒यम॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति॒ हिर॑ण्यं॒ दक्षि॑णा सारस्व॒तं च॒रुं ᳪवंथ्सत॒री दक्षि॑णा सावि॒त्रं द्वाद॑शकपाल-मुपद॒ध्व॒स्तो दक्षि॑णा पौ॒ष्णं च॒रुᳪ श्या॒मो दक्षि॑णा बार्.हस्प॒त्यं च॒रुꣳ शि॑तिपृ॒ष्ठो

दक्षिंणै॒न्द्र-मेकांदशकपालमृष॒भो दक्षिंणा वारु॒णं दशंकपालं
म॒हानिंरष्टो॒ दक्षिंणा सौ॒म्यं च॒रुं ब॒भ्रुर्दक्षिंणा त्वा॒ष्ट्रम॒ष्टाकंपालꣳ
शु॒ण्ठो दक्षिंणा वैष्ण॒वं त्रिंकपा॒लं वांम॒नो दक्षिंणा ॥ 33
(आ॒ग्ने॒यꣳ हिरंण्यꣳ सारस्व॒तं-द्विचंत्वारिꣳशत्) (अ17)
तै॰सं॰ 1.8.18.1
स॒द्यो दीँक्षयन्ति स॒द्यः सोमं॑ क्रीणन्ति पुण्डरिस्र॒जां प्रयंच्छति
द॒शभिंर्वथ्सत॒रैः सोमं॑ क्रीणाति दश॒पेयों भवति श॒तं ब्राँह्म॒णाः
पिंबन्ति सप्तद॒शꣳ स्तो॒त्रं भंवति प्राका॒शावंद्ध्व॒र्यवें ददाति॒
स्रजंमुद्गा॒त्रे रु॒क्मꣳ होत्रेऽश्वं॑ प्रस्तोतृप्रतिह॒र्तृभ्यां॒द्वादंश पष्ठौ॒ही ब्र॒ह्मणें
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
192
व॒शां मैँत्रावरु॒णायंर्.ष॒भं ब्राँह्मणाच्छ॒ꣳसिने॒ वासंसी नेष्टापो॒तृभ्या॒ꣳ
स्थूरिं यवाचि॒तमंच्छावा॒कायां न॒ड्वाहंम॒ग्नीधें भार्ग॒वो होतां भवति
श्राय॒न्तीयं॑ ब्रह्मसा॒मं भंवति वारव॒न्तीयं ( ) मग्निष्टोमसा॒मꣳ
सांरस्व॒तीर॒पो गृंह्णाति ॥ 34
(बा॒र॒व॒न्तीयं॑ च॒त्वारिं च) (अ18)
तै॰सं॰ 1.8.19.1
आ॒ग्ने॒यम॒ष्टाकंपालं॒ निर्वंपति॒ हिरंण्यं॒ दक्षिंणै॒न्द्र-मेकांदशकपालमृष॒भो
दक्षिंणा वैश्वदे॒वं च॒रुं पि॒शङ्गीं पष्ठौ॒ही दक्षिंणामैत्रावरु॒णीमा॒मिक्षाँ॑ ७व॒शा
दक्षिंणा बार्.हस्प॒त्यं च॒रुꣳ शिंतिपृ॒ष्ठो दक्षिंणाऽऽदि॒त्यां म॒ल्.हां
ग॒र्भिणी॒मा लंभते मारु॒तीं पृश्निं॑ पष्ठौ॒हीम॒श्विभ्याँ॑ पू॒ष्णे पुंरो॒डाशं॒

द्वादशकपालं निर्वपति सरस्वते सत्यवाचे चरुꣳ संवित्रे सत्य
प्रसवाय पुरोडाशं द्वादशकपालं तिसृधन्वꣳ शुष्कदृति र्दक्षिणा ॥ 35
(अग्नेयꣳ हिरण्यमैद्रमृषभो वैश्वदेवं पिशङ्गी
बार्.हस्पत्यꣳ-सप्तचत्वारिꣳशत्) (अ19)
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
193
तै॰सं॰ 1.8.20.1
आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुꣳ सावित्रं द्वादशकपालं
बार्.हस्पत्यं चरुं त्वाष्ट्रमष्टाकपालं ᳪवैश्वानरं द्वादशकपालं दक्षिणो रथ
वाहनवाहो दक्षिणा सारस्वतं चरुं निर्वपति पौष्णं चरुं मैत्रं चरुं
ᳪवारुणं चरुं क्षैत्रपत्यं चरुमादित्यं चरुमुत्तरो रथवाहनवाहो
दक्षिणा ॥ 36
(आग्नेयꣳ सौम्यं बार्.हस्पत्यं-चतुस्त्रिꣳशत्) (अ20)
तै॰सं॰ 1.8.21.1
स्वाद्वीं त्वा स्वादुना तीव्रां तीव्रेणामृतामममृतेन सृजामि सꣳसोमेन
सोमोऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व
पुनातु ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्यस्य दुहिता ।
वारेण शश्वता तना ॥
वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ् ख्सोमो अतिद्रुतः ।
इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥
कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं ᳪवियूय ।

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

194

इ॒हेहैषां कृणुत॒ भोज॑नानि॒ ( ) ये ब॒र्.हिषो॒ नमो॑वृक्तिं॒ न ज॒ग्मुः ॥

आ॒श्विनं धू॒म्रमा लंभते सारस्व॒तं मे॒षमै॒न्द्रमृ॑ष॒भ-मै॒न्द्रमेका॑दशकपालं॒ निर्व॑पति सावि॒त्रं द्वाद॑शकपालं ᳪवारु॒णं दश॑ कपाल॒ᳪ

सोम॑प्रतीकाः पितरस्तृप्णुत॒ वड॑बा॒ दक्षि॑णा ॥ 37

(भोज॑नानि॒-षड्विं॑ᳪशतिश्च) (अ21)

तै॰सं॰ 1.8.22.1

अग्ना॑विष्णू॒ मह॒ि तद्वां॑ मह॒ित्वं ᳪवी॒तं घृ॒तस्य॒ गुह्या॑नि॒ नाम॑ ।

दमे॑दमे स॒प्त रत्ना॒ दधा॑ना॒ प्रति॑ वां जि॒ह्वा घृ॒तमा च॑रण्येत् ॥

अग्ना॑विष्णू॒ मह॒ि धाम॑ प्रि॒यं ᳪवां॑ ᳪवी॒थो घृ॒तस्य॒ गुह्या॑ जुषा॒णा ।

दमे॑दमे सुष्टु॒तीर्वा॑वृधा॒ना प्रति॑ वां जि॒ह्वा घृ॒तमुच्च॑रण्येत् ॥

प्रणो॑ दे॒वी सर॑स्वती॒ वाजे॑भिर्वा॒जिनी॑वती ।

धी॒नाम॑वि॒त्र्य॑वतु ।

आ नो॑ दि॒वो बृ॑ह॒तः - [ ] 38

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

195

तै॰सं॰ 1.8.22.2

पर्व॑ता॒दा सर॑स्वती यज॒ता ग॑न्तु य॒ज्ञं ।

हवं॑ दे॒वी जु॑जुषा॒णा घृ॒ताचीं॑ श॒ग्मां नो॒ वाच॑मुश॒ती शृ॑णोतु ॥

बृह॑स्पते जु॒षस्वं॑ नो ह॒व्यानि॑ विश्वदेव्य ।

रास्व॒ रत्नां॑नि दा॒शुषे॑ ॥
ए॒वा पि॒त्रे वि॒श्वदे॑वाय॒ वृष्णे॑ य॒ज्ञैर्वि॑धेम॒ नम॑सा ह॒विर्भिः॑ ।
बृह॑स्पते सुप्र॒जा वी॒रव॑न्तो व॒य९ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णां ॥
बृह॑स्पते॒ अति॒ यद॒र्यो अर्.हा॑द् द्द्यु॒मद्वि॒भाति॒ (अर्.हा॑द्द्यु॒मद्वि॒भाति॒)
क्रतु॑म॒ज्जने॑षु ।
यद्दी॒द-य॒च्छव॑स- [ ] 39
तै॰सं॰ 1.8.22.3
र्तप्रजात॒ तद॒स्मासु॒ द्रवि॑णं धेहि चि॒त्रं ।
आ नो॑ मित्रावरुणा घृ॒तैर्गव्यू॑तिमुक्षतं ।
मद्ध्वा॒ रजां॑ᳬसि सुक्रतू ॥
प्रबा॒हवा॑ सिसृतं जी॒वसे॑ न॒ आ नो॒ गव्यू॑ति मुक्षतं घृ॒तेन॑ ।
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
196
आ नो॒ जने॑ श्रवयतं ᳬयुवाना श्रु॒तं मे॑ मित्रावरुणा॒ हवे॒मा ॥
अ॒ग्निं ᳬवः॑ पू॒र्व्यं गि॒रा दे॒वमी॑डे॒ वसू॑नां ।
स॒प॒र्यन्तः॑ पुरुप्रि॒यं मि॒त्रं न क्षे॑त्र॒साध॑सं ॥
म॒क्षू दे॒ववं॑तो॒ रथः॒ - [ ] 40
तै॰सं॰ 1.8.22.4
शूरो॑ वा पृ॒थ्सु कासु॑ चित् ।
दे॒वानां॒ ᳬय इन्मनो॒ यज॑मान॒ इय॑क्षत्य॒भीदय॑ज्ज्वनो भुवत् ॥
न य॑जमान रिष्यसि॒ न सु॑न्वान॒ न दे॑वयो ॥

अस॒दत्रं॑ सु॒वीर्य॑मु॒त त्यदा॒श्वश्वि॑यं ॥
नकि॒ष्टं कर्म॑णा नश॒न्न प्रयो॑ष॒न्न यो॑षति ॥
उप॑ क्षरन्ति॒ सिन्ध॑वो मयो॒भुवं॑ ईजा॒नं च॑ य॒क्ष्यमा॑णं च धे॒नवः॑ ।
पू॒णन्तं॑ च॒ पपु॑रिं च - [ ] 41
तै॰सं॰ 1.8.22.5
श्रव॒स्यवो॑ घृ॒तस्य॒ धारा॒ उप॑यन्ति वि॒श्वतः॑ ॥
सोमा॑रुद्रा॒ विवृ॑हतं॒ ᳪविषू॑ची॒ममी॑वा॒ या नो॒ गय॑माविवेशं ।
प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः
197
आ॒रे बा॑धेथां॒ निर्.ऋ॑तिं परा॒चैः कृ॒तं चि॒देनः॒ प्रमु॑मुक्तम॒स्मत् ॥
सोमा॑रुद्रा यु॒वमे॒तान्य॒स्मे विश्वा॑ त॒नूषु॑ भेष॒जानि॑ धत्तं ।
अव॑स्यतं मु॒ञ्चतं॒ ᳪयन्नो॒ अस्तिं॑ त॒नूषु॑ ब॒द्धं कृ॒तमेनो॑ अ॒स्मत् ॥
सोमा॑पूषणा॒ जन॑ना रयी॒णां जन॑ना दि॒वो जन॑ना ( ) पृथि॒व्याः ।
जा॒तौ विश्व॑स्य॒ भुव॑नस्य गो॒पौ दे॒वा अ॑कृण्वन्न॒मृत॑स्य॒ नाभिं॑ ॥
इ॒मौ दे॒वौ जाय॑मानौ जुषन्ते॒मौ तमां॑ᳪसि गूहता॒मजु॑ष्टा ।
आ॒भ्यामिन्द्रः॑ प॒क्वमा॒मास्व॒न्तः सो॑मापू॒षभ्यां॑ जनदु॒स्रियां॑सु ॥ 42
(बृ॒ह॒तः-शव॑सा॒-रथः॒-पपु॑रिं च-दि॒वो जन॑ना॒-पञ्च॑विᳪशतिश्च)
(अ22)
Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 22 Anuvaakams :-
अनु॑मत्या-आग्ने॒य-मैं॑न्द्रा॒ग्नम॒ग्नये॒-सोमा॑य-प्रतिपू॒रुष-मैं॑न्द्राग्नं॑धा॒त्रेबा॑र्.हस्प॒त्य-म॒ग्नये॒-ऽर्थतो॒-देवीः॑-स॒मिध॒ᳪ-सोम॒स्ये-न्द्र॑स्य

-मि॒त्र-आँग्ने॒य꣡ꣳ-स॒द्य-आँग्ने॒य꣡ꣳ-माँग्ने॒य꣡ꣳ-स्वा॒द्वीं त्वाऽग्नांविष्णू॒-द्वाविं꣡ꣳशतिः ।
)

प्रथमकाण्डे - अष्टमः प्रश्नः

198

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis:-

(अनु॑मत्यै॒-यथाऽसं॑ति॒-देवीं॑रापो-मि॒त्रोंऽसि॒-शूरों वा॒-

द्विचं॑त्वारिꣳशत् ।)

First and Last Padam of Eighth Prasnam :-

(अनु॑मत्या-उ॒स्रियां॑सु ।)

Kanda Korvai with starting Padams of Eight Prasnas of Kandam 1 :-

(इ॒ष-आपो॑-दे॒वस्या-ऽऽ दं॑दे-देवासु॒राः-सं त्वां॑-पाकय॒ज्ञमनु॑मत्यै ।)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां प्रथमकाण्डे

अष्टमः प्रश्नः समाप्तः ॥

॥ इति प्रथमं काण्डं ॥